

Sofie Emilie Lehmann Brandt

Fra: Sekretær <sekretaer.retspolitik@gmail.com>
Sendt: 30. oktober 2014 22:31
Til: NST - Naturstyrelsens hovedpostkasse
Emne: NST-400-00087.

Retspolitisk Forening har ingen bemærkninger til forslaget til lov om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse.

M.v.h. Anna Kuur, sekretær.



dommerfuldmægtigforeningen

Miljøministeriet

Odense, den 31. oktober 2014

Vedr. Høring over forslag til lov om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse – etablering af et Grønt Danmarkskort, forbus mod gødsning og sprøjtning i § 3-områder og vejledende bødeniveau, Deres sagsnr. NST-400-00087

Miljøministeriet har ved e-mail af 27. oktober 2014 anmodet om Dommerfuldmægtigforeningens eventuelle bemærkninger til forslaget.

Foreningen skal i den anledning meddele, at der ikke er bemærkninger til lovforslaget.

Dette høringssvar sendes alene elektronisk til: nst@nst.dk med kopi til bpc@nst.dk, trsla@nst.dk og soele@nst.dk.

På foreningens vegne,

Teresa Lund Tøgern
Høringsansvarlig
Dommerfuldmægtigforeningen



Dato:

- 3 NOV. 2014

Miljøministeriet
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Sendt pr. mail til nst@nst.dk, bpc@nst.dk, trsla@nst.dk og soele@nst.dk

Miljøministeriet har ved brev af (Sagsnr. NST-400-00087) anmodet Dommerforeningen om eventuelle bemærkninger til høring af forslag til lov om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse - etablering af et Grønt Danmarkskort, forbud mod gødskning og sprøjtning i § 3-områder og vejledende bødeniveau.

I den anledning skal jeg meddele, at forslaget ikke giver Dommerforeningen anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Med venlig hilsen

Mikael Sjöberg



Naturstyrelsen
Nst@nst.dk
Att. Brigitta Christensen

St. Kongensgade 45
1264 København K

Tlf. 33 92 84 00
Fax 33 11 04 15

rr@rigsrevisionen.dk
www.rigsrevisionen.dk

Høringssvar vedrørende lov om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse – etablering af et Grønt Danmarkskort, forbud mod gødskning og sprøjtning i § 3-områder og vejledende bødeniveau
Naturstyrelsens j.nr. NST-400-00087.

4. november 2014

5. kontor:

J.nr.: 2013-6200-11

Rigsrevisionen har gennemgået ændringsforslaget for bestemmelser om regnskab og revision i henhold til Rigsrevisorlovens §§ 7 og 10.

Gennemgangen gav ikke anledning til bemærkninger.

Eventuelle spørgsmål kan stilles til undertegnede på telefon 33 95 59 33 eller via E-mail på rr@rigsrevisionen.dk med anførelse af det i brevhovedet anførte journalnummer.

Med venlig hilsen

Martin Johansen
Fuldmægtig



Dansk Industri

4. november 2014

MOLO

Deres sagsnr.: NST-400-00087.

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

DI's bidrag til høring af forslag til lov om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse

DI har modtaget ovennævnte materiale i høring og sender hermed sine bemærkninger.

DI finder, at tankerne bag at etablere et Grønt Danmarkskort, og at der indføres et nyt planemne om naturarealer i kommuneplanerne, gode. DI tillægger det vægt, at kommuneplanerne derved gøres tydeligere som forvaltningsgrundlag, når naturarealerne også indføres. Det er dog væsentligt, at der tages hensyn til eksisterende erhvervsarealer og deres beskyttelseszoner samt til realiserbare og allerede påtænkte udvidelser af erhvervsarealerne i kommunerne, når der planlægges for naturarealer. Det er vigtigt at denne vægtning opretholdes, når kommunerne foretager den samlede afvejning i planprocessen op til næste generation af kommuneplaner.

Med venlig hilsen

Morten Løber
chefkonsulent



Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Sendt til: nst@nst.dk med kopi til
bpc@nst.dk, trsla@nst.dk og soele@nst.dk

6. november 2014

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

E-mail
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2014-112-0381
Sagsbehandler
Helle Ginnerup-Nielsen
Direkte 3319 3211

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse (Opfølgning på dele af anbefalinger fra Natur- og Landbrugskommissionen om etablering af et Grønt Danmarkskort, forbud mod gødsning og sprøjtning på § 3-beskyttede arealer og indførsel af et vejledende bødeniveau for overtrædelse af naturbeskyttelsesloven), Naturstyrelsens j.nr. NST-400-00087

Ved e-mail af 27. oktober 2014 har Naturstyrelsen anmodet om Datatilsynets eventuelle bemærkninger til ovennævnte udkast til lovforslag.

Udkastet giver ikke umiddelbart Datatilsynet anledning til bemærkninger.

Datatilsynet skal imidlertid påpege, at der efter persondatalovens¹ § 57 alene er pligt til at høre tilsynet ved udarbejdelse af retsfor skrifter, der har betydning for beskyttelsen af privatlivet i forbindelse med behandling af personoplysninger.

Datatilsynet anmoder venligst om, at Naturstyrelsen kun hører tilsynet over retsfor skrifter, der har en sådan betydning.

Kopi af dette brev sendes dags dato til Justitsministeriet (Lovafdelingen) til orientering.

Med venlig hilsen
Helle Ginnerup-Nielsen

¹ Lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger med senere ændringer

Sofie Emilie Lehmann Brandt

Fra: Edelvang, Karen <kae@geus.dk>
Sendt: 13. november 2014 16:29
Til: NST - Naturstyrelsens hovedpostkasse
Cc: Trine Svanhvit Rønnow Larsen; Sofie Emilie Lehmann Brandt; Brigitta Pürschel Christensen; GEUS
Emne: journalnr.: NST-400-00087.

Vedr.: Høring af forslag til lov om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse

GEUS har ingen kommentarer.

Mvh Karen Edelvang

*Karen Edelvang, MSc, PhD
Statsgeolog, afdelingsleder
Afdelingen for maringeologi og glaciologi*

*GEUS - Danmarks og Grønlands geologiske undersøgelser
Øster Voldgade 10
DK - 1350 København K
tel. +45 91 33 38 01
mob. +45 30 31 90 75
www.geus.dk*

Fra: Sofie Emilie Lehmann Brandt [mailto:soele@nst.dk] **På vegne af** NST - Naturstyrelsens hovedpostkasse

Sendt: 27. oktober 2014 15:25

Til: hoering@3f.dk; 92grp@92grp.dk; samfund@advokatsamfundet.dk; ad@affalddanmark.dk; Info-Akademiraadet; akf@akf.dk; xyz@arkitektforeningen.dk; MST - Pesticider og Genteknologi (enhedens postkasse); kaskelot@mail.dk; barjordtilbord@di.dk; biogas@lf.dk; mail@brancheforeningenkraftvarme.dk; info@mortalin.dk; bo.petersen@anticimex.dk; info@baeredygtigtlandbrug.dk; cowi@cowi.dk; dakofa@dakofa.dk; mail@dkfisk.dk; post@jaegerne.dk; dn@dn.dk; post@sportsfiskerforbundet.dk; info@dkvind.dk; danskakvakultur@danskakvakultur.dk; daff.medlemskontor@live.dk; dbotf@mail.tele.dk; db@byplanlab.dk; info@danskeenergi.dk; debra@energibranchen.dk; def@entoweb.dk; hoeringssager@danskerhverv.dk; info@danskerhvervsfremme.dk; mail@danskfjernvarme.dk; brm@frederikshavn.dk; faareavl@sheep.dk; danskgartneri@danskgartneri.dk; di@di.dk; museum@jagtskov.dk; info@christmastree.dk; miljo@kano-kajak.dk; info@dlbr.dk; formand@dls-jagt.dk; dl@landskabsarkitekter.dk; jj@danskmiljoteknologi.dk; dof@dof.dk; dopf@pattedyrforening.dk; mail@kopenhagenfur.com; info@plantevaern.dk; formand@retspolitik.dk; info@rideforbund.dk; info@skovforeningen.dk; kontakt@solvarmeplatform.dk; jacob@dktimber.dk; traeinfo@traeinfo.dk; danva@danva.dk; dvl@dvl.dk; info@dag.dk; mariannej@city.dk; kontakt@danskefalkejagtklub.dk; Flemming@falkecenter.dk; dl@landskabsarkitekter.dk; post@dmoge.dk; info@danskevineproducenter.dk; di@di.dk; dv@danskevandloeb.dk; info@skovdyrkerne.dk; nh@snm.ku.dk; csu@lf.dk; kora@kora.dk; info@ecocouncil.dk; De Økonomiske Råd; dca@au.dk; dce@au.dk; info@dongenergy.com; db@dyrenesbeskyttelse.dk; info@energinet.dk; eof@eof.dk; 1 - SET Energitilsynet; gun@ferskvandsfiskeriforeningen.dk; jf@greencities.eu; Fadb-admin@groupcare.dk; mail@envina.dk; fmk@postkasse.org; sfj@statsforvaltning.dk; fvd@fvd.dk; khgny@mail.dk; info@nepenthes.dk; bjornbennike@email.dk; fr@friluftsradaet.dk; GEUS; info.nordic@greenpeace.org; info@hededanmark.dk; hedeselskabet@hedeselskabet.dk; ktc@ktc.dk; Claus.Meiner@RKSK.dk; info@landboudom.dk; hoering@lf.dk; mail@landdistrikterne.dk; sejet@landsbyraad.dk; ldm@maelkeproducenter.dk; carsten.abild@regionsyddanmark.dk; formand@ldf-net.dk; mail@byogland.dk; gylleramt@gmail.com; info@praktiskoekologi.dk; info@mejeri.dk; ruth.dalsgaard@gmail.com; ssg@danskbyggeri.dk; Nationalpark Thy; sekretariatet@mols.nu; Søren Rask Jessen;



DANSK
SKOVFORENING

Amalievej 20
1875 Frederiksberg C
Danmark

Telefon 3324 4266
info@skovforeningen.dk
www.skovforeningen.dk

Naturstyrelsen

e-mail: nst@nst.dk

Kopi til:

bpc@nst.dk

trsla@nst.dk

soele@nst.dk

14. november 2014

**Vedr.: Høring over ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse
(Deres jr.nr.: NST-400-00087)**

Med e-mail af 27. oktober 2014 fremsendte Naturstyrelsen ovennævnte i høring, idet styrelsen samtidig anmodede Skovforeningen om foreningens eventuelle bemærkninger hertil senest den 17. november kl. 12.00.

Generelt

I bemærkningerne til lovforslaget fremgår det af afsnit 4 på side 17 om de økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet, at der med udpegningerne kun er tale om:

"strategisk udpegnings af eksisterende og kommende natur, som ikke i sig selv indebærer en yderligere beskyttelse af de udpegede arealer eller rådighedsindskrænkninger i øvrigt for ejerne af arealerne. Der er således tale om generel, erstatningsfri regulering svarende til anden generel regulering på natur- og miljøområdet, som er begrundet i almene hensyn, dvs. hensynet til naturbeskyttelsen nationalt og på fællesskabsplan." (Skovforeningens fremhævning).

De eneste økonomiske konsekvenser, der nævnes er dem, som følger af gødnings- og sprøjteforbuddet i § 2.

Samtidig fremgår det af bemærkningerne til lovforslaget på side 9, 3. afsnit at:

"Lovforslaget vurderes i praksis ikke at få selvstændig betydning i f.t. at begrænse eksisterende erhvervsinteresser eller andre væsentlige interesser, ..."

Dette begrundes med, at kommunerne allerede i dag skal varetage naturbeskyttelsesinteresser i forbindelse med godkendelse af planer og projekter (fx husdyrgodkendelser).

Men da der jf. § 1 nr. 2 ved udpegnings af det grønne Danmarks kort også skal udpeges nye potentielle områder, der kan skabe sammenhæng og som i dag er områder der ikke nødvendigvis er omfattet af en særlig beskyttelse, vil forslaget i praksis kunne få betydning for de erhvervs-mæssige

aktiviteter - særligt i forhold til aktiviteter der kræver en godkendelse, hvilket da også samtidig fremgår af bemærkningerne på side 8, næstsidste afsnit:

"Bestemmelsen i § 12, stk. 1, 2. led ("herunder ved udøvelse af beføjelser i medfør af lovgivningen"), giver generelt kommunalbestyrelsen adgang til at afslå ansøgninger om tilladelser og dispensationer, ikke alene efter planloven men også ved deres administration af anden lovgivning inden for de skønsmæssige beføjelser, som denne lovgivning giver mulighed for, og under overholdelse af almindelige forvaltningsretlige principper om bl.a. ligebehandling og proportionalitet. Kommunalbestyrelsen kan således under visse betingelser tillægge planlægningen afgørende betydning ved vurderingen af den konkrete sag."

Skovforeningen er derfor ikke enig i lovforslagets beskrivelse af, at de eneste erhvervsøkonomiske konsekvenser, der er en følge af lovforslaget, er det indførte gødnings- og sprøjtningsforbud i lovforslagets § 2 (ændringen af naturbeskyttelsesloven)

Ad § 1

nr. 2, ændring af planlovens § 11a, stk. 3, nr. 1

Det fremgår at der ved udpegningen skal anvendes en række nationale kriterier og i nr. 1 står at det skal indeholde *"Eksisterende Natura 2000-områder på land samt øvrige eksisterende værdifulde naturområder."*

Det er uklart hvad der menes med *"øvrige eksisterende værdifulde naturområder"*.

Af bemærkningerne fremgår det på side 22, at:

"de naturområder, som forventes at blive udpeget er således Natura 2000-områder, relevante fredede områder, natur- og vildtreservater, klitfredede arealer, større skove og § 3-beskyttede naturområder, hvor naturindholdet på forhånd er stort, og hvor tiltag for naturen derfor kan iværksættes omkostningseffektivt." (Skovforeningens fremhævnings).

Det er uklart, hvad der i denne sammenhæng betragtes som større skove. Skovforeningen er endvidere uenig i, at større skove i sig selv bør kunne være et udpegningsgrundlag.

Ad § 1

nr. 2, ændring af planlovens § 11a, stk. 3, nr. 2

Skovforeningen skal – da der er tale om *potentielle* områder, jf. indledningen i stk. 3 - foreslå, at teksten: *"Nye naturområder, som udvider eller skaber..."* ændres til: *"Nye naturområder, som kan udvide eller skabe..."*

Ad § 2

nr. 2, § 3a

I forbindelse med indførelsen af beskyttelsen af ferske enge og overdrev i naturbeskyttelsesloven i 1992 blev det fastslået, at sådanne naturtyper kun var beskyttede, hvis de i en periode på 7-10 år forud for lovens ikrafttræden ikke havde været omlagt. Men det blev samtidig bestemt, at såfremt

arealerne havde været omlagt med større tidsmæssige mellemrum kunne denne praksis fortsætte, ligesom sprøjtning og gødsning kunne fortsætte med de hidtidige intervaller/intensitet.

Det er denne ret, som med forslaget nu foreslås fjernet.

Hvorfor valgte man i 1992 at tillade fortsat gødsning og sprøjtning i hidtidigt omfang, der ikke ændrede tilstanden? Man var helt opmærksom på, at det ville kunne medføre betydelige indtægtstab, hvis man ikke opretholdt denne mulighed – og det viser Folketingets forhandlinger fra dengang da også tydeligt.

Men med nærværende lovforslag ser man ganske bort fra disse hensyn. Også mange skovenge danner i dag grundlaget for afgræsning og naturpleje.

Skovforeningen skal i den anledning samtidig pege på, at væsentlige biologiske værdier på sådanne græsningsarealer kan gå tabt, hvis ikke arealerne kan opretholdes med en tilstrækkelig næringsværdi for det afgræssende kvæg, da konsekvensen af manglen på næringsstoffer kan føre til ophør af græsningen.

Skovforeningen savner endvidere naturmæssige begrundelser for, at det – bestemmelsens formål taget i betragtning – forudsættes, at ministeren vil fastsætte regler, der vil ophæve gødningsforbuddet på sådanne beskyttede arealer i situationer, hvor afgræsningen foregår med økologisk kvæg.

Naturbeskyttelseslovforslaget bør ikke i sig selv anvendes til at favorisere en bestemt landbrugs-mæssig driftsform på bekostning af en anden, da den naturmæssige effekt vil være ens ved såvel økologisk afgræsning med gødsning som ved konventionel afgræsning med gødsning.

Indførelsen af en forskelsbehandling på den foreslåede måde vil fjerne fokus fra lovens naturbeskyttende effekt.

Efter lovbemærkningerne forventes forbuddet at være af begrænset intensitet (lovforslagets side 11):

”idet det ikke er til hinder for fortsættelse af hidtil lovlig udnyttelse af arealerne i det omfang der ikke er tale om gødsning og sprøjtning og fordi det vurderes, at forbuddet i de fleste tilfælde vil omfatte arealer, der er ekstensivt drevet”.

Lovforslaget overser ganske det faktum, at de pågældende arealer er meget ujævnt fordelt mellem ejendommene, hvorfor forbuddet vil ramme enkeltejendomme endog meget hårdt, idet arealerne efter indgrebet kan blive urentabel at drive med kvæggræsning.

Det forudsættes dog i forslaget, at – såfremt forbuddet mod gødsning og sprøjtning på enkelt-ejendomme vil have ekspropriationslignende karakter – vil der kunne dispenseres fra forbuddet i stedet for at udbetale erstatning for indgrebet.

Men Skovforeningen stiller sig - i relation til ovennævnte meget ujævne fordeling af arealerne og disses måske manglende fortsatte lønsomme afgræsning - helt uforstående over for lovforslagets

bemærkninger om, at en ekspropriationslignende karakter ikke vurderes ud fra de økonomiske konsekvenser på den enkelte ejendom, idet der i bemærkningerne på side 25 står: "Det er således ikke tilstrækkeligt i sig selv, at en lodsejer rammes hårdt af forbuddet".

Hvilke kriterier - andre end de økonomiske - skal så være afgørende for, hvornår en ejendom kan undtages fra forbuddet?

Skovforeningen stiller sig endvidere helt uforstående over for lovbemærkningernes udsagn ligeledes på side 25 om, at:

"En dispensation vil kunne gøres tidsbegrænset til f.eks. 10 år, hvorefter forbuddet vil gælde den pågældende ejendom på samme måde som andre ejendomme. På denne måde mindskes indgrebets intensitet, hvilket kan betyde, at forbuddet ikke får karakter af ekspropriation i det konkrete tilfælde."

De økonomiske konsekvenser vil da være lige så store, når 10-års perioden udløber, og på det tidspunkt vil vurderingen af indgrebets ekspropriative karakter derfor også være uændret.

Udsagnet svarer jo til, at myndighederne om en skovbevoksning fx først vil kræve denne udlagt til urørt skov om 10 år – men det ændrer da ikke synspunktet om indgrebets ekspropriative karakter.

Ad § 2


nr. 6, § 89, stk. 5

M.h.t. de foreslåede straffebestemmelser anføres det, at det vil være en skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er begået i forbindelse med udøvelsen af et erhverv.

Skovforeningen anser bestemmelsen for alt for unuanceret, idet den opståede skade ved en overtrædelse af reglerne kan være helt uafhængig af, om skaden er opstået i forbindelse med udøvelsen af et erhverv eller ej. Det må være karakteren af skaden, der er afgørende for bødestraffens størrelse.

Noget helt andet er det imidlertid, hvis overtrædelsen i erhvervsmæssig øjemed er sket *med det formål* at sikre en økonomisk gevinst. Dette vil kunne være et selvstændigt skærpende element.

Med venlig hilsen



Hans M. Hedegaard



Natur og Miljø
Hobrovej 437
9200 Aalborg SV
9634 5248

Til Naturstyrelsen.
Indsendes ved e-mail til nst@nst.dk

Aalborg, den 16. november 2014

Vedr.: Høringssvar til lovforslag om ændring af naturbeskyttelsesloven ved indsættelse af ny § 3a. Journalnummer : NST-400-00087

Jeg henvender mig på vegne af nedenstående købere af NaturErhvervstyrelsens arealer i Sandmosen:

Per Pedersen, Ulvehusvej 58, 9440 Aabybro. Ejer af matr. nr. 144 c Bratbjerg, Tranum, i alt ca. 37 ha.

Jens Oluf Thomsen, Tranumvej 194, 9440 Aabybro. Ejer af matr. nr. 144 B Bratbjerg, Tranum, i alt ca. 42 ha samt matr. nr. 79 o og del af 79 b Den nordvestlige Del, Vedsted, i alt ca 98 ha, hvoraf ca. 50 ha er mose/ krat.

Søborg I/S, Tranumvej 34, 9440 Aabybro. Ejer af matr. nr. 79i, del af 79n og del af 79b Den nordvestlige Del, Vedsted, i alt ca. 45 ha, hvoraf ca. 3 ha. er mose/ktrat.

Carsten Søborg Andersen, Tranumvej 22, 9440 Aabybro. Ejer af matr. nr. 79b, 79k m.fl. Den nordvestlige Del, Vedsted, i alt ca. 23 ha.

Martin Gregersen, Rævhedevej 41, 9440 Aabybro. Ejer af matr. nr. 79L, 79, 79m, 79d og 79q Den nordvestlige Del, Vedsted, ialt ca. 35 ha.

De er alle berørt af det kommende lovforslag, som er sendt i høring med frist den 17. november 2014.

Arealerne i Sandmosen er for langt størstedelen kulturreng, det vil sige eng, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, men som alligevel må gødes i overensstemmelse med hidtidig drift. Konkret må arealerne ikke sprøjtes. I ovenstående opgørelse er arealerne kulturreng, hvor ikke andet er oplyst. Det drejer sig om 227 ha!!

NaturErhvervsstyrelsen solgte de omhandlede arealer i Sandmosen med overtagelse den 28. februar 2014. Forud var gået en offentlig budrunde. Budrunden var annonceret således, at budgivere lovligt skulle kunne erhverve arealerne til samdrift med budgiverens eksisterende landbrug.

I budrunden blev arealerne således værdisat i handel og vandel for 9 måneder siden.

Køberne føles sig med det fremsatte lovforslag direkte taget ved næsen, fordi lovforslaget vil betyde, at arealerne efter lovændringens ikrafttrædelse vil have en væsentlig lavere værdi end på overtagelsesdagen.

På grund af deres indskrænkede udnyttelsesmuligheder taber arealerne betydeligt i værdi.

Aalborg
Hobrovej 437
9200 Aalborg SV
Tlf. 9634 5100
Fax 9634 5110

Aars
Markedsvej 6
9800 Aars
Tlf. 9998 9700
Fax 9998 9706

Hobro
Horsøvej 11
9500 Hobro
Tlf. 9657 6800
Fax 9657 6888

DLBR.
DANSK
LANDBRUGSRÅDGIVNING

Værdien reduceres på grund af gødningsforbuddet.

Det er anerkendt i ekspropriationspraksis, herunder fredningspraksis, at handelsværdien af en eng, som ikke må gødes og sprøjtes, er væsentlig lavere end handelsværdien af en eng, som må gødes og eventuelt sprøjtes. Se for eksempel fredningssagen Lien og Fosdalen (NKN 111-00029), hvor en del arealer, som blev pålagt forbud mod gødning og sprøjtning, blev erstattet for deres værdinedgang.

Det skal i denne sammenhæng bemærkes, at erstatningerne blev udmålt uden hensyn til, om arealerne rent faktisk blev gødet eller ej. Det afgørende for erstatningen var, at retten til at udbringe gødning ikke var fortabt ved en ændret brug. Ganske mange arealer lå i MVJ-ordninger, og på disse arealer skete aktuelt ingen gødskning pga. støtteordningen; men retten til at gødske arealerne bestod. Derfor fik arealerne samme erstatning som de andre engarealer, hvor retten til gødskning blev udnyttet.

Det resultat er også korrekt, fordi den nuværende drift – uanset om der er ulemper for driften eller ej – i en handelssituation kun har betydning på den måde, at driften kan tjene til at fastslå, at visse rettigheder er til stede. Det er rettighederne ved arealerne, som afgør handelsværdien.

Det er i lovforslaget nævnt, at der påtænkes at indføre mulighed for at få dispensation til fortsat uændret drift.

Jeg skal ikke på forhånd udelukke, at det kan blive en løsning; men det er en ufravigelig betingelse, at alle udnyttelsesmulighederne skal bevares ved en sådan dispensation, og dispensationen skal være tidsubegrænset og ikke kun knyttet til en ejers drift. Arealernes handelsværdi kan ikke bevares, hvis dispensationen for eksempel falder væk efter en årrække eller ikke kan overdrages til en køber.

I lovforslagets bemærkninger diskuteres, om lovforslaget i sig selv udgør et ekspropriativt indgreb, som udløser erstatningspligt i forhold til Grundlovens § 73, stk. 1.

Justitsministeriets overvejelser går i retning af, at der er tale om en generel regulering, som ikke udløser erstatning i sædvanlige tilfælde; men i særlige tilfælde, hvor indgrebet er ekstraordinært intensivt, vil det kunne udløse erstatningspligt for Staten.

Jeg mener, at lovforslaget bør udløse ekspropriationserstatninger.

Begrundelsen er, at lovforslaget over for ALLE, som ejer naturbeskyttede enge, som ikke længere må gødskes og/eller sprøjtes, medfører anselige værditab på den faste ejendom, og dermed er forslaget intensivt over for hele denne ejerkreds.

Alf Ross skrev i sin Statsforfatningsret (bd. 2, 3. udg. 1983, s. 640), at grundlovens beskyttelse formentlig omfatter alle rettigheder, der efter deres almindelige natur skaber grundlag for personers økonomiske eksistens og virke. Jeg er ikke i tvivl om, at dyrkningsretten til disse jorder er omfattet af grundlovens beskyttelse

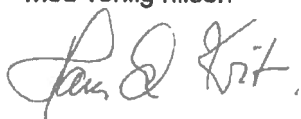
Derefter rejser der sig spørgsmålet, hvorvidt dette er en generel regulering af ejendomsretten, som kan ske erstatningsfrit, eller om det er et ekspropriationsindgreb som udløser erstatning.

Hensigten med forslaget, som udformet som en generel regulering, er angiveligt at forhindre miljømæssige skader på de berørte arealer, hvilket kunne være to argumenter for en erstatningsfri regulering (naturbeskyttelseshensyn samt generel regulering). Men på den anden side medfører forslaget direkte og anselig værdinedgang på de berørte arealer, ligesom indgrebet angår en aktuel råden, og begge disse omstændigheder (intensiteten og indgreb mod aktuel råden) trækker vurderingen af indgrebet meget over mod ekspropriation.

Skulle Staten og domstolene nå det resultat, at lovændringen ikke udløser ekspropriationserstatninger over en kam, må det vurderes i hvert enkelt tilfælde.

I det foreliggende tilfælde, hvor Sandmosens arealer kort efter en udbudsrunde skifter karakter og dermed taber anseligt i værdi, er jeg sikker på, at der bliver et anseligt erstatningskrav vedrørende ekspropriation af en værdifuld del af ejendomsretten over arealerne.

Med venlig hilsen



Hans Ole Kristensen
Landboretskonsulent

Bilag: Udbudsmaterialet vedrørende Sandmosen og Koldmosen, dateret november 2013.
Kort over de udbudte arealer

UDBUDSMATERIALE

Vedrørende salg af arealer i

Sandmosen & Koldmosen

Matr.nr.	Ejerlav	Areal ha	Heraf vej m ²
79r	Den Nordvestlige Del, Vedsted	0,0280	
79q	Den Nordvestlige Del, Vedsted	2,2590	
79a	Den Nordvestlige Del, Vedsted	2,4330	
79d	Den Nordvestlige Del, Vedsted	7,4000	
79m	Den Nordvestlige Del, Vedsted	15,9260	
79l	Den Nordvestlige Del, Vedsted	16,0080	
79i	Den Nordvestlige Del, Vedsted	15,5090	
79k	Den Nordvestlige Del, Vedsted	16,4860	
79n	Den Nordvestlige Del, Vedsted	27,5650	
• 1aa	Den Nordvestlige Del, Vedsted	91,6567	
• 144b	Nr. Bratbjerg, Tranum	41,9880	3677
144c	Nr. Bratbjerg, Tranum	37,0093	1396
• 79o	Den Nordvestlige Del, Vedsted	6,2210	
• 79b	Den Nordvestlige Del, Vedsted	1,8400	410
84q	Den Sydlige Del, Jetsmark	1,2160	

Beliggende i Jammerbugt Kommune

Indholdsfortegnelse.

	Side
Oplysninger om de udbudte arealer.....	3
Særlige vilkår for driften 2014 og 2015.....	5
Udbudsbetingelser	6
Afgivelse af tilbud	8
Åbning af tilbud	8

Bilag.

1. 2 x Oversigtskort
2. 4 x detailkort med luftfoto
3. Kort over Naturbeskyttelsesområder jf. § 3 samt § 4
4. Kort over fredskov samt skovbyggelinjer
5. Kort over stier
6. Arealopgørelsesskema
7. Udgiftsopgørelse for 2012
8. Tingbogsattester
9. Finansministeriets cirkulære af 25. januar 2010
10. Tilbudsblanket

Oplysninger om de udbudte arealer:

Fødevarerministeriet udbyder ca. 283 ha i Sandmosen samt 1,2 ha i Koldmosen til salg. Det drejer sig om ca. 202 ha permanente græsarealer samt ca. 80 ha mose og hede. Arealerne er for nuværende uden landbrugspligt. Dette skal pålægges ved køb.

Overtagelsesdagen er den **28. feb. 2014**. Alle arealer er bortforpagtet til og med den 31. december 2015. Der er to aftaler om jagt. Arealerne udbydes med respekt for forpagtnings- og jagtaftaler. Arealerne er bortforpagtet med tilsyn af Vildmosetilsynet. NaturErhvervstyrelsen vil varetage administrationen af jagt og forpagtninger til deres udløb – herunder også tilsynet.

En nærmere beskrivelse af de generelle forhold er beskrevet under "Særlige vilkår for driften for 2014 og 2015". Tabelbilaget viser en opgørelse over de enkelte delarealer.

Beskrivelse af arealerne.

Samlet udbydes 15 matrikler, som udbydes i 8 delarealer:

1. Matr.nr. 144c Nr. Bratbjerg, Tranum er matrikulært på i alt 37,0093 ha, - heraf 1396 m² vej. Arealet henligger som permanent græs, og ca. 37 ha er registreret som beskyttet eng efter Naturbeskyttelsesloven § 3. Af de 37 ha er ca. 10 ha ny-registreret og figurerer ikke på det vedhæftede bilag med § 3. Der medfølger 34,9 alm. betalingsrettigheder.

Arealet består af 4 fenner med tilhørende forpagtningsaftaler, som for 2013 forventer at indbringe i alt kr. 133.890. Overskuddet udgjorde for 2012 kr. 66.254.

Jagten er lejet ud indtil den 31/3 2015 til Naturstyrelsen. Jagtlejen for 2012 var på kr. 14.774. Jagtlejen er indeksreguleret.

Der tinglyses offentlig adgang på den udlagte vej samt ret til offentligt vedligehold.

- Den samlede skønnede salgspris udgør kr. 1.850.000.

2. Matr.nr. 144b Nr. Bratbjerg, Tranum er matrikulært på i alt 41,988 ha, - heraf 3677 m² vej. Arealet henligger som permanent græs, og hvoraf ca. 41,9 ha registreret som beskyttet eng efter Naturbeskyttelsesloven § 3. På arealet forefindes et mindre skur, som ikke er registreret i BBR. Der medfølger 38,9 alm. betalingsrettigheder.

Arealet består af 4 fenner med tilhørende forpagtningsaftaler, som for 2013 forventes at indbringe i alt kr. 131.925. Overskuddet udgjorde for 2012 kr. 32.537. Forpagtningsafgiften for 2013 er kr. 24.000. højere end for 2012, hvilket har direkte indflydelse på overskuddet.

Jagten er lejet ud indtil den 31/3 2015 til Naturstyrelsen. Jagtlejen for 2012 var på kr. 16.762. Jagtlejen er indeksreguleret.

Der tinglyses offentlig adgang på den udlagte vej samt ret til offentligt vedligehold.

Den samlede skønnede salgspris udgør kr. 2.100.000.

3. Matr.nr. 1aa, 79o samt del af 79b Den nordvestlige Del, Vedsted er matrikulært på i alt ca. 97,9162 ha, - heraf ca. 59 m² vej. Arealet henligger delvis som permanent græs og dels som natur. På arealet er ca. 95,1 ha registreret som beskyttet efter Naturbeskyttelsesloven § 3 som hhv. eng, mose, hede og sø. Der er desuden noteret fredskov på 1,6 ha på matr.nr. 1aa. Der medfølger 43,3 alm. betalingsrettigheder.

Arealet består af 6 fenner med tilhørende forpagtningsaftaler, som for 2013 forventer at indbringe i alt kr. 153.160. Overskuddet udgjorde for 2012 kr. 69.245.

Der tinglyses offentlig adgang på de eksisterende stier (nordsøstien samt den kommunale sti) med ret til offentligt vedligehold.

Den samlede skønnede salgspris udgør kr. 3.800.000.

4. Matr.nr. 79i, del af 79k, del af 79n samt del af 79b Den nordvestlige Del, Vedsted er matrikulært på i alt ca. 44,8043 ha, - heraf ca. 59 m² vej. Arealet henligger primært som permanent græs, hvoraf ca. 41,1 ha er registreret som beskyttet eng efter Naturbeskyttelsesloven § 3. Ca. 3,2 ha er registreret som beskyttet mose. På arealet forefindes et mindre skur/lade, som ikke er registreret i BBR. Der medfølger 33,3 alm. betalingsrettigheder.

Arealet består af 3 fenner med tilhørende forpagtningsaftaler, som for 2013 forventes at indbringe i alt kr. 119.880. Overskuddet udgjorde for 2012 kr. 55.345.

Der tinglyses offentlig adgang på den eksisterende kommunale sti med ret til offentligt vedligehold.

Den samlede skønnede salgspris udgør kr. 2.450.000.

5. Matr.nr. 79l, del af 79k, del af 79n samt del af 79b Den nordvestlige Del, Vedsted er matrikulært på i alt ca. 31,7436 ha, - heraf ca. 176 m² vej. Arealet henligger som permanent græs, og hvoraf ca. 31 ha er registreret som beskyttet eng efter Naturbeskyttelsesloven § 3. Der medfølger 29,7 alm. betalingsrettigheder.

Arealet består af 3 fenner med tilhørende forpagtningsaftaler, som for 2013 forventes at indbringe i alt kr. 119.880. Overskuddet udgjorde for 2012 kr. 55.345.

Der tinglyses offentlig adgang på de eksisterende kommunale stier med ret til offentligt vedligehold.

Den samlede skønnede salgspris udgør kr. 1.600.000.

6. Matr.nr. 79m, 79d, 79q samt del af 79b Den nordvestlige Del, Vedsted er matrikulært på i alt ca. 26,4521 ha, - heraf ca. 117 m² vej. Arealet henligger som permanent græs, hvoraf ca. 23,9 ha er registreret som beskyttet eng efter Naturbeskyttelsesloven § 3. Ca. 1 ha er registreret som beskyttet mose. Der er noteret fredskov på 0,867 ha på matr.nr. 79d. Der med-

følger 22,2 alm. betalingsrettigheder. Sandmose Ny Vandværk a.m.b.a. har en vandledning til at passere matr.nr.79q. Ledningen er ikke tinglyst.

Arealet består af 4 fenner med tilhørende forpagtningsaftaler, som for 2013 forventes at indbringe i alt kr. 84.420. Overskuddet udgjorde for 2012 kr. 41.396.

Der tinglyses offentlig adgang på den eksisterende kommunale sti med ret til offentligt vedligehold.

Den samlede skønnede salgspris udgør kr. 1.270.000.

7. Matr.nr. 79a og 79r Den nordvestlige Del, Vedsted er matrikulært på i alt 2,453 ha. Arealet består af skov, og der er noteret fredskov på 2,433 ha på matr.nr. 79d. Der medfølger ingen betalingsrettigheder.
Arealet er ikke lejet ud.

Den samlede skønnede salgspris udgør kr. 100.000.

8. Matr.nr. 84q Den sydlige Del, Jetsmark er matrikulært på i alt 1,216 ha. Arealet er et mose-lod i et større sammenhængende mose, hvor arealet er registreret som beskyttet mose efter Naturbeskyttelsesloven § 3. Der medfølger ingen betalingsrettigheder.

Arealet er ikke lejet ud.

Den samlede skønnede salgspris udgør kr. 20.000.

Samlet er ca. 275 ha registreret som beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3. Beskyttet efter naturbeskyttelsesloven betyder, at driften af arealerne ikke må intensivere. Konkret for de udbudte arealer betyder det, at de ikke må pløjes/ omlægges eller sprøjtes.

NaturErhvervstyrelsen indestår ikke for arealernes støtteberettigelse under enkeltbetaling eller miljøordningerne, idet denne vurdering alene har været foretaget af forpagterne af arealerne.

Særlige vilkår for driften for 2014 og 2015.

Bortforpagtning af græsarealerne:

Sandmosen drives under Vildmosetilsynet, hvor arealerne er bortforpagtet, - primært til afgræsning og undtagelsesvis til slæt. Arealerne bortforpagtes med tilsyn. Det betyder, at NaturErhvervstyrelsen står for vedligehold af elhegn, bevanding, afpudsning fennerne, vedligeholdelse af grøfter og de levende hegn samt daglig tilsyn med dyrene. Der tilføres mineraler til dyrene efter ønske. Forpagtningsaftalerne løber til 31. december 2015.

Jagtretten er ikke indeholdt i forpagtningsaftalerne.

Arealerne sælges på de vilkår, at de nuværende forpagtningsaftaler fortsætter til de udløber, og at det er NaturErhvervstyrelsen, som står for driften herunder administrationen af arealerne til aftalerne udløber. Hvis en forpagtningsaftale opsiges, overgår arealet til købers disposition. Køber har dog ansvaret for, at NaturErhvervstyrelsen orienteres herom senest den 20. juli 2014 for dyrkningsåret

2015. Forpagtningsaftalerne for 2014 kan ikke opsiges for 2014. Køber tilbydes dog at lade NaturErhvervstyrelsen stå for driften på samme vilkår som de øvrige lejere. Overskuddet for driftsårene 2014 og 2015 tilfalder køberen.

Strøm:

Strøm til det elektriske hegn har NaturErhvervstyrelsen hidtil haft adgang til via en privat aftale, der ikke kan forventes forsat efter d. 31. december 2015. Adgang til elektricitet vil stå for købers egen regning efter 2015.

Vand:

Bevanding af dyrene sker med vand fra privat fælles vandforsyning – "Sandmose Ny Vandværk a.m.b.a.". Der ligger en vandledning langs Sandmosevej, som forsyner de enkelte fænger. Der er en stophane ved de fleste fænger.

Vandledningen tilhører ikke vandværket men følger med jorden. Den til enhver tid værende ejer har pligt til at vedligeholde ledningen. Ledningen forsyner ligeledes en række ejendomme, som ligger vest for Sandmosen.

NaturErhvervstyrelsen er ikke andelshaver hos vandværket, men vandværket er forpligtiget til at levere vand. Vandafgiften afregnes dels efter et fast beløb pr. dyr, og dels pr. kubikmeter til afregning af statsafgift. Der er monteret tre vandurere på ledningen, - hhv. ved indløbet til arealerne og igen ved udløbet.

Forpagtningsøkonomien:

- Forpagtningsafgiften for de enkelte forpagtningsaftaler fremgår af de enkelte kontrakter. Hvis en forpagter ønsker ændring af forpagtningsafgiften, så er det en sag mellem ejer og forpagter.
- NaturErhvervstyrelsen opkræver forpagtningsafgifterne, hvorfra udgifter til tilsynet afholdes. Overskuddet udbetales til de kommende ejer. Tilsynet og driften af Sandmosen drives sammen med NaturErhvervstyrelsens øvrige græsarealer i Ørnefængerne samt Dam- og Ringfængerne. Der er samme vilkår for driften for alle arealer. Under beskrivelsen af de enkelte delområder er overskuddet beregnet som summen af de enkelte forpagtningsaftaler fratrukket driftsomkostningerne. De anvendte driftsomkostninger er de gennemsnitlige driftsomkostninger pr. hektar for samtlige græsarealer i Ørnefængerne, Dam- og Ringfængerne samt Sandmosen. For driftsårene 2014 og 2015 vil driftsomkostninger blive beregnet ud fra de faktiske omkostninger for det enkelte år. Omkostningerne vil dog fortsat blive beregnet som gennemsnit af samtlige arealer, - dog med undtagelse af udgifter til vand, mineraler samt udgifterne til oprensning af grøfter. Vildmosetilsynet driver i alt 977 ha, hvoraf Sandmosen udgør 20,7 %.

Udbudsbetingelser:

Arealerne afhændes i henhold til lov nr. 1275 af 2. november 2010 om jordfordeling og offentligt køb og salg af fast ejendom (jordfordelingsloven) og udbydes efter bestemmelserne i Finansministeriets cirkulære af 25. januar 2010 om salg af statens faste ejendomme. Cirkulærets bestemmelser er dog fraveget for så vidt angår punkt 12 i dette materiale.

Arealerne afhændes på følgende vilkår:

1. Arealerne skal ved køb pålægges landbrugspligt. Arealer over 2 ha kan erhverves som bygningssløse ejendom, der skal drives sammen med anden landbrugsejendom eller erhverves til sammenlægning med en landbrugsejendom. Arealer under 2 ha kan kun købes til sammenlægning. Arealerne kan sammenlægges med en anden landbrugsejendom, hvis suppleringsjorden ligger inden for en luftlinjeafstand regnet fra ejendommens beboelsesbygning og ved bygningsløse ejendomme fra ejendommens hovedlod, jfr. landbrugslovens § 29 stk. 1, nr. 2. på 2 km ved dyrkningsjorder, 5 km ved vedvarende græsarealer og 10 km ved fradragsarealer. Der er ingen krav mht. afstand til ejendom nummer 2.
2. Det påhviler køber at opnå eller besidde de fornødne tilladelser til at erhverve og benytte det købte areal. Det er således alene købers ansvar og risiko at opfylde landbrugslovens erhvervelsesbestemmelser eller opnå dispensation herfor.
3. Hvis køber erhverver ejendommen som selvstændig ejendom uden bygninger påhviler det køber/købers rådgiver at sørge for tinglysning af deklARATION om landbrugsejendom uden beboelsesbygning. Deklarationen skal anmeldes til tinglysning samtidig med anmeldelse af skødet.
4. Købesummen berigtiges ved kontant betaling på overtagelsesdagen.
5. Arealerne overdrages ubehæftet, men med de forpligtelser og rådighedsbegrænsninger, som påhviler det efter tidligere adkomster, tingbogens udvisende og nærværende materiale. Eventuelle afvandings- og landindvindingsforpligtelser eller andre tilsvarende forpligtelser, der måtte påhvile arealet, overtages af køber uden for købesummen.
6. Handlen berigtiges på købers foranledning og bekostning, herunder også udgifterne til arealoverførsel, udstykning m.m. (landinspektørudgifterne). Er der behov for opdeling af matrikler sker det på sælgers foranledning, mens udgifterne fordeles forholdsvis blandt køberne i forhold til købssummen.
7. Køber forestår selv eventuel låneoptagelse samt afholder omkostninger i forbindelse hermed. Omkostninger til købers advokat eller anden faglig bistand afholdes af køber.
8. Overtagelsesdag er fastsat til 31. december 2013. Arealerne er til fri disposition senest d. 31. december 2015.
9. Med overtagelsesdagen som skæringsdag udfærdiges sædvanlig refusionsopgørelse, hvis saldo betales kontant ved påkrav.
10. NaturErhvervstyrelsen gør opmærksom på, at arealerne sælges med eventuelle dræn og afvandingsanlæg som det er og forefindes uden ansvar af nogen art for NaturErhvervstyrelsen. Der ydes ingen garanti mod flyvehavre.
11. Tilbudsprisen omfatter værdien af arealet inklusiv værdien af betalingsrettighederne.
12. Køber skal ved sin underskrift på tilbuddet erklære:

at køber er bekendt med arealets grænser og overtager arealet som det er og forefindes. Køber skal være opmærksom på, at køber erhverver de enkelte arealer som beset i marken, og

at der kan være matrikulære unøjagtigheder i forhold til de faktiske forhold. Afgrænsning mellem delområderne 2, 3, 4, 5, og 6 betragtes at være midt hegn. Sælger berigtiger ikke evt. unøjagtige skel i forhold til grænser i marken.

at købesummen er fastsat efter tilbud fra køber under hensyntagen til arealets stand samt risikoen for mangler herved og

at køber før afgivelsen af tilbud har gennemgået det fulde udbudsmateriale med tilhørende bilag.

13. Særlige vilkår fastsat af NaturErhvervstyrelsen:

Tildelingskriterie:

Det økonomisk mest fordelagtige bud under hensyntagen til pris og naturhensyn. Dette vurderes på baggrund af underkriterierne;

- Pris, vægtning 80 %
- Beskrivelse af naturhensyn, vægtning 20 %

Hvad angår vurderingen af tilbudsgivers beskrivelse af naturhensyn, vil tilbudsgivers oplysninger og erfaring blive lagt til grund for NaturErhvervstyrelsens vurdering.

Bud under den skønnede pris betragtes normalt ikke som tilfredsstillende bud.

14. NaturErhvervstyrelsen har i henhold til bestemmelserne i Finansministeriets cirkulære af 25. januar 2010 ret til at forkaste alle indkomne tilbud.

15. Køber er bekendt med, at et tilbud først vil kunne accepteres, når det er tiltrådt af de bevilgende myndigheder.

Afgivelse af tilbud:

Tilbud skal afgives på den særlige tilbudsblanket, der er vedlagt. Tilbuddet kan gøres betinget af samtidig køb af et af de øvrige arealer ved afkrydsning på tilbudsblanketten.

Tilbud indsendes til NaturErhvervstyrelsen, Pionér Allé 9, 6270 Tønder i kuvert, mærket "Tilbud Sandmosen"

Tilbuddet skal være NaturErhvervstyrelsen i hænde på ovennævnte adresse senest **tirsdag, den 17. december 2013 kl. 11.00. Telefax og e-mail accepteres ikke.**

Åbning af tilbud:

Åbning af indkomne tilbud finder sted hos NaturErhvervstyrelsen, Pionér Allé 9, 6270 Tønder, tirsdag, den 17. december 2013 kl. 11.00 med adgang for tilbudsgiverne til at overvære åbningen.

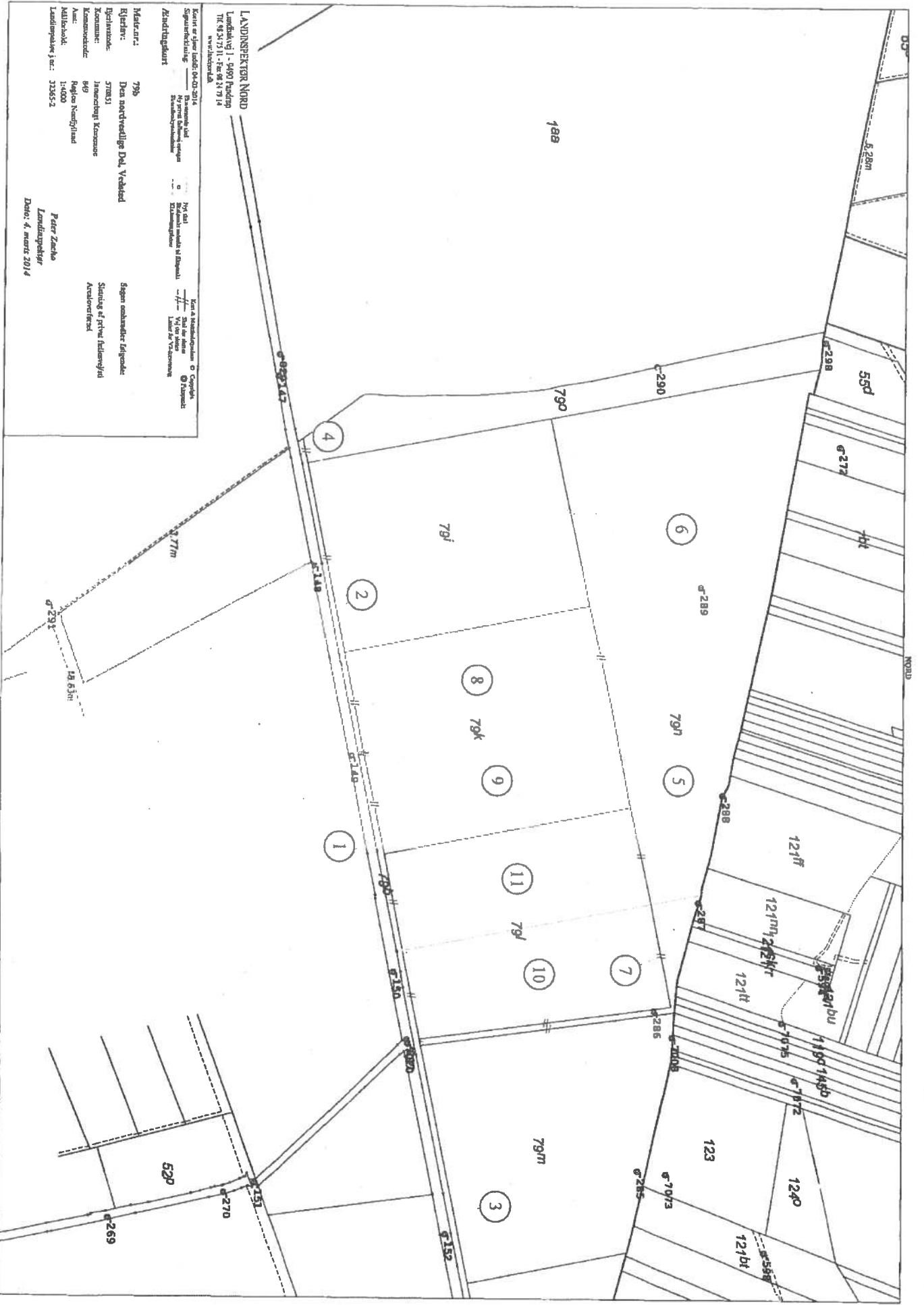
I henhold til § 8 i Finansministeriets cirkulære af 25. januar 2010 kan NaturErhvervstyrelsen vælge at indbyde de 5 højstbydende indenfor hver blok til at deltage i en fornyet lukket tilbudsrunde.

Sker det, skal den tilbudsgiver, der var højestbydende ved første åbning af tilbud, stå ved sit tilbud, indtil supplerende tilbud er fremkommet, og i øvrigt også i tiden derefter, såfremt de supplerende tilbud ikke indeholder overbud.

Senest en uge efter at NaturErhvervstyrelsen har meddelt en tilbudsgiver, at man vil indstille vedkommendes tilbud til accept, skal den pågældende deponere 10 pct. af købesummen eller stille uigenkaldelig bankgaranti på anfordringsvilkår for beløbet. Enhver klausul i deponeringsbevis eller bankgaranti skal godkendes af NaturErhvervstyrelsen som sælger.

Deponeringsrenten for tiden indtil overtagelsesdagen tilfalder køber. Senest på overtagelsesdagen skal hele købesummen være betalt.

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til Kristian Gadegaard, NaturErhvervstyrelsen, Pionér Allé 9, 6270 Tønder, tlf.: 25 23 85 06 eller krga@naturehverv.dk



LANDINSPEKTØR NORD
 Landinspektør 1 - 0460 Randrup
 Tlf. 98 33 11 - Fax 98 33 14
 www.landinspektør.dk

Kortet er udgivet i overensstemmelse med
 Lov nr. 145 af 12. juni 2007 om
 kortlægning af landets areal og
 registrering af ejendomsforholdene
 i Danmark.

Størrelsesforhold:
 1:1000

Skala:
 1:1000

Udgivet af:
 Peter Zænke
 Landinspektør

Dato:
 4. marts 2014

Metode: 79p
Ejerskab: Dens nordvestlige Del, Vejedel
Ejerskabstype: 578831
Zonering: Jansensvej, Kommune
Kommune: 849
Navn: Region Nordjylland
Målestok: 1:1000
Landinspektør nr.: 33852

Størrelsesforhold:
 1:1000

Skala:
 1:1000

Udgivet af:
 Peter Zænke
 Landinspektør

Dato:
 4. marts 2014



Dansk Land- og Strandjagt

17-11-14

Naturstyrelsen
Det åbne land og
Biodiversitet og arter.
J.nr. NST-400-00087
Ref. Bpc/trsla/soele

Vedr. Høring af forslag til lov ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse-etablering af et grønt danmarkskort, forbud mod gødskning og sprøjtning i § 3-områder og vejledende bødeniveau.

Dansk Land og Strandjagt takker for det tilsendte høringsbrev, vi har gennemgået det.

“Grønt danmarkskort”: Dansk Land og Strandjagt finder det bekymrende, at myndighederne igen igennem tvang, pålægger grundejere regler for anvendelse af privat ejendom, og dermed sætter grundlovens regler om den private ejendomsret delvis ud af kraft. Naturen bør sikres ved samarbejde med grundejere, ikke med kommunistisk tvang.

§ 3-områder: Dansk Land og Strandjagt må tage klart afstand fra forslag om forbud mod gødskning og sprøjtning, at disse arealer, i særdeleshed, hvis de er private. Selv ved afgræsning af økologiske husdyr, vil stærke planter, kvæle mindre stærke planter, og husdyr vil i mange tilfælde gå udenom visse stærke planter, som også ville kunne være invasive arter. Vi finder at kommunalbestyrelsen mulighed for dispensation ikke er nogen egnet løsning, men ser det som en erkendelse af at forslaget ikke er tilstrækkeligt gennemtænkt.

Finn Madsen
Landsformand
Dansk Land og Strandjagt.

Finn Madsen,
Vestergade 44,
9900 Frederikshavn
Skype: finn.madsen6 / Mobil 40593883

Dansk Land og Strandjagt
Tlf : 61609292
Internet: www.dls-jagt.dk
E-mail: formand@dls-jagt.dk



DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER
AKADEMIRAADET

Akademiraadets opgave er at fremme kunsten og rådgive staten i kunstneriske spørgsmål

Miljøministeriet
Naturstyrelsen
nst@nst.dk

Charlottenborg den 17. november 2014

(30.02.21b)

Høringssvar vedr. ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse – etablering af et Grønt Danmarkskort (j.nr. NST-400-00087)

Akademiraadets Landskabsudvalg bifalder lovforslaget om øget beskyttelse af §3-områder, en kommunal forpligtelse til udpegning af nye potentielle områder, der kan støtte op omkring et Grønt Danmarkskort samt øget beskyttelse af naturen via sanktioner.

Det er et nyt vigtigt skridt på vejen frem mod opnåelse af mere biodiversitet, og det er et handlingsorienteret initiativ, der kan medvirke til at skabe et nationalt overblik på tværs af kommunegrænserne. Det bibringer endvidere en billedlig bevidstliggørelse af naturplanlægningen, som en af samfundets vigtigste opgaver for at sikre et bæredygtigt udviklingsgrundlag.

I Akademiraadets Landskabsudvalg arbejder vi ganske sammenfaldende på visioner for et nyt Danmarkskort, hvor også de mindre attraktive landskabsarealer, som arealer langs infrastrukturer og erhvervsområder kan indgå i planlovens løbende tilpasning af den aktuelle samfundsudvikling. Her er der brug for værktøjer, grønne planlægningsredskaber og fordringer, der kan medvirke til at gøre erhvervsområder og infrastrukturer til mere grønne og æstetiske korridorer.

Landbrugserhvervet stilles stadig overfor nye udfordringer i deres daglige drift med begrænsninger ift. konventionel drift, men der er mange andre af Danmarkskortets landzonearealer, der kunne indtænkes gennem planlægning og forhandlingsprocedurer, hvor man som erhverv skal bidrage til den samlede grønne plan. Tilplantning med skov på udlagte erhvervsarealer kunne være en mulighed.

Med andre ord kan vi kun imødekomme lovforslaget, og vi stiller os gerne til rådighed for yderligere sparring og idéudveksling fsva. et nyt Danmarkskort, hvor biodiversitet, rekreative naturområder og æstetiske forhold kan tænkes sammen.

Med venlig hilsen
Akademiraadets Landskabsudvalg

Hanne Bat Finke
Formand

Advokatrådet

ADVOKAT 
SAMFUNDET

Miljøministeriet
Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50

DATO: 17. november 2014
SAGSNR.: 2014 - 3344
ID NR.: 321424

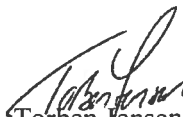
nst@nst.dk + bpc@nst.dk + trsla@nst.dk + soele@nst.dk

Høring - over forslag til lov om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse - etablering af et Grønt Danmarkskort, forbud mod gødskning og sprøjtning i § 3-områder og vejledende bødeniveau

Ved e-mail af 27-10-2014 har Naturstyrelsen anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte forslag.

Advokatrådet har ikke bemærkninger til det fremsendte høringsmateriale.

Med venlig hilsen


Torben Jensen



Naturstyrelsen
Afdelingerne: Det åbne land og Biodiversitet og arter
Haraldsgade 53
2100 København Ø.

17. november 2014

Vedr. Høring af forslag om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse - etablering af Grønt Danmarkskort, forbud mod gødskning og sprøjtning i § 3 områder og vejledende bødeniveau. NST-400-00087.

Danmarks Jægerforbund har modtaget og gennemgået udkastet til forslaget af ovenstående ordlyd.

Forslaget giver anledning til følgende bemærkninger fra Danmarks Jægerforbund:

Kommentarer til bemærkninger til lovforslaget; generelle betragtninger og bemærkninger

Ad. Etablering af et Grønt Danmarkskort

Danmarks Jægerforbund er positivt over, at der med dette forslag udformes et planlægningsværktøj med formålet at beskytte og udvide den sårbare natur i Danmark. Jægerforbundet kan se værdien af et Grønt Danmarkskort, idet det kan være med til at sikre fokus på en helhedsorienteret planlægning af den værdifulde naturs udvikling og bevaring. Som det fremgår af høringsmaterialet, er hensigten at sikre et ensartet datagrundlag. Det mener vi også er meget vigtigt.

Vi er ligeledes positive over, at værktøjet skal anvendes til planlægning på tværs af kommuneskel. Et samarbejde over kommunegrænser, mener vi er med til at sikre, at myndighedsopgaven løftes på et ensartet grundlag og evt. indsatser med potentiel synergieffekt på tværs af kommunegrænser fremmes.

Danmarks Jægerforbund er dog af den opfattelse, at det Grønne Danmarkskort ikke skal anvendes i forbindelse med generelle tiltag vedrørende jagt i områderne. Det ville skabe en jagtlig forvaltning, der hverken tager afsæt i Fuglebeskyttelsesdirektivet, Habitatdirektivet eller Ramsar-konventionen, og det vil vi derfor på forhånd tage meget kraftigt afstand fra. Vi skal samtidig pointere, at evt. fremtidige jagtforvaltningsmæssige tiltag i naturbeskyttelsesområderne skal ske på baggrund af en biologisk vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Et optimeret planlægningsværktøj for den beskyttede natur har dog sin berettigelse. Det skal blot bruges til det, og til det alene. Jægerforbundet er imidlertid meget bekymret for den generelle opfattelse af og definition på værdifuld natur. Den natur, som findes i agerlandet, og som også omtales i Natur og Landbrugs- kommissionens anbefaling nr. 6, er i vores øjne værdifuld. Levesteder i det åbne land har igennem de sidste 50 år været under et stort pres, og mange arter er forsvundet. Jægerforbundet



mener ikke, at naturen i agerlandet skal forbigås i forbindelse med f.eks. støtteordninger, når; og hvor, der er en vilje til at foretage naturforbedrende tiltag uden for et Grønt Danmarkskort. Jægerforbundet mener, at naturen i det åbne land udgør værdifulde levesteder for flora og fauna, og som sådan prioriteres.

Ad. 2.2.1.3 Erstatning

I afsnittet står der blandt andet, at *"Forbuddet vurderes generelt at være af begrænset intensitet, idet det ikke er til hinder for fortsættelse af hidtidig lovlig udnyttelse af arealerne, i det omfang der ikke er tale om gødskning og sprøjtning og.....(osv.)"*

Det er forbundets klare opfattelse, at fodring af ænder ikke skal betragtes som "gødskning

Ad. 2.2.2.5.1 Overtrædelser af NBL §3

"Efter naturbeskyttelseslovens § 3 må der ikke foretages ændring i tilstanden af de oplyste beskyttede naturtyper. Typiske overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3 ER opgravning, omlægning eller oprensning af et beskyttet naturareal, opdyrkning med afgrøde, gødskning, sprøjtning, ændring af vandstand, aflæsning af jordfyld, affald mv., beplantning, foranstaltninger til jagt (skjul, fodring, udsætning af arter mv.), rørlægning af vandløb samt bebyggelse, ofte med irreversible skader på naturen og dyrelivet til følge" (mine fremhævninger).

Jægerforbundet stiller sig særdeles kritisk over for, at foranstaltninger til jagt særligt skal fremhæves som værende af negativ indflydelse på den beskyttede natur. Jægerforbundet mener, at det eksisterende regelsæt for jagt og jagtlige aktiviteter hører hjemme under jagtlovgivningens bestemmelser alene, dog med skyldig hensynstagen til anden lovgivning, herunder NBL.

Det er Jægerforbundets opfattelse, at en formulering som ovenfor væsentligt skærper den gældende lovgivning. En sådan skærpelse kan ikke accepteres, og da slet ikke når den indføres alene ved en formulering i bemærkningerne til loven.

Foranstaltninger til jagt er ikke per definition en typisk overtrædelse af NBL § 3. En sådan formulering er ikke korrekt og kan nemt føre til fejlfortolkninger i håndhævelse af reglerne. Der er flere domsafsigelser, der netop påpeger, at vurderingen af, om der er sket en ændring af tilstanden kræver en konkret vurdering og en konkret bevisførelse i hvert enkelt tilfælde.

Jægerforbundet er enige i, at nogle af de foranstaltninger til jagt, der er nævnt i ovenstående kan medføre en tilstandsændring, og er det tilfældet, skal der reageres og sættes ind, som lovgivningen foreskriver det. Det kræver dog, at der altid foretages en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde. Det er endvidere vores opfattelse, at foranstaltningerne i langt de fleste tilfælde ikke kan påvises at have en negativ indflydelse på en naturtilstand i et § 3 område.

Vildtforvaltningsrådet har tidligere forholdt sig til flere af de omtalte foranstaltninger og deres mulige medvirken til en tilstandsændring på § 3 arealer, specielt fodring af ænder. I den forbindelse vurderede rådet, at bestemmelserne i den gældende lovgivning var tilstrækkelige. Det selvfølgelig forudsat, at den gældende lovgivning



håndhæves, og rådet indskærpede yderlige vigtigheden af at agere korrekt ved at tilføje tre jagtetiske regler om adfærd på området.

Vi forudser, at der; ved den i forslaget anvendte ordlyd, vil ske en fejlagtig overfortolkning, således at opsætning af f.eks. en skydestige i et § 3 område eller fodring ved et vandhul pr definition vurderes at have karakter af en ændring i naturtilstanden. Jægerforbundet forholder sig derfor meget kritisk til en sådan formulering af overtrædelserne og eksemplet omkring jagt bør udgå.

Med venlig hilsen

Danmarks Jægerforbund

Claus Lind Christensen
Formand

Dato: 17. november 2014

Til: NST@NST.dk

Cc: bpc@nst.dk, trsla@nst.dk, soele@nst.dk

Vedr. journalnr.: NST-400-00087



Danmarks
Naturfredningsforening

Masnedøgade 20
2100 København Ø
Telefon: 39 17 40 00
Mail: dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar til Høring af forslag til lov om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse – etablering af et Grønt Danmarkskort, forbud mod gødskning og sprøjtning i § 3-områder og vejledende bødeniveau

Danmarks Naturfredningsforening (DN) mener, at Naturplan Danmark er et stort naturpolitisk fremskridt, og foreningen håber på en bred politisk opbakning til planen og til de konkrete indsatser der skal udmønte den. Naturplanen rækker frem mod 2050, og inkluderer dermed det tidsperspektiv som er vigtigt for en succesfuld naturforvaltning.

DN bakker op om ovennævnte lovforslag, der følger op på tre af Natur- og Landbrugskommissionens anbefalinger. Det er meget glædeligt, at der nu tages lovmæssige initiativer til i højere grad at sikre mere og bedre sammenhængende natur i Danmark, herunder gennem etablering af Grønt Danmarkskort, forbud mod gødskning og sprøjtning i § 3 områder og en ensretning og forøgelse af bødeniveauet for overtrædelse af naturbeskyttelsesloven.

DN mener dog samtidigt, at der er behov for justeringer af lovforslaget, før det lever op til intentionen i Naturplan Danmark om at sætte en klar retning for naturpolitikken fremover. Blandt andet mangler der målsætninger for naturarealet og naturkvaliteten, beskrivelse af processen og opfølgning på resultaterne. Samlet vil DN foreslå følgende 12 tilføjelser og justeringer af lovforslaget:

Forslag om Grønt Danmarkskort:

1. at der indføres klare mål for naturarealets størrelse og for naturkvaliteten i Grønt Danmarkskort
2. at der løbende følges op på fremdriften, fx som et led i Landsplanredegørelsen
3. at Grønt Danmarkskort fremhæves som en national interesse i planloven og tildeles sit eget kapitel på linje med de øvrige nationale interesser
4. at det af kommuneplanen skal fremgå, hvilke interesser der skal sikres på de enkelte arealer inden for Grønt Danmarkskort, med udgangspunkt i grundlaget for udpegningen af arealerne jf. lovforslagets § 11a stk. 3 om prioritering af de nationale udpegningskriterier
5. at der etableres tværkommunale fora med deltagelse af de væsentligste interessenter, som med udgangspunkt i en målsat og velbeskrevet proces sikrer fremdrift i naturnetværket
6. at der etableres et Nationalt Naturråd som inspirerer og understøtter aktørerne og dokumenterer netværkets fremdrift

7. at det i relevant lovgivning sikres, at følgende incitament kan anvendes til at virkeliggøre Grønt Danmarkskort: reduktion af jordbeskatningen for arealer i netværket, jordfordeling, målretning af landbrugsstøtten til arealer i netværket uden for Natura2000 områderne
8. at sikring af drikkevandsinteresser, større sammenhængende landskaber, geologiske interesser og fredninger tilføjes de emner som indgår i § 11a stk.3, 3) om naturområder der bidrager til andre formål indenfor Grønt Danmarkskort
9. at Digitale Naturkort integreres med de øvrige arealdata på Danmarks Arealinformation

Forslag om forbud mod gødskning og sprøjtning på § 3 – arealer:

10. at der indføres forbud mod gødskning og sprøjtning af alle § 3-områder inklusiv økologisk jordbrug, men at arealerne i fremtiden vil kunne regnes med i harmoniarealet forudsat, at arealerne bliver afgræsset, og at de på nuværende tidspunkt indregnes i harmoniarealet for bedriften
11. at det i lovforslagets bemærkninger tydeliggøres:
 - i hvilke situationer der kan være tale om ekspropriationslignende situationer,
 - at invasive arter så vidt muligt skal bekæmpes med andre midler end sprøjtning, og
 - at forbuddet inkluderer et forbud mod gødskning af søer ved den indirekte gødskning som opstår ved udsætning af andehold i søer
12. at ikrafttrædelsesdatoen for forbuddet mod gødskning og sprøjtning af hensyn til den kommende dyrkningssæson fastsættes til 1. september 2015, og ikke 2 år senere

Ændringsforslagene uddybes nærmere i bilag 1.

Med venlig hilsen

Nina Larsen Saarnak
Leder for lokale sager
31193238, nis@dn.dk

Bilag 1:

Uddybende bemærkninger til DN's hørings svar til lovforslag om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse – etablering af Grønt Danmarkskort, forbud mod gødskning og sprøjtning i § 3-områder og vejledende bødeniveau

Uddybende bemærkninger til forslag om Grønt Danmarkskort

Grønne sammenhængende strukturer har længe været et statsligt mål med kommuneplanerne, uden at det har haft den nødvendige fremdrift for naturareal eller naturkvalitet. DN mener, at det er vigtigt for netværkets succes, at det baseres på folkelig opbakning og medejerskab. Selv om foreningen gerne har set Grønt Danmarkskort implementeret gennem mere bindende udpegninger, bakker DN op om Grønt Danmarkskort, som sammen med nedenstående forslag til præciseringer kan udgøre en ganske væsentlig mulighed for at sikre mere og bedre natur i Danmark.

Mål for naturkvalitet og naturareal

Lovforslaget sikrer alene udpegnings af streger på et kort. Selv om stregerne med lovforslaget tegnes på baggrund af de nye Digitale Naturkort – og dermed på et langt mere oplyst og kvalificeret grundlag end tidligere, mangler der stadig klare mål for hvor stort et areal, der skal indgå i Grønt Danmarkskort, og mål for hvilken naturkvalitet der ønskes opnået på arealerne. På s. 12 i Naturplan Danmark fremgår dog, at der forventes etableret 25.000 ha ny natur inden 2020. Men det fremgår ikke her, hvordan arealerne fordeler sig geografisk, eller hvilke mål der er for de resterende 30 år, inden netværket forventes fuldt etableret i 2050. Kommuneplanerne har efter kommunalreformen desuden indeholdt retningslinjer for, hvilke interesser der skal varetages inden for beskyttelsesområderne i det åbne land (herunder fx naturbeskyttelsesinteresser, landskabsinteresser, geologiske interesser osv.). I dette lovforslag er der ikke indføjes nogen krav om, at kommuneplanerne skal beskrive hvilke interesser der gælder for de enkelte arealer inden for Grønt Danmarkskort. Dermed stilles arealerne inden for Grønt Danmarkskort dårligere i kommuneplanlægningen, end de eksisterende områder som kommuneplanerne indeholder retningslinjer for i det åbne land. Mål for naturareal og kvalitet er afgørende for at kunne følge op på og sikre fremdrift i realisering af netværket, og vil desuden have betydning for forventningsafstemning i forhold til de interessenter der skal bidrage til at virkeliggøre netværket. Derfor foreslår DN:

- at der indføjes mål for naturarealets størrelse og for naturkvaliteten i Grønt Danmarkskort
- at det af kommuneplanen skal fremgå, hvilke interesser der skal sikres på de enkelte arealer inden for Grønt Danmarkskort, med udgangspunkt i de interesser der ligger til grund for udpegnings af arealerne, jf. lovforslagets § 11a stk. 3 om prioritering af de nationale udpegningskriterier

Opfølgning og evaluering

Ud over en forhåbentlig tydeligere målsætning omkring naturareal og naturkvalitet, mangler lovforslaget helt krav til opfølgning og evaluering af målene. Frem mod 2050 er der således intet reelt overblik over hverken omfanget af naturarealerne, udskiftning af arealer (jf. lovforslagets frivillighed og mulighed for at udtage og tilføje arealer til netværket) eller fremdriften i naturkvaliteten på arealerne. Derfor foreslår DN:

- at der løbende følges op på fremdriften, fx som et led i Landsplanredegørelsen (se desuden forslaget neden for om Nationalt Naturråd)

- at Grønt Danmarkskort, som med naturplanen og lovforslaget tydeligvis er en national interesse, også juridisk fremhæves som sådan gennem et eget kapitel i planloven, på linje med de øvrige nationale interesser som fx planlægning i kystområderne eller planlægning i Hovedstadsregionen.

Proces for etablering og fremdrift i netværket – tværkommunale fora og nationalt naturråd

Grønt Danmarkskort drager nytte af den lokale viden kommunerne har om de bedst egnede arealer til at indgå i netværket. Samtidigt er det afgørende for at sikre fremdriften i naturen, at der udstikkes klare overordnede målsætninger og proces for den lokale udmøntning af netværket. Det skal sikre, at der rent faktisk udpeges arealer i passende størrelse og placering, og gerne at der sker en involvering af øvrige relevante interessenter. Netop en tydelig målsat proces har vist sig effektiv i forbindelse med vandrådene, og før det i processen vedrørende jagt- og forstyrrelsesfrie kerneområder. En tilsvarende proces kan derfor tænkes at sikre fremdrift i Grønt Danmarkskort. Arbejdet i tværkommunale fora vil desuden skabe synergi med f.eks. Natura2000 planerne og prioritering af midlerne, samt sikre et optimalt samarbejde på tværs af kommunegrænser. I den sammenhæng er de grønne råds sammensætning og opgaver ikke hensigtsmæssig som udgangspunkt for en tværkommunal, fokuseret og velbeskrevet proces omkring etablering af naturnetværket. DN foreslår:

- at der etableres en række tværkommunale fora med deltagelse af de væsentligste interessenter, der med udgangspunkt i en målsat og velbeskrevet proces kan sikre fremdrift i netværket
- at der etableres et Nationalt Naturråd, der inspirerer og understøtter såvel nationale, kommunale som private aktørers initiativer, undersøger eventuelle barrierer og dokumenterer netværkets fremdrift

Incitament

Der mangler incitament som gør det attraktivt for kommuner og for lodsejere at bidrage med jord til Grønt Danmarkskort. Et andet problem er desuden, at virkemidlerne baserer sig på frivillighed og midlertidige foranstaltninger, selv om naturen omvendt har brug for kontinuitet. DN foreslår, at det i relevant lovgivning sikres, at følgende incitament kan anvendes til at virkeliggøre Grønt Danmarkskort:

- reduktion af jordbeskatningen for arealer i netværket
- jordfordeling
- målretning af landbrugsstøtten til arealer i netværket uden for Natura2000 områderne

Sammenhæng med øvrig kommuneplanlægning

DN bakker op om, at der ikke sker en justering af det øvrige kommuneplankatalog jf. planlovens § 11a. Men foreningen foreslår, at sammenhængen mellem Grønt Danmarkskort og beskyttelsesinteresserne i det åbne land som de varetages gennem kommuneplanlægningen tydeliggøres i bemærkningerne. Desuden skal DN foreslå:

- at sikring af drikkevandsinteresser, større sammenhængende landskaber, geologiske interesser og fredede områder tilføjes de emner der indgår i § 11 a stk. 3 3) for udpegning af arealer der bidrager til andre formål inden for Grønt Danmarkskort.

Beskyttede arter og Digitale Naturkort

Lovforslaget nævner ikke i særligt omfang beskyttede arter. DN går ud fra at hensynet til disse arter så vidt muligt varetages gennem grundlaget for indholdet i Digitale Naturkort i sammenhæng med kommunernes lokale viden om forekomsten af beskyttede arter. Det fremgår af lovforslaget, at udpegningen af Grønt Danmarkskort skal ske på baggrund af Digitale Natur-

kort, der består af et nyt biodiversitetskort, af HNV-kort og kort over kulstofrige lavbundsarealer. Digitale Naturkort vil jf. lovforslaget være placeret på Naturstyrelsens hjemmeside, mens øvrige korttemaer – herunder § 3 områderne m.m. som vil skulle anvendes i udpegningen og forvaltningen af Grønt Danmarkskort er samlet på Danmarks Arealinformation. DN skal anbefale:

- at Digitale Naturkort integreres med de øvrige arealdata i Danmarks Arealinformation.

Vejledning

DN bakker op om forslaget om, at der udarbejdes en nærmere vejledning som vil indeholde konkrete eksempler på, hvordan planlægningen vil kunne gavne biodiversiteten mest muligt og indfri synergieffekter.

Uddybende bemærkninger til forslag om forbud mod gødskning og sprøjtning på arealer omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3

DN er meget tilfredse med forslaget om forbud mod gødskning og sprøjtning på vores beskyttede naturtyper (§3 arealer). Her lever en lang række vilde dyr og planter. Lovændringen vil ikke bare forbedre biodiversiteten men også bidrage til en bedre sikring af vores drikkevandsinteresser, når sprøjtning med plantegifte og gødskning forbydes på arealerne. Lovforslaget spiller dermed en ganske afgørende og væsentlig rolle for Danmarks natur og i forhold til at leve op til vores internationale forpligtelser.

Fritagelse af økologisk jordbrug

DN skal dog foreslå, at økologerne ikke fritages fra forbuddet, da der ikke bør tilføres gødning fra andet end græssende dyr på arealerne, og da § 3 arealerne bør indgå som en del af harmoniarealet. Begrundelsen for, at økologerne er undtaget er, at et areal, der ikke må gødes heller ikke må regnes med i harmoniarealet, der bruges til at beregne, hvor mange dyreenheder, der må være på en ejendom. Det er ikke i dag muligt at forbyde gødskning på § 3-arealerne og samtidig opretholde arealet som en del af harmoniarealet jf. husdyrbekendtgørelsen. Derfor foreslår DN:

- at der indføres forbud mod gødskning og sprøjtning af alle § 3-områder inklusiv økologisk jordbrug, men at arealerne i fremtiden vil kunne regnes med i harmoniarealet forudsat, at arealerne bliver afgræsset, og at de på nuværende tidspunkt indregnes i harmoniarealet for bedriften

Forslaget vil medføre to fordele:

- Der kommer et incitament til at afgræsse arealerne, som understøtter Naturplanen
- Det største værditab i forbindelse med forbuddet falder bort, og dermed falder den vigtigste argumentation mod forbuddet væk

Dispensation fra forbud mod gødskning og sprøjtning

Af lovforslaget fremgår det, at ministeren kan fastsætte regler om dispensation fra forbuddet mod gødskning og sprøjtning i helt særlige tilfælde, f.eks. hvis en konkret sag skulle udgøre eller få karakter af ekspropriation. Der er tale om generel erstatningsfri regulering begrundet i almene hensyn. For at undgå unødvendigt mange dispensationssager efter denne bestemmelse, bør muligheden for brug af denne dispensationsmulighed uddybes så konkret som muligt i bemærkningerne til hjælp for den efterfølgende sagsbehandling som bestemmelsen åbner for.

Det foreslås i lovforslaget, at også kommunalbestyrelsen kan dispensere fra forbuddet til engangsforanstaltninger med sprøjtning mod invasive arter. DN skal foreslå, at det fremhæves i

bemærkningerne, at invasive arter så vidt muligt skal bekæmpes med andre midler end sprøjtning.

Andefodring og -opdræt indebærer en indirekte gødskning som opstår ved udsætning og fodring af ænder i mindre søer. Et ophør af den indirekte påvirkning vil medføre en væsentlig forbedring af naturtilstanden for mange danske små-søer.

DN foreslår derfor, at det tydeliggøres i bemærkningerne til lovforslaget:

- i hvilke situationer der kan være tale om ekspropriationslignende situationer
- at invasive arter så vidt muligt skal bekæmpes med andre midler end sprøjtning
- at forbuddet inkluderer et forbud mod gødskning af søer ved den indirekte gødskning som opstår ved udsætning og andehold i små-søer

Ikrafttrædelse

DN er helt uforstående over for den meget sene ikrafttrædelse af forbuddet mod gødskning og sprøjtning på § 3 arealer i september 2017. Der ses ikke at være sagligt begrundede hensyn som kan udskyde datoen 2 år yderligere, sammenholdt med naturplanens overordnede målsætninger for naturen i Danmark. DN skal foreslå:

- at man af hensyn til den kommende dyrkningssæson fastsætter ikrafttrædelsesdatoen for forbuddet mod gødskning og sprøjtning til 1. september 2015

Uddybende bemærkninger til forslag om øget bødeniveau

DN hilser forslaget om øget bødeniveau og ensartet praksis for overtrædelser af Naturbeskyttelsesloven meget velkomment. Et øget bødeniveau har længe været tiltrængt, og understøtter desuden Naturplanens grundlæggende intention om at gøre en reel forskel for Danmarks natur.



Naturstyrelsen
Det Åbne Land og
Biodiversitet og arter
nst@nst.dk

Kopi til:
bcp@nst.dk
trsla@nst.dk
soele@nst.dk

Vedr. Høring af forslag til lov om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse – etablering af et Grønt Danmarkskort, forbud mod gødskning og sprøjtning i § 3-områder og vejledende bødeniveau

Landbrug & Fødevarer har modtaget ovenstående lovforslag i høring med frist den 17. november 2014 og har følgende bemærkninger:

Overordnede bemærkninger til lovforslaget:

Landbrug & Fødevarer finder det dybt problematisk, at man med det udsendte lovforslag lægger op til både gennem planloven og gennem naturbeskyttelsesloven at gennemføre tiltag og nye reguleringer, som vil være en betydelig væksthæmmer for de berørte landbrug og dermed for fødevarerhvervet i Danmark. Dette er i skærende modsætning til regeringens intentioner i vækstplan for fødevarer, som netop peger på betydningen af at sikre råvaregrundlaget.

Ændringerne i de to love gennemfører dele af regeringens Naturplan Danmark, som fastlægger den nationale natur- og biodiversitetsindsats frem mod 2050. Det er dog Landbrug & Fødevarers opfattelse, at de to tiltag, der gennemføres ved lovændringen, kun i ringe omfang vil betyde en styrkelse af den danske natur. Man ville kunne opnå langt større gevinster for natur og biodiversitet ved at fokusere på de eksisterende værdifulde naturområder i stedet for at igangsætte en indsats rettet mod nye naturområder og mod naturområder, der i dag fremstår som kulturpåvirkede, og derfor som udgangspunkt ikke har en høj naturværdi.

Lovforslaget følger også op på dele af anbefalingerne fra Natur- og Landbrugskommissionen, men Landbrug & Fødevarer finder det meget kritisabelt, at man vælger at gennemføre disse på en sådan måde, at det kommer til at virke stik i mod kommissionens udgangspunkt om både en rigere natur OG nye vækstmuligheder for landbruget.

Det er meget problematisk, at der ikke i forbindelse med nogen af de foreslåede ændringer er taget korrekt højde for de økonomiske konsekvenser af lovforslaget. Både Grønt Danmarkskort og det foreslåede gødningsforbud på § 3-arealer vil medføre store erhvervs- og samfundsøkonomiske konsekvenser, og disse skal selvfølgelig beskrives i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer tager på det skarpeste afstand fra, at Miljøministeriet lægger op til, at gennemføre de foreslåede ændringer som generel erstatningsfri regulering, og vil kraftigt opfordre til, at lovforslaget ændres.

Landbrug & Fødevarer er erhvervsorganisation for landbruget, fødevarer- og agroindustrien. Med en eksport på over 100 milliarder kroner årligt og med 145.000 beskæftigede repræsenterer vi et af Danmarks vigtigste eksport erhverv.

Ved at nytænke og synliggøre erhvervets bidrag til samfundet sikrer vi vores medlemmer en stærk placering i Danmark og globalt.



I det nedenstående gennemgås lovforslaget og lovbemærkningerne ikke i kronologisk orden, men kommenteres opdelt på ændringerne i hhv. Planloven (Grønt Danmarkskort) og Naturbeskyttelsesloven (Forbud mod gødskning og sprøjtning og vejledende bødeniveau).

Etablering af et Grønt Danmarkskort:

Generelle bemærkninger:

Landbrug & Fødevarer finder det konkrete forslag om udpegning af et Grønt Danmarkskort og ikke mindst konsekvenserne her af meget problematiske. Landbrug & Fødevarer er af den klare overbevisning, at hvis man ønsker at gøre en reel indsats for at styrke natur- og biodiversitet, så skal det af hensyn til både naturindhold og ressourceforbrug ske målrettet, således at der i første omgang igangsættes en indsats, der sigter mod at styrke og bevare eksisterende naturværdier.

Med udpegningen af det Grønne Danmarkskort skal kommunalbestyrelserne udpege og kortlægge både eksisterende værdifulde naturarealer og potentielle naturområder. Landbrug & Fødevarer finder, at det kan være hensigtsmæssigt på et samlet kortmateriale at få kortlagt de eksisterende naturværdier, da det vil kunne styrke indsatsen for disse. Til gengæld finder organisationen, at den foreslåede kortlægning af potentiel natur er yderst problematisk, da det vil kunne få store konsekvenser for de berørte lodsejere.

Organisationens to overordnede bekymringer vedr. udpegning af potentiel natur i et Grønt Danmarkskort som en del af kommuneplanlægningen er:

1) Fald i arealernes værdi og mulighed for anvendelse

Når arealer udpeges til "potentielle naturområder" vil det kunne få store konsekvenser for landbrugserhvervets udviklingsmuligheder i disse områder. Det kan frygtes, at en "brændemærkning" som potentielt naturområde vil kunne betyde, at det bliver vanskeligt at få tilladelse til fx udvidelse af sit husdyrbrug eller opførelse af nye anlæg m.v. Samtidig vil lodsejerens lyst til at investere i projekter i sådanne områder være begrænset, og der vil være stor sandsynlighed for, at finansielle institutioner vil værdisætte sådanne arealer lavere, med et fald i ejendomsværdien til følge.

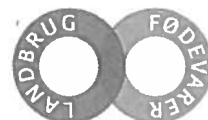
2) Konsekvenser af ny natur for de fremtidige muligheder for udvikling af husdyrproduktionen

Udviklingen af naturområder kan have store konsekvenser for at etablering, udvidelse og fastholdelse husdyrproduktioner. Med den ammoniakregulering, der er i husdyrloven, er der en alvorlig risiko for, at et Grønt Danmarkskort /naturanlæg vil begrænse vækstpotentialet i fødevarerproduktionen, hvis der kommer flere nye naturområder, eller hvis eksisterende små naturområder sammenbindes eller udvides. Etableres der løbende flere og større naturområder, kan det i visse områder blive helt eller delvist umuligt at udvide eller renovere husdyrbrug, ligesom eksisterende landbrug kan blive nødsaget til at afvikle deres produktion. Dette vil have store konsekvenser for landbrugets økonomi og for råvaregrundlaget for slagterier, mejerier m.v. med konsekvens for væksten i erhvervet.

Bemærkninger til lovteksten:

§ 1, punkt 1:

Lovforslaget lægger op til, at der i planlovens § 11a, indsættes et nyt nummer 13), der tilsiger, at kommuneplanen skal fastlægge retningslinjer for udpegning af eksisterende og potentielle naturområder, som indgår i Grønt Danmarkskort.



Ved udpegningen af det Grønne Danmarkskort finder Landbrug & Fødevarer det helt afgørende, at det sikres, at de berørte lodsejere inddrages i udpegningen. Udpegningen skal ske i dialog med lodsejerne bygge på frivillighed samtidig med, at det er helt afgørende, at udpegningerne tager højde for allerede planlagte og kommende projekter, således at disse ikke påvirkes af udpegningen. Da der ved udarbejdelse af kommuneplan ikke er høringspligt af de direkte berørte lodsejere, er det meget centralt, at de berørte parter bliver direkte inddraget, og der sikres klageadgang, lodsejernes retssikkerhed sikres, hvis der er tvivl om udpegningsgrundlaget m.h.t. geografi, naturværdi og fremtidig udvikling af bedriften. Inddragelsen skal også inkludere nærliggende husdyrbrug, da disse også, i henhold til husdyrloven, risikerer at få alvorlige begrænsninger på deres fremtidige produktionsmuligheder.

I forbindelse med den fremtidige administration og realisering af naturnetværket skal det sikres, at der indbygges en fleksibilitet i forhold til andre anvendelser af det åbne land, således at der ikke fastlægges bindinger, som låser den fremtidige landbrugsproduktion. Der bør derfor være mulighed for, at den overordnede kortlægning kan revideres og tilpasses de lokale forhold. Hvis et område er udpeget til potential natur, og der efterfølgende kommer ønske om nye erhvervsmæssige projekter i området, skal det være muligt at ændre denne som led i en dynamisk planlægning og af hensyn til samfundsudviklingen og kommende behov.

Der findes i forvejen bestemmelser for, at kommuneplanen skal fastlægge retningslinjer for blandt andet varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, herunder beliggenheden af naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, af økologiske forbindelser samt af potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser (nuværende nummer 14).

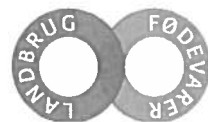
Det fremgår ikke af lovforslaget eller af bemærkningerne her til, hvordan det nye planemne i det kommende nummer 13 skal koordineres med det nuværende nummer 14. Da begge planemner skal fastlægge retningslinjer for blandt andet potentiel natur /økologiske forbindelser må det forventes, at der kommer et overlap mellem disse to. Det bør derfor fremgå tydeligt af lovforslaget eller bemærkninger her til, i hvilket omfang der vil blive tale om udpegning af de samme områder, og hvordan dette skal håndteres. Landbrug & Fødevarer skal opfordre til, at kommuneplanlægningen gøres så enkel som muligt på dette område, så en lodsejer ikke skal forholde sig til flere forskellige og evt. sammenfaldende udpegninger og begrænsninger i sit råderum med samme overordnede formål på samme areal.

§ 1, punkt 2:

I ny § 11a, stk. 3, fastlægges, at der skal anvendes en række nationale kriterier til udpegning af eksisterende og potentielle naturområder. Af kriterie nr. 1 fremgår at kommunalbestyrelsen skal udpege eksisterende Natura 2000 områder.

Landbrug & Fødevarer skal i denne sammenhæng bemærke, at en stor del af de udpegede Natura 2000 områder (i alt 74.220 ha svarende til ca. 20 pct. af det terrestriske Natura 2000-areal jf. analyse foretaget af Videncenter for Landbrug på baggrund af afgrødekoder) udgøres af landbrugsjord i omdrift.

Efter Landbrug & Fødevarers opfattelse bør disse arealer ikke indgå i en udpegning af eksisterende natur, da de ikke nødvendigvis vil have en kvalitet eller øvrige egenskaber til at indgå i Grønt Danmarkskort jf. de almindelige bemærkninger til lovforslaget s pkt. 2.1.2, side 8, 2. afsnit. Dette bør fremgå af lovforslagets § 1, punkt 2 eller bemærkningerne hertil.



Generelt set vil Landbrug & Fødevarer på det kraftigste opfordre miljøministeren til at foretage en revision af Natura 2000-udpegningerne, således at arealer i omdrift tages ud af udpegningen. Da Natura 2000-områderne i sin tid blev udpeget var der ikke klarhed over, hvilke konsekvenser dette ville få for blandt andet landbrugsdrift i eller i nærheden af de udpegede områder. Således skrev Skov- og Naturstyrelsen blandt andet i 2001 i høringsnotat i forbindelse med udpegningerne at: *"udpegningen som hovedprincip ikke med den gældende lovgivning i sig selv betyder indskrænkninger i den aktuelle lovlige anvendelse af habitatområderne og deres omgivelser."*

Dette førte til, at udpegningerne i et vist omfang blev lavet ud fra andre forhold end de naturbeskyttelsesmæssige – herunder blandt andet linjeføringer (veje, jernbaner m.v.) og anden arrondering af områderne. Da lodsejrhøringen samtidig gennemførtes på et forkert grundlag jf. ovenstående mangel på viden om konsekvenser, bør der snarest ske en revision af udpegningerne med tilhørende lodsejrhøring.

Lovforslagets almindelige bemærkninger:

Afsnit 1, side 3, andet afsnit:

Det fastlægges, at kommunalbestyrelsen skal foretage udpegningen af det Grønne Danmarkskort på baggrund af Digitale Naturkort, der vil være et nyt fælles vidensværktøj (jf. afsnit 2.1.2, side 7). Landbrug & Fødevarer vil gerne understrege vigtigheden af, at disse kort er veldokumenterede og bygger på nyeste viden om både forekomst af arter og naturtyper samt også indeholder viden om effekter for arter af at sammenbinde arealer og retningslinjer for en sådan sammenbinding. Før arealerne udpeges bør der endvidere foreligge en konsekvensvurdering af, om eventuel natur på disse lokaliteter vil kunne få negative konsekvenser for husdyrbrug m.v. i området. Ved potentielle konsekvenser kan arealerne ikke indgå i naturnetværket.

Afsnit 1.1, side 4, 4. nederste afsnit:

Det fremgår af bemærkningerne, at realiseringen af det Grønne Danmarkskort forventes at foregå gradvist i takt med, at der afsættes ressourcer til naturinitiativer.

Landbrug & Fødevarer er dybt bekymrede for, hvilken effekt det vil have for fx værdien af de arealer, der udpeges som potentiel natur, men som efterfølgende vil kunne ligge i en årrække uden, at der reelt er ressourcer til at realisere tiltag på arealerne. Som anført i indledningen vil en udpegningsområde som potentielt naturområde kunne medføre en "brændemærkning" og et efterfølgende værditab.

Landbrug & Fødevarer skal i stedet foreslå, at der for at sikre en øget målretning af naturindsatsen, uden at det bremser muligheden for vækst og udvikling i landbrugs- og fødevarerhvervet, arbejdes med en model, hvor udpegningen af områder sker løbende, når der er økonomiske ressourcer til at realisere en eventuel indsats. Dette kan fx ske gennem en licitation blandt lodsejere, når der er ressourcer til rådighed. Ved at stille krav til de projekter, der kan komme i betragtning ved en evt. licitation, kan en høj grad af målretning sikres.

Afsnit 1.1, side 4, nederste 2 afsnit:

Det fremgår af bemærkningerne, at en realisering af det Grønne Danmarkskort blandt andet vil kunne ske gennem målretning af fremtidige tilskudsordninger, og at EU's landdistriktsprogram blandt andet vil kunne anvendes til at finansiere en omlægning af land- eller skovbrugsdrift til mere naturvenlig drift.



I dag sker der blandt andet via HNV-kortet en målretning af midlerne i landdistriktsprogrammet, således at disse i meget høj grad kun tildeles områder med et vist naturindhold og derfor ikke vil kunne anvendes på potentielle naturarealer. Der er endvidere pt. ikke nogen ordninger, som kan varetage en omlægning af landbrugsdrift til natur eller ekstensivering af landbrugsdrift.

Det er således vigtigt, at man fra Miljøministeriets side er opmærksom på de disse forhold, og at man lægger et ambitionsniveau for omfanget af udpegningerne, der står mål med de ressourcer, der reelt vil være til at realisere kortet. Landbrug & Fødevarer vil på det kraftigste tage afstand fra, at der sker en "overudpegning" af arealer og skal opfordre kraftigt til, at der i lovbemærkningerne nøje beskrives hvordan dette undgås.

Landbrug & Fødevarer bakker fuld ud op om, at realiseringen af det Grønne Danmarkskort skal ske på frivillig basis. Det bør understreges endnu tydeligere af både lovforslag og bemærkninger, at frivillighed er det bærende element i udmøntningen af planlægningen, og at det ikke kun er den eksisterende naturindsats, der baseres på frivillighed (jf. side 4, sidste afsnit), men at en kommende indsats ligeledes kun vil kunne gennemføres med lodsejerens aktive medvirken.

Afsnit 2.1.2, side 7-9:

Det fremgår, at kommunerne i deres udpegning forpligtes til at anvende de Digitale Naturkort samt nationale kriterier. Der lægges samtidig vægt på, at på de enkelte kommunalbestyrelses mulighed for at tilpasse planlægningen de lokale forhold (s.8). Der bør således være mulighed for, at kommunerne kan afvige fra denne kortlægning med baggrund i lokale forudsætninger og prioriteringer.

På side 8 anføres, at det nye planemne forventes at blive suppleret med en statslig vejledning om, hvad det nye planemne indebærer. Det forventes, at der vil ske en reel inddragelse af relevante interessenter – herunder Landbrug & Fødevarer - i udarbejdelsen af denne vejledning.

Det fremgår, af bemærkningerne side 9. 3. afsnit, at lovforslaget ikke vurderes i praksis at få selvstændig betydning i forhold til at begrænse eksisterende erhvervsinteresser eller andre væsentlige interesser. Dette gentages i afsnit 4, side 17, om økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet, hvoraf det fremgår, at der er tale om en *"strategisk udpegning af eksisterende og kommende natur, som ikke i sig selv indebærer en yderligere beskyttelse af de udpegede arealer eller rådighedsindskrænkninger i øvrigt for ejerne af arealerne. Der er således tale om generel, erstatningsfri regulering svarende til anden generel regulering på natur- og miljøområdet, som er begrundet i almene hensyn, dvs. hensynet til naturbeskyttelsen nationalt og på fællesskabsplan."*

Landbrug & Fødevarer noterer sig, at det fremgår af både lovbemærkningerne og Naturplan Danmark, at Grønt Danmarkskort ikke i sig selv medfører ny regulering, men finder det bydende nødvendigt, at man i bemærkningerne til lovforslaget og i forbindelse med gennemgang af de økonomiske konsekvenser tager højde for følgende to forhold:

- A. Betydning af ny natur for erhvervets fremtidige udviklingsmuligheder
- B. Betydningen af kommunens pligt til at virke for, at kommuneplanen omsættes til virkelighed jf. planlovens § 12, 1.

Ad A:

Udpegning af potentiel natur og udsigten til at der etableres nye naturområder vil kunne få helt afgørende betydning for blandt andet husdyrbrug.



Med den ændring af husdyrloven, der skete i 2011, blev kravene til både Natura 2000 områder (kategori 1) og anden natur skærpet (kategori 2 og 3). Loven betød blandt andet, at de specifikke ammoniakreduktionskrav ændredes fra et krav for den maksimale merdeposition til et krav om maksimal totaldeposition for en række naturtyper. Samtidig blev langt flere naturarealer omfattet af konkrete eller vejledende lovkrav.

Husdyrlovens § 7 fastsætter bestemmelser for den maksimalt tilladte påvirkning (totaldeposition) af ammoniak på ammoniakfølsomme naturområder. I bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug (bilag 3) er defineret 3 kategorier af ammoniakfølsom natur, som der skal tages hensyn til ved godkendelse af husdyrbrug.

Kategori 1 omhandler nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende indenfor internationale naturbeskyttelsesområder (habitatområder og områder udpeget i medfør af EU's fuglebeskyttelsesdirektiv), mens kategori 2 og 3 er naturtyper beliggende uden for de internationale naturbeskyttelsesområder. Endvidere stilles der krav i forbindelse med revurdering af eksisterende husdyrbrug.

Tabel 1. Beskyttelsesniveau i miljøgodkendelse af husdyrbrug for ammoniakfølsomme naturtyper

Naturtyper	Fastsat beskyttelsesniveau (fra det samlede, ansøgende anlæg)
Kategori 1. § 7 stk. 1, nr. 1 (ammoniakfølsomme habitatnaturtyper, § 3 heder og overdrev inden for Natura 2000)	Max. totaldeposition afhængig af antal husdyrbrug i nærheden. 0,2 - 0,7 kg N/ha/år
Kategori 2. § 7 stk. 1, nr. 2 (§ 3 heder > 10 ha, § 3 overdrev > 2,5 ha, højmoser og lobeliesøer uden for Natura 2000)	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år
Kategori 3. Heder, moser og overdrev, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, og ammoniakfølsomme skove.	Max. merdeposition \geq 1,0 kg N/ha pr. år.

I relation til Grønt Danmarkskort kan det blive en alvorlig hæmsko for udvikling af husdyrproduktionen, hvis der kommer flere nye naturområder, eller hvis eksisterende små naturområder sammenbindes eller udvides, så de får status af kategori 2. Hvis der løbende etableres flere og større naturområder, kan det i visse områder blive helt eller delvist umuligt at udvide, tilpasse og opretholde husdyrbrug og disse vil opleve meget betydende værditab, ligesom råvareproduktionen til slagterier og mejerier sættes under yderligere pres.

På denne baggrund vil enhver investering eller vedligeholdelse indenfor eller i nærheden af områder udpeget i det Grønne Danmarkskort være risikabelt, hvis der må påregnes skabt ny følsom natur i husdyrbrugets nærområde.

Set i lyset af dette vil der være en stor sandsynlighed for, at mange lodejere vil være tilbageholdende med at etablere ny naturområder. Det skal derfor overvejes politisk, hvordan denne situation kan løses. At der er tale om et reelt problem underbygges af, at Grønt Fremdriftsforum, der er nedsat af miljøministeren til at følge processen omkring Natura 2000-planlægningen og



repræsenterer en række foreninger og organisationer, på sit seneste møde enedes om følgende formulering:

"Interesseorganisationerne i Grønt Fremdriftsforum har på et møde den 26. september diskuteret muligheder og barrierer for etablering af ny natur f.eks. gennem sammenlægning af eksisterende naturarealer. Der er enighed om, at etablering af sammenhængende naturarealer både naturmæssigt og erhvervsmæssigt kan være en fordel, idet naturarealerne bliver mere robuste over enkelthændelse, randpåvirkninger og klimaændringer, og da større enheder til ekstensiv drift (naturpleje) vil være mere rentable.

Organisationerne er også enige om, at der er væsentlige barrierer, som kan betyde, at erhvervet og den enkelte lodsejer i praksis ikke ønsker at indgå aftaler om etablering af sammenhængende eller anden ny natur. Mere natur kan medføre øgede restriktioner, idet arealer, som f.eks. afkaster krav til totaldeposition efter husdyrgodkendelsesloven, på sigt vil øges. Der er behov for, at positive incitamenter til at indgå aftaler om etablering af sammenhængende natur overvejes og iværksættes parallelt med eventuelle tiltag til at sikre en mere robust natur. Organisationerne er klar over, at det er en vanskelig problemstilling uden enkle svar, og anmoder ministeren om være opmærksom på problemstillingen, når der besluttet virkemidler til kommunernes gennemførelse af Natura 2000-planerne."

Ad B:

Det fremgår af bemærkningernes side 8, at Planlovens § 12, stk., fastlægger at

"kommunalbestyrelsen har pligt til at virke for kommuneplanens gennemførelse... De kommunale myndigheder skal således... arbejde for, at kommuneplanen omsættes til virkelighed. Det betyder f.eks., at kommunalbestyrelsen skal vurdere såvel konkrete ansøgninger som kommunens egne dispositioner ... i relation til kommuneplanens bestemmelser."

Bestemmelsen i § 12, stk. 1, 2. led ("herunder ved udøvelse af beføjelser i medfør af lovgivningen"), giver generelt kommunalbestyrelsen adgang til at afslå ansøgninger om tilladelser og dispensationer, ikke alene efter planloven men også ved deres administration af anden lovgivning inden for de skønsmæssige beføjelser, som denne lovgivning giver mulighed for, og under overholdelse af almindelige forvaltningsretlige principper om bl.a. ligebehandling og proportionalitet. Kommunalbestyrelsen kan således under visse betingelser tillægge planlægningen afgørende betydning ved vurderingen af den konkrete sag."

På denne baggrund bør det fremgå meget tydeligt af lovforslaget, hvilke konsekvenser en udpegning til potentiel natur vil have for ansøgninger om tilladelser og dispensationer efter både planloven og anden lovgivning i eller i nærheden af de udpegede områder. Der bør fremgå klart hvilken retsvirkning retningslinjerne kan få i forbindelse med konkrete ansøgninger/projekter. Der bør også fastsættes et skøn over de økonomiske konsekvenser der vil være for erhvervet samt afledte samfundsøkonomiske konsekvenser i form af fx faldende råvaregrundlag til fødevarerindustrien.

Landbrug & Fødevarer skal med henvisning til ovenstående foreslå, at følgende formulering indarbejdes i lovforslaget for at sikre, at udpegning af potentielle naturområder ikke får nogen betydning for den kommende kommunale administration:

Udpegningen til naturnetværk har i sig selv ikke nogen konsekvenser for den fortsatte anvendelse af arealer til jordbrug og lignende aktiviteter. At et areal er udpeget som en del af naturnetværket



må ikke have nogen konsekvenser for miljøregulering af jordbruget i generel forstand hverken i forbindelse med regulering af eksisterende aktiviteter eller i forbindelse med kommunernes behandling af ansøgninger efter anden lovgivning.

Hvis det Grønne Danmarkskort viser sig at få betydning for udvikling af landbrugsbedrifter og anvendelsen af arealer i eller i nærheden af kortlagte områder skal dette udløse erstatning til de berørte lodsejere, da der efter Landbrug & Fødevarers opfattelse vil være tale om en urimelig krænkelse af lodsejeres råderet over deres arealer.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 11a, stk. 3, side 22:

§ 11 a, stk. 3 fastlægger de nationale kriterier, der skal ligge til grund for kommunalbestyrelsens udpegning af områder.

Første kriterie peger på eksisterende Natura 2000-områder på land samt øvrige eksisterende værdifulde naturområder. I bemærkningerne præciseres sidstnævnte til, at omfatte blandt andet "større skove". Det fremgår ikke af bemærkningerne, hvad der skal forstås ved begrebet "større skove" lige som det heller ikke sandsynliggøres, hvorfor disse skove i sig selv bør være udpegningsgrundlag. Det bør således foretages en grundigere gennemgang af naturindholdet som grundlag for en udpegningsgrundlag som "værdifuld natur".

I forbindelse med retningslinje 3 - naturområder, der bidrager til andre formål – henvises til eksempler udarbejdet af det tværministerielle samarbejde. Landbrug & Fødevarer skal i den forbindelse kraftigt understrege, at omfanget af landbrugsjord i omdrift, der medtages i sådanne udpegningsgrunder bør minimeres jf. tidligere bemærkninger i dette høringssvar vedr. økonomiske konsekvenser for landbrugserhvervet.

Forbud mod gødsning og sprøjtning samt vejledende bødeniveau

Generelle bemærkninger:

Landbrug & Fødevarer er imod forslaget om et generelt forbud mod at gødske og sprøjte arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Forslaget vil indebære en markant indskrænkning i den nuværende råderet over arealerne og vil betyde, at arealerne i vid udstrækning mister deres dyrkningsmæssige værdi. Det vil give anledning til væsentlige omkostninger for en stor del af de berørte bedrifter.

Særligt kvægbedrifter vil blive ramt hårdt, da mange engarealer med permanent græs udgør en vigtig del af bedrifternes grovfoderproduktion og indgår i harmoniarealet. Et forbud mod at gødske og sprøjte vil ikke kun medføre, at udbyttet på arealerne falder, men også at kvaliteten af foderet forringes. Der er et relativt begrænset marked for grovfoder, og de alternativer til høg og græsensilage, som er på markedet, er både dyrere og har en ringere foderværdi. Kvægbedrifter er som udgangspunkt derfor meget afhængige af at kunne producere tilstrækkeligt grovfoder på egne arealer til at dække eget forbrug. En stor del af de berørte engarealer bidrager væsentligt til at sikre bedrifternes forsyningsikkerhed.

Videncentret for Landbrug har beregnet et årligt driftstab på op til 5000 kr. pr. ha, med et groft skønnet gennemsnit på 1500 kr. pr. ha. Indgår arealerne i bedriftens harmoniareal, kommer udgifter til at finde alternative afsætningsmuligheder for husdyrgødning oveni, ligesom særlige



forhold vedr. specialproduktion, foderforsyning og ukrudtsbekæmpelse kan gøre driftstabet endnu større. For en række bedrifter vil tabet således være endog meget større end det gennemsnitlige tab.

Dertil kommer en væsentlig forringelse af jordværdien ved handel. Videncentret for Landbrug har på baggrund af en minirundspørge blandt landbrugsmæglere vurderet, at det gennemsnitlige værditab vil være på 40.000 kr./ha. På de 45.000 ha, som bliver berørt af forbuddet svarer det til et samlet værditab på i alt 1.8 mia. kr.¹

Det er helt uforståeligt, at Regeringen erstatningsfrit vil gennemføre et så indgribende og produktionshæmmende indgreb overfor landbruget. Det står i skærende kontrast til de initiativer, som regeringen lagde op til med Vækstplan Fødevarer fra april 2014 og regeringens udmelding i Naturplan Danmark om, at der skal være balance mellem naturpolitikken og hensynet til landbrugets fortsatte produktionsmuligheder.

Det er Landbrug & Fødevarers vurdering, at indgrebet vil ramme en lang række bedrifter så intensivt, at det er ekspropriation karakter, og indgrebet må derfor som minimum udløse fuld erstatning.

Ikke målrettet naturindsats

Det er endvidere Landbrug & Fødevarers vurdering, at et forbud mod at gødske og sprøjte på § 3 arealer ikke udgør et målrettet og omkostningseffektivt tiltag, for at sikre den danske biodiversitet. Det vil således tage mange år og kræve regelmæssig pleje, før der udvikler sig den ønskede næringsfattige natur med høj biodiversitet på disse arealer. Det største potentiale for at sikre, bevare og udvikle biodiversiteten er at gennemføre en målrettet indsats på de arealer, der allerede i dag rummer værdifuld og sårbar natur, men hvor den er truet af tilgroning eller pladsmangel. Der bør i følge flere eksperter især fokuseres på at sikre tilstanden på de historiske overdrev og gennem udlægning af urørt skov – initiativer, som i øvrigt ikke er særligt synlige i Naturplan Danmark.

Det skal også understreges, at de § 3 arealer, som i dag lovligt gødskes og sprøjtes, har været drevet landbrugsmæssigt gennem mere end 22 år – og ofte i mange årtier - og i 1992 blev beskyttet med denne drift. Tilstanden på arealerne er således ikke blevet forringet siden beskyttelsen trådte i kraft, men driften har været med til at fastholde arealerne i en uændret tilstand. Et forbud mod at gødske og sprøjte griber imidlertid ind i den hidtidige praksis, og vil derfor medføre en tilstandsændring på arealerne med henblik på at skabe noget andet natur, end det, der oprindeligt blev beskyttet. Dette ses ikke at være det oprindelige formål med naturbeskyttelseslovens § 3, da der er med andre ord vil være tale om at gennemføre tilstandsændringer på arealerne med henblik på at etablere ny natur eller lave naturgenopretning. Sådanne tiltag udløser endvidere normalt erstatning til de berørte lodsejere.

Endelig skal det understreges, at det økonomiske incitament til at fortsætte driften af disse arealer i meget stor udstrækning er knyttet til en fortsat mulighed for at gødske og sprøjte. Langt de fleste af arealerne drives i dag med høslæt og afgræsning. Der er stor risiko for at den drift vil ophøre på mange af de berørte arealer, fordi det ikke længere vil være rentabelt for landmanden at fortsætte. Indgrebet vil dermed have den utilsigtede konsekvens, at arealerne gror til og driften reduceres til et minimum i form af en lovpligtig rydning hvert 5. år i henhold til driftsloven. Det understøtter ikke

¹ Videncentrets beregninger fremgår af artikel på Landbrugsinfo: https://www.landbrugsinfo.dk/Miljoe/Natur-og-arealforvaltning/Sider/Vurdering-af-de-oekonomiske-konsekvenser-ved-qaedningsforbug_pl_14_1939.aspx



udviklingen af de ønskede naturværdier. Tværtimod kan tilgroningen give anledning til en øget spredning af invasive og ruderate arter. Derudover vil det medføre tab af landskabelige og kulturhistoriske værdier i landskabet, ligesom tilgroningen vil forringe vilkårene for en række eng- og vadefugle, der er afhængige af lysåbne, afgræssede arealer.

Mindre naturpleje

En af de største trusler mod den lysåbne natur er øget tilgroning. Derfor er der i regeringens Naturplan Danmark, et mål om at sikre mere naturpleje af de sårbare og beskyttede arealer i Danmark, og herunder at naturpleje fremover i langt større udstrækning skal være en driftsgren. Det er en ambition og dagsorden Landbrug & Fødevarer kun kan bakke op om, og som vi har arbejdet for at fremme gennem flere år. Det er i dag vanskeligt at få økonomien til at hænge sammen, når man udfører naturpleje. Dertil kommer en lang række bureaukratiske og strukturelle barrierer, som spænder ben for initiativet og gør det til en risikofyldt affære som landmand at kaste sig ud i at lave naturpleje. Der er imidlertid en række initiativer i gang i bla. NaturErhvervstyrelsen, som især skal bløde op for problemer med tilskudsordninger, kontrol mv.. Det finder vi positivt.

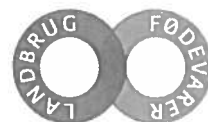
Det er derfor også i dette lys ekstremt uhensigtsmæssigt og beklageligt at gennemføre et forbud mod at gødskede og sprøjte § 3 arealer. En del af de gødskede § 3 arealer spiller en afgørende rolle i forbindelse med naturpleje af mere ekstensive arealer. De gødskede og mere produktive arealer bidrager således til, at der er det nødvendige foder til dyrene om vinteren, ligesom det sikrer en stabil fodergræsforsyning om sommeren til supplering af afgræsning på mere ekstensive arealer. De gødskede og sprøjtede § 3 arealer er dermed til at sikre rentabiliteten i forbindelse med afgræsning og naturpleje af mere ekstensive, ugødskede og værdifulde naturarealer.

Konsekvensen af et forbud er dermed ophør med pleje – ikke kun på de pågældende arealer, men også mere ekstensive naturarealer - fordi plejen samlet set ikke længere kan løbe rundt for de berørte landmænd. Det skal kraftigt understreges, at det langt fra er en guldrandet forretning at lave naturpleje i dag, og det er en stor udfordring nationalt at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne beskyttede naturarealer i Danmark. En yderligere forringelse af vilkårene for de landmænd, som i dag allerede udfører den ønskede pleje, er derfor dybt uhensigtsmæssig og vil for nogle, være det, der vælter læsset, så de helt ophører med at lave naturpleje – stik imod miljøministerens visioner og ønsker om mere naturpleje, som fremgår af Naturplan Danmark.

Retssikkerhedsmæssige betænkeligheder

Arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, er alene vejledende registreret, og denne registrering er ikke bindende for myndigheder eller lodsejer. Registreringen som beskyttet areal hviler enten alene på luftfototolkning eller også på en konkret feltbesigtigelse af arealet. Der er imidlertid ikke fastlagt entydige kriterier for, hvornår et areal er beskyttet i form af f.eks. krav om tilstedeværelse af konkrete plantearter og deres udbredelse på arealet, ligesom der heller ikke er fastlagt specifikke krav til hvilken registreringsmetode, der skal anvendes. Afgørelsen af et areals beskyttelsesstatus tager således udgangspunkt i et konkret skøn baseret på en ikke-udtømmende liste over karakteristika, fastlagt alene ved vejledningstekst. At der ikke er fastsat konkrete krav/minimumskrav til grundlaget for skønnet, f.eks. ved krav til registreringsmetode, giver anledning til bekymring for lodsejeres retssikkerhed.

Denne bekymring styrkes af, at registreringen af et areal som beskyttet efter § 3 løbende har fået, og nu igen får, stadig mere indgribende konsekvenser for borgerne. Først ved indførelsen af nye naturtyper, senere i medfør af integreringen i anden lovgivning, herunder husdyrgodkendelsesloven og randzonenloven, og endelig med det foreliggende lovforslag om forbud mod gødskning og sprøjtning og forslag om øgede vejledende bød størrelse for overtrædelser.



Skønbeføjelsen over, efter hvilke kriterier og "hvor meget, der skal til for" at beskyttelsen indtræder, påhviler kommunerne. Forvaltning af naturbeskyttelsesloven medfører dog heller ikke et krav om en særlig efteruddannelse og hviler derfor i høj grad på meget individuelle skøn og erfaringsgrundlag. Det indebærer at registreringerne er foretaget på et meget varierende niveau på tværs af 98 kommuner.

Dertil kommer, at en lodsejer ikke bliver informeret direkte, når kommunen registrerer beskyttet areal på hans eller hendes ejendom. Dette forhold kan vanskeligt forsvares, såfremt et forbud mod gødskning- og sprøjtning træder i kraft, og der bør derfor som minimum rettes direkte henvendelse til lodsejere med § 3 beskyttede arealer.

Der ses en stigende tendens til, at bevisbyrden vendes om, således at det f.eks. påhviler lodsejer at godtgøre, at et areal, der er blevet omlagt, ikke kunne opfylde kriteriet for beskyttelsen. Det er en yderst vanskelig opgave, herunder i særdeleshed at argumentere i mod et kommunalt skøn. Det samme forhold gælder i forbindelse med fastlæggelse af hidtidig dyrkningspraksis. Det påhviler således i stadig større omfang lodsejeren at godtgøre regelmæssig omlægnings-, gødsknings og sprøjtepraksis fra før 1992 og frem til nu. Dette kan være ekstremt vanskeligt, og bliver selvsagt ikke nemmere i takt med at vi kommer længere væk fra 1992. Det kan f.eks. ikke nødvendigvis ses på et luftfoto taget om sommeren eller efteråret, at et areal er omlagt med græs i foråret. Derfor har vi flere eksempler på arealer, som fejlagtigt er blevet registreret som § 3 og som fastholdes i en sådan registrering, til trods for at arealerne regelmæssigt gennem mere end 22 år er blevet omlagt hyppigere end hvert 7. år. Denne problemstilling forstærkes kun yderligere med et forbud mod at gødske og sprøjte § 3 arealer, da det griber direkte ind i den fortsatte drift af arealerne.

Landbrug & Fødevarer finder det dybt bekymrende, at der indføres så indgribende tiltag på et så utilstrækkeligt retsgrundlag. Der er - uanset om forbuddet mod at gødske og sprøjte vedtages - et påtrængende behov for, at retsstillingen på dette område gøres gennemskuelig, således at det er klart for den enkelte lodsejer, hvornår beskyttelsen indtræder. Vi skal derfor på det kraftigste opfordre til, at naturbeskyttelseslovens § 3 revideres, så der i loven og præciseret i en vejledning fastsættes håndgribelige og ensartede retningslinjer for, hvornår et areal er omfattet af en § 3 beskyttelse og konkrete minimumskrav til registreringsmetode.

Bemærkninger til lovtæksten:

Ad § 2 stk. 1 nr. 2 (§ 3a stk. 1)

Bestemmelsen imødegås på det kraftigste, da den vil være uacceptabelt indgribende og i et stort antal tilfælde have karakter af ekspropriation.

Subsidiært bør bestemmelsens rækkevidde begrænses, så den ikke omfatter ferske enge og strandenge. For disse arealtyper gælder, at der ofte vil være tale om driftsmæssigt væsentlige arealer. De vil fortsat være beskyttede mod ændring af tilstanden, så der vil ikke kunne blive tale om nogen naturmæssig forringelse samtidig med, at især en fortsat gødskning vil forøge sandsynligheden for, at der opretholdes en fortsat drift, så arealerne bibeholdes som enge og strandenge. I modsat fald vil der være stor risiko for, at den hidtidige drift opgives, så de skifter karakter til det indhold, der følger af den begrænsede pasning driftsloven kræver (jf. bemærkninger ovenfor).

Ad § 2 stk. 1 nr. 2 (§ 3a, stk. 2 og stk 3)

Det er uforståeligt, at ministeren skal fastsætte regler om sin egen administration. Bestemmelsen foreslås ændret til, at ministeren kan dispensere fra stk. 1. Bestemmelsen skal efter



bemærkningerne bruges til at fastsætte undtagelser for bl.a. økologiske landbrug ligesom der kan dispenseres for andre landbrug, hvor indgrebet udgør ekspropriation.

Ad. § 2 stk. 1, nr. 6 (§ 89, stk 5)

Det anføres at, det vil være en skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er begået i forbindelse med udøvelsen af et erhverv.

Landbrug & Fødevarer anser bestemmelsen for unuanceret, da den opståede skade ved en overtrædelse af reglerne kan være helt uafhængig af, om skaden er opstået i forbindelse med udøvelsen af et erhverv eller ej. Det må være karakteren af skaden, der er afgørende for bødestraffens størrelse.

Det afgørende må være, hvorvidt overtrædelsen i erhvervsmæssigt øjemed er sket med det formål at sikre en økonomisk gevinst. Dette vil kunne være et selvstændigt skærpende element.

Lovforslagets almindelige bemærkninger:

Afsnit 1, side 3

Det fremgår af teksten, at lovforslaget følger op på tre af anbefalingerne fra Natur- og Landbrugskommissionen.

Nærlæses Natur- og landbrugskommissionen anbefaling 4 om bedre beskyttelse af naturarealer, lyder en af de anbefalede handlinger, at "*der skal fastsættes regler, som forbyder eller begrænser muligheden for at gøde eller sprøjte på beskyttede naturarealer.*" Kommissionen har således ikke lagt sig fast på, at der skal gennemføres et totalt forbud mod gødskning og sprøjtning på beskyttede naturarealer, men at en begrænsning ligeså vel er en mulighed. Miljøministerens forslag om et total forbud synes derfor at lægge op til en unødigt indskrænkende fortolkning af Kommissionens anbefalinger.

Vedrørende den påtænkte undtagelse af arealer, der anvendes til afgræsning for økologiske husdyr. Undtagelsen henvises til at understøtte regeringens målsætning for økologisk jordbrug. Landbrug & Fødevarer finder det konstruktivt at regeringen gerne vil fremme den økologiske produktion. Vi finder imidlertid at dette bør hvile på positive incitamenter for økologien frem for yderligere restriktioner for den konventionelle produktion. Argumentet om en undtagelse for de økologiske producenter er i denne sammenhæng desuden vanskeligt at forstå, set i lyset af ministerens egen begrundelse for, hvorfor et forbud mod gødskning er nødvendigt. Økologisk husdyrgødning/gødskning af naturarealer har alt andet lige den samme effekt på artsdiversitet som konventionel husdyrgødning, ligesom afgræsning med konventionelt kvæg har de samme positive effekter på arealet, som afgræsning med økologisk kvæg.

Derfor bør undtagelsesmuligheden udvides til at omfatte alle typer bedrifter, der bliver direkte ramt i forhold til deres sædvanlige drift. Subsidiært må undtagelsen som minimum udstrækkes til at omfatte alle bedrifter, hvor der foretages afgræsning på de berørte arealer.

Vedrørende bemærkningen om, at der ikke påtænkes generelle undtagelser fra det foreslåede forbud mod sprøjtning. Det skal understreges, at det kan give jordejere særlige udfordringer at skulle søge dispensation til bekæmpelse af invasive arter, som de er forpligtede til at bekæmpe. Det virker unødigt bureaukratisk, særligt da jordejere kan sanktioneres både med bøde og tilbagebetalingskrav af landbrugsstøtten i tilfælde af manglende bekæmpelse.



Afsnit 1.1 Formål og baggrund, side 5:

I 3. afsnit på side 5 fremgår det, at forbuddet mod gødskning- og sprøjtning skal gælde alle § 3 arealer, men i praksis vurderes kun at have betydning for estimeret 35.000 ha eng- og strandengsarealer inkl. strandoverdrev, hvorpå der kan have været en hidtidig lovlig drift med gødskning. Det fremgår at estimatet over de berørte arealer, er foretaget på baggrund af eksisterende data i Danmarks Miljøportal pr. august 2013 og tal for tildelte gødningsnormer til de pågældende arealer pr. august 2013.

Videncentret for Landbrug estimerer ved anvendelse af en tilsvarende metode, men på baggrund af data fra 2012, at op mod 54.000 ha berøres af forbuddet. Ved en nærmere analyse af afgrødekoderne på arealerne, anslår Videncentret for Landbrug imidlertid, at 45.000 ha er et mere retvisende estimat af det berørte areal².

Landbrug & Fødevarer stiller sig undrende overfor, at der er så stor forskel på hhv. Miljøministeriets og Videncentret for Landbrugs estimat over det berørte areal. Vi skal derfor anmode om at det præciseres yderligere i lovbemærkningerne hvordan estimatet på ca. 35.000 ha er fremkommet, og hvorfor dette estimat er væsentlig lavere end Videncentret for Landbrugs estimat.

I 4. afsnit fremgår det, at belastning med kvælstof og fosfor ensretter naturen med tab af mangfoldighed til følge, fordi nogle få arter og naturtyper fremmes på bekostning af andre. Denne påstand imødegås ikke, men det er nødvendigt at bemærke, at det kun er de § 3 arealer, der allerede ved beskyttelsens indførelse blev gødsket og sprøjtet, som forsat lovligt må gødes og sprøjtes. Man valgte ved lovens indførelse, at lade bl.a. de ferske enge blive omfattet af § 3 beskyttelse, selvom de blev gødet og sprøjtet. At der er § 3 beskyttede naturarealer, med begrænset biodiversitet skyldes derfor i høj grad, at man ved lovens indførelse valgte at medtage disse arealer i beskyttelsen. Dette gælder i særdeleshed også de gødede kulturenge, som også må omlægges, hvis det har været hidtidig praksis. Disse arealer er, og var da de blev beskyttede, naturligt nok langt mere artsfattige end arealer, der aldrig har været gødet.

Det anføres i 5. afsnit, at sprøjtemidlernes belastning i Danmark er steget med 35 % i perioden fra 2007 til 2011. Dette udsagn tegner imidlertid et unuanceret billede af anvendelsen af sprøjtemidler i Danmark. Nedenfor er opsummeret fra artikel på Landbrugsinfo, der nuancerer og forklarer dynamikken bag denne stigning:

Sammendrag

Bekæmpelsesmiddelstatistikken for 2011 viser, at salget af aktivstoffer er steget med 9 pct. i forhold til 2010. Behandlingshyppighed (BH) var i 2011 på 3,18 beregnet efter den nye metode. Dette svarer til en stigning på 13 pct. i BH fra 2010 til 2011. Der er klare indikationer for, at det øgede salg ikke er ensbetydende med øget behandlingsintensitet i praksis, da der er lagt større mængder af bekæmpelsesmidler på lager som følge af de varslede, forhøjede pesticidafgifter. For første gang indeholder statistikken opgørelse af belastningsomfang. Det høje salg i de seneste år betyder, at belastningen i forhold til den solgte mængde over den femårige periode er steget med 35 procent. Fra 2010 til 2011 er sket et fald på 8 procent. Belastningsomfanget er meget påvirket af enkelte produkter. Et enkelt af skadedyrsmidlerne cypermethrin udgør i perioden 2007 til 2011 henholdsvis 3, 19, 24, 23 og 9 procent af den samlede belastning (B). Et stort fald i salg af dette produkt er en væsentlig årsag til, at belastningen faldt med 8 procent fra 2010 til 2011. Det har stor betydning ved vurdering af stigningen på

² Jf. artikel på Landbrugsinfo: https://www.landbrugsinfo.dk/Miljoe/Natur-og-arealforvaltning/Sider/Vurdering-af-de-oekonomiske-konsekvenser-ved-godningsforbuq_pl_14_1939.aspx



35 procent i perioden 2007 til 2011, at salget af cypermethrin i udgangsåret 2007 har været meget lavere end både årene før og efter.³

Det fremføres endvidere på side 5, sidst i femte afsnit, at et forbud mod anvendelse af pesticider på § 3-beskyttede arealer udgør et væsentligt bidrag til at reducere sprøjtemidlernes negative indvirkning på natur og biodiversitet. Ifølge DCEs er det 5-6 % af § 3 arealet, der behandles med pesticider, hvoraf 61 % af sprøjtningen sker mod ukrudt og 34 % mod sygdom. Endvidere anslår DCE, at det gennemsnitlige behandlingsindeks (BI) er på 0,2⁴. Der er med andre ord tale om en begrænset anvendelse af pesticider på § 3 arealer i dag. Det er derfor yderst vanskeligt at forstå, at en så beskeden anvendelse af pesticider kan bidrage væsentligt til at reducere sprøjtemidlernes negative indvirkning på natur og biodiversitet - medmindre problemet overordnet set er meget lille. Teksten bør derfor præciseres, så sprøjtningens reelle omfang fremgår mere klart, og deraf den reelle betydning af et forbud mod at sprøjte de pågældende arealer.

I sidste afsnit på side 5 fremgår det, at formålet med indførelsen af forbuddet mod gødsning og sprøjtning af de beskyttede naturtyper er "at sikre en væsentligt forbedring af biodiversiteten på de beskyttede naturområder i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens formål og formålet med naturbeskyttelseslovens § 3". Vi stiller os uforstående overfor dette udsagn. Et formål om at sikre en væsentligt forbedring af biodiversiteten på de beskyttede § 3 arealer, udgør således en væsentlig ændring af naturbeskyttelsesloven, og i særdeleshed formålet med § 3.

Det er vores vurdering, at forvaltning af naturtyper i en lov, der uden nærmere præcisering rummer forbud mod "væsentlig tilstandsændringer", men som tilskrives et biodiversitetsformål, vil få øget retsvirkning, da "væsentlige ændring" ud fra et biodiversitetshensyn også må omfatte den situation, hvor en enkelt art forsvinder. Dette understøttes af, at naturbeskyttelseslovens bestemmelser er knyttet til det konkrete areal og ikke til et overordnet mål om national bevarelse af naturtyper og arter. Der lægges derved op til en yderst restriktiv fortolkning af loven.

Hvis naturbeskyttelsesloven og herunder lovens § 3 tilskrives et specifikt formål om at forbedre biodiversiteten, bør dette følges af en gennemgribende revision af loven og en udpegning af arealer, arealtyper og størrelse, der med realistiske vurderinger forventes at kunne bidrage til et biodiversitetsformål. Vi finder det helt afgørende, at der ses langt mere holistisk på målet om sikring af biodiversiteten og at dette formål ikke føres specifikt ind i en lovgivning, der ikke er gearret til formålet.

Afsnit 2.2.1.1 Gældende ret, side 9

Det fremgår at forbuddet mod tilstandsændringer i § 3 indebærer, at hidtidig lovlig drift, herunder gødsning og sprøjtning, kan fortsættes, dvs. i samme omfang og med samme hyppighed som eventuel gødsning og sprøjtning har fundet sted forud for at det pågældende areal blev omfattet af beskyttelsen. Det anføres endvidere, at der dog i henhold til bemærkningerne til naturbeskyttelsesloven gælder et gødsningsforbud på heder og moser, ligesom der som udgangspunkt er forbud mod gødsning på biologiske overdrev, da en sådan praksis ikke er forenelig med tilstedeværelsen af naturtypen.

³ Se hele artiklen her:

https://www.landbruqsinfo.dk/Planleav/Planlevaern/Bekaempelsesmidler/Sider/Bekaempelsesstatistik_2011_pl_12_1087.aspx#pesticid

⁴ Jf. Strandberg et al. (2012): Vurdering af omfang og konsekvenser af sprøjtning og gødsning af § 3-beskyttede naturarealer. Notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi. Institut for Bioscience.



Dette er ikke en korrekt udlægning af gældende regler. Forbuddet mod at gødske og sprøjte gælder kun, såfremt det ikke har været hidtidig drift. Bemærkningerne til naturbeskyttelsesloven er ikke stærke nok til at skærpe lovens bestemmelser om tilstandsændringer. Det fremgår blandt andet af Natur- og Miljøklagenævnets praksis for arealer beskyttet som overdrev. Ligeledes er der eksempler på, at arealer, der tidligere er vejledende registreret som eng, har fået ændret registreringen til mose. Der er ikke en faglig klar entydighed om grænsen mellem eng og mose, hvorfor registreringen som henholdsvis eng eller mose ikke kan lægges til grund ved en vurdering af, hvilke arealer, der efter de nuværende regler, lovligt må gødskes. Teksten i fjerde afsnit bør derfor præciseres i overensstemmelse med ovenstående bemærkninger.

Ad 2.2.1.3 Erstatning, side 11:

Det anføres i andet afsnit, at forbuddet mod gødskning og sprøjtning i almindelighed er generel erstatningsfri regulering. Dette imødegås på det kraftigste, idet der er tale om et indgreb i en lovlig drift og ikke blot et forbud mod intensivisering af hidtidig drift.

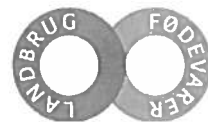
Endvidere fremgår det af 3. afsnit, at forbuddet generelt "vurderes at være af begrænset intensitet, idet det ikke er til hinder for fortsættelse af hidtidig lovlig udnyttelse af arealerne, i det omfang der ikke er tale om gødskning og sprøjtning, og fordi det vurderes, at forbuddet i de fleste tilfælde vil omfatte arealer, der er ekstensivt drevet. Forbuddet mod gødskning og sprøjtning griber i et begrænset omfang ind i den aktuelle drift, idet der foreslås et forbud mod nogle af de aktiviteter, der foregår på arealerne i dag."

Landbrug & Fødevarer stiller sig helt uforstående overfor denne vurdering. For det første skal det understreges, at netop muligheden for at gødske- og sprøjte i mange tilfælde er afgørende for, at det er rentabelt at forsætte den landbrugsmæssige drift med høslæt og afgræsning på arealerne. At forbuddet ikke forbyder fortsat afgræsning, høslæt og evt. regelmæssig omlægning, er ikke det samme som at indgrebet kun griber begrænset ind i den aktuelle drift. Dette forhold bør derfor ikke tillægges betydning ved vurderingen af indgrebets intensitet, da faktum er, at mange landmænd vil sætte penge til ved at fortsætte driften, når der ikke kan gødskes og sprøjtes. Påstanden om, at indgrebet primært vedrører arealer, der drives ekstensivt imødegås også. Der vil i mange tilfælde være tale om arealer med permanent græs, som udbyttes intensivt til høslæt og afgræsning, og som spiller en vigtig rolle for de pågældende bedrivers produktion af grovfoder. Det kan ikke betegnes ekstensiv drift.

Det fremgår af 3. afsnit, at det ikke kan udelukkes, at forbuddet i særlige tilfælde vil ramme så intensivt, at der vil være tale om ekspropriation. Landbrug & Fødevarer er ikke enige i denne vurdering. Der vil være tale om et indgreb med en ofte betydelig intensitet for så vidt angår ferske enge og strandenge. Indgrebet er derfor så intensivt, at det har ekspropriationslignende karakter for en stor del af de berørte bedrifter. Det fremgår af samme afsnit, at såfremt der ikke kan opnås enighed om, hvorvidt indgrebet er udtryk for ekspropriation, må spørgsmålet indgives for domstolene. Vi skal i den sammenhæng kraftigt opfordre til, at der indføres en taksationsordning, så berørte lodsejere får mulighed for at få en gratis prøvelse af, om der foreligger ekspropriation, da det af hensyn til domstolene og omkostningshensyn er helt uacceptabelt, hvis et forventeligt meget stort antal sager skal behandles ved de almindelige domstole.

Ad 2.2.2.2 Lovforslaget (vedrørende bødestørrelser), side 12

Landbrug & Fødevarer er imod forslaget om at hæve det vejledende bødeniveau for overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3. Et bødeniveau på 20.000 kr. i førstegangstilfælde forekommer urimelig højt, idet langt hovedparten af overtrædelserne sker i god tro og når det endvidere lægges til grund, at de beskyttede arealer alene er vejledende registreret. Den manglende



gennemskuelighed af, hvornår beskyttelsen indtræder, taler således væsentligt imod højere bødestørrelser. Den præventive effekt af højere bødestørrelser vil med henvisning til disse forhold endvidere være yderst begrænset, hvilket understøttes af, at det i dag er almindelig praksis, at kommunerne i forbindelse med overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3, stiller krav om reetablering af arealet og dette krav kan i sig selv give anledning til betydelige omkostninger for de berørte lodsejere. Landbrug & Fødevarer skal derfor kraftigt opfordre til, at den vejledende bødestørrelse ikke ændres for så vidt angår overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3.

Landbrug & Fødevarer bakker dog op om en øget vejledende bødestørrelse ved henkastning af affald i naturen, og herunder et vejledende bødeniveau på minimum 1000 kr. for privates henkastning af små mængder affald.

Landbrug & Fødevarer finder det tillige konstruktivt, at der med lovforslaget ikke er tilsigtet nogen ændring i Naturstyrelsens vejledning om håndhævelse af naturbeskyttelsesloven, planloven og bygge-loven, og at det for så vidt præciseres, at langt de fleste sager i forbindelse med tilsyn og håndhævelse bør og kan klares ad administrativ vej. Dette forhold er vi enige i, med henvisning til, at langt hovedparten af overtrædelserne af naturbeskyttelseslovens § 3 sker i god tro, og at der som udgangspunkt bliver stillet krav om reetablering i forbindelse med den kommunale behandling af overtrædelserne.

Afsnit 2.2.2.5.1. Overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3, side 15:

I tredje afsnit er omtalt en sag om oprensning af et vandløb. Den konkrete sag kendes ikke, men omtalen giver anledning til at påpege, at sædvanlig vedligeholdelse af vandløb ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 3, og at der ifølge vandløbsloven er en pligt at vedligeholde vandløbet. Der kan i praksis være særdeles vanskeligt at afgrænse, hvad der må anses for sædvanlig vedligeholdelse, og der er adskillige eksempler på vanskelige sager herom. Det er derfor ikke acceptabelt, at der i sådanne situationer er tale om store bøder i førstegangstilfælde, medmindre der kan føres bevis for grov uagtsomhed eller forsæt.

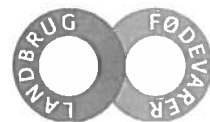
Afsnit 3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige, side 16-17:

Beskrivelsen af de økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige er ikke retvisende.

Det er først og fremmest en afgørende mangel, at der ikke er medtaget administrative omkostninger knyttet til behandlingen af de forventeligt mange sager, hvor der vil være grundlag for udbetaling af erstatning, fordi indgrebet udgør ekspropriation. Dertil kommer naturligvis de direkte udgifter til ekspropriationserstatning, som kan give anledning til betragtelige yderligere omkostninger for staten. Det er dybt problematisk og helt utilstrækkeligt at disse omkostninger slet ikke er indregnet i forslaget.

Endvidere må det forventes at Naturstyrelsen, som lodsejer med betydelige § 3 arealer, vil lide et økonomisk tab ved forbuddet, som følge af reducerede indtægter fra forpagtningsafgifter samt som følge en generel forringelse af jordværdien. Disse omkostninger bør fremgå af lovtæksten.

For det tredje vil der være væsentlige yderligere administrative omkostninger for kommunerne, som heller ikke er medtaget i lovbemærkningerne. Det fremgår af afsnit 4, at den igangværende opdatering af den vejledende registrering af de beskyttede § 3 arealer, vil være afsluttet, når bestemmelsen træder i kraft, og at dette vil give kommunerne et bedre kortgrundlag at håndhæve forbuddet på baggrund af. Det er for så vidt korrekt, men det er væsentligt at understrege, at der



fortsat er betydelig usikkerhed knyttet til den vejledende registrering. Det bør derfor præciseres, at den igangværende opdatering alene har gennemgået fejl i forhold til den geografiske placering og udstrækning af arealerne, og herunder særligt har haft til formål at få registreret overset eller ny natur, identificeret arealer med forsvundet natur, samt rettet korttekniske fejl. Arealer registreret som beskyttede, og som ud fra luftfototolkning fortsat synes at leve op til beskyttelsen, har med andre ord ikke været besigtiget i felten i forbindelse med opdateringen. Det vedrører langt hovedparten af de arealer, som er registreret som § 3 beskyttede. Det må derfor kraftigt understreges, at opdateringen af registreringen på ingen måde har verificeret beskyttelsesstatus på samtlige § 3 arealer, og at der fortsat er en lang række arealer, som alene er registreret via luftfoto med de betydelige usikkerheder dette giver.

Det anføres i sidste afsnit på side 16, at der i forbindelse med forbuddets ikrafttrædelse kan forekomme flere forespørgsler end gennemsnitligt til kommunerne vedrørende økologisk drevet arealer. Det er vi enige i. Men med henvisning til den fortsatte usikkerhed ved § 3 registreringen, som beskrevet ovenfor, skal det understreges, at der ligeledes må forventes markant flere forespørgsler om arealers § 3 status end normalt. Der er således tale om et væsentligt paradigmeskifte i lovgivningen, når man går fra, at hidtidig drift kan fortsætte, til at der nu indføres et egentligt forbud mod gødsning og sprøjtning, samtidig med at den vejledende bødestørrelse hæves. Det kræver et helt andet behov for klarhed om arealernes beskyttelsesstatus end hidtil. Flere forespørgsler vil give anledning til væsentligt flere administrative omkostninger for kommunerne, herunder i særdeleshed til at foretage de nødvendige feltbesigtigelser på de pågældende arealer, samt evt. efterfølgende tvister om arealernes beskyttelsesstatus. Disse omkostninger bør fremgå af lovbemærkningerne.

Landbrug & Fødevarer er derfor samlet set helt uenige i påstanden i tredje afsnit på side 17 om at de foreslåede ændringer i naturbeskyttelsesloven ikke vurderes at have væsentlige administrative eller økonomiske konsekvenser for kommunerne.

Afsnit 4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet, side 17

Det er Landbrug & Fødevarers vurdering at økonomiske og administrative omkostninger for erhvervet undervurderes. Som anført tidligere har Videncentret for Landbrug beregnet, at det direkte driftstab ligger i intervallet 0 til 5.000 kr. pr. ha – med et groft skønnet vægtet gennemsnit omkring 1.500 kr. pr. ha.⁵ Omkostningsestimatet er baseret på, at udbyterne ligger på niveau med normudbyterne og at der anvendes handelsgødning på en væsentlig del af arealerne. Skal ejendomme ud og finde alternative afsætningsmuligheder for husdyrgødning, er dette en ekstraudgift, ligesom særlige forhold omkring specialproduktion, foderforsyning og ukrudtsbekæmpelse kan gøre driftstabet endnu større. Derudover kan blive tale om engangsudgifter til ændring af miljøgodkendelse eller alternativt driftstab som følge af reduceret husdyrhold. Hertil kommer udgifter til tilpasning af maskinpark mv.

Videncentret for Landbrug har på baggrund af en GIS-analyse af antal ha registreret som § 3 på Danmarks Miljøportal, sammenholdt med arealer med en kvælstofkvote, opgjort hvor mange arealer, der bliver berørt af et forbud mod gødsning. Opgørelsen, der er baseret på data fra 2012, viser, at § 3-arealer med en kvælstofkvote samlet udgjorde 54.248 ha. Heraf er ca. 9.300 ha registreret indenfor afgrødekoder med "omdrift", hvilket tyder på, at der enten er tale om fejlregistreringer som § 3-areal, eller forkert valg af afgrødekoder. Derfor er et mere sikkert estimat ca. 45.000 ha.

⁵ Jf. artikel på Landbrugsinfo: https://www.landbrugsinfo.dk/Miljoe/Natur-og-arealforvaltning/Sider/Vurdering-af-de-oekonomiske-konsekvenser-ved-goedningsforbuq_pl_14_1939.aspx



Med et årligt driftstab på i gennemsnit 1500 kr. pr. ha svarer det til et samlet årligt driftstab for erhvervet på minimum 67.5 mio. kr. Hertil kommer yderligere tab som følge af harmoniproblemer, specialproduktion mv. som anført ovenfor.

Endvidere vil der, som anført i lovbemærkningerne også være et erhvervsøkonomisk tab, som følge af, at økologer ikke længere kan modtage økologisk arealtilskud på § 3 arealer.

Udover det årlige driftstab, er det væsentligt at understrege at der må forventes en væsentlig forringelse af jordværdien ved handel. Videncentret for Landbrug har foretaget en "mini-rundspørge" blandt landbrugsmæglere, hvilken viser, at § 3-arealer for nuværende handles til 60-100.000 kr. pr. ha afhængig af bonitet og produktionspotentiale, mens arealer, der ikke oppebærer nogen væsentlig produktion handles til omkring 25-35.000 kr. pr. ha. På baggrund af heraf skønnes et gennemsnitligt værditab at være ca. 40.000 kr. pr. ha på 45.000 ha, svarende til et samlet værditab på ca. 1.8 mia. kr. Hertil kan komme yderligere ejendomsværditab som følge af reduceret husdyrproduktion mv.

Det er en betydelig mangel, at forringelsen af de berørte arealers handelsværdi ikke er medtaget i lovbemærkningerne, når denne værdi bl.a. er af afgørende betydning de berørte lodsejeres finansieringsmuligheder.

Det er endvidere problematisk, at denne vurdering er udeladt fra lovbemærkningerne, når det fremgår af svar til Miljøudvalget på spørgsmål 47, almindelige del, 2014, at Miljøministeriet har foretaget beregninger af de pågældende arealers værdiforringelser, og at denne beregning beløber sig til 1,1 mia. kr for 35.000 ha, svarende til knap 32.000 kr. pr. ha.

Disse tal bør fremgå af lovbemærkningerne så det rette omfang af de økonomiske konsekvenser for erhvervslivet fremgår. Henset den betydelige divergens mellem Videncentret for Landbrugs hhv. Miljøministeriets estimat af både de driftsøkonomiske konsekvenser og den forringede jordværdi, bør beregningerne i lovforslaget endvidere efterprøves.

Afsnit 6 miljømæssige konsekvenser, side 18

Der henvises i første afsnit på side 18 til en publikation fra DCE Nationalt center for miljø og energi, Aarhus Universitet, hvori det anføres, at der er en sammenhæng mellem tab af artsrigdom på at græsareal og kvælstoftilførslen. Det fremhæves specifikt i DCEs publikation, at en årlig tilførsel på 130 kr./N/ha/år på et engareal forventes at reducere artsantallet med netto 44 % over en kort årrække. Dertil kommer, at "omfattende brug af sprøjtemidler i sig selv og yderligere sammen med en høj næringsstatus betyder et markant fald i den biologiske mangfoldighed herunder tab af plante- og insektliv."

Landbrug & Fødevarer anfægter ikke validiteten af resultaterne i DCEs publikation, men finder at fremstillingen af resultaterne i relation til et forbud mod at gødske og sprøjte på § 3 arealer, er unuanceret og fagligt problematisk.

Miljøministeriets udlægning af DCEs resultater kan således opfattes som om, at landbrugspraksis på de beskyttede § 3-arealer har medført skade på artsdiversiteten med et tab på op til 44 %. Det er fagligt set en fordrejning af resultaterne, da der i DCEs undersøgelse ikke er tale om et reelt tab på beskyttet natur, men en sammenligning af forventet artsdiversitet på en gødet eng versus en ugødet eng. Som tidligere fremhævet, er det alene de § 3 arealer, der allerede ved beskyttelsens indførelse (eller ved senere indtræden) blev gødsket og sprøjtet, som forsat må gødskes og



sprøjtes. Man valgte ved lovens indførelse at lade bl.a. de ferske enge blive omfattet af § 3 beskyttelse, selvom de blev gødsket og sprøjtet. At der er § 3 beskyttede naturarealer med begrænset artsdiversitet, skyldes derfor alene, at man ved lovens indførelse valgte at medtage disse arealer i beskyttelsen, til trods for at der var en ikke ubetydelig landbrugspraksis på disse arealer. Et særligt godt eksempel på dette, er de gødskede kulturenge, som også må omlægges, hvis det har været hidtidig praksis. Disse arealer er og var, naturligt nok, langt mere artsfattige end ugødskede arealer, der aldrig har været omlagt. Der er således ikke tale om et tab af artsdiversitet, men om at beskyttelsen hele tiden har omfattet arealer, med en begrænset artsdiversitet og at denne tilstand er blevet opretholdt siden beskyttelsen trådte i kraft.

For det andet skal det endnu engang gøres klart, at der ikke er tale om omfattende brug af sprøjtemidler på de pågældende arealer. I mange tilfælde vil der være tale om målrettet og selektiv sprøjtning mod uønskede arter som agertidsel eller skræppe, fordi disse arter reducere arealernes græsningsværdi. Denne del af DCEs undersøgelser er således heller ikke retvisende for situationen på de sprøjtede og gødskede § 3 arealer.

For det tredje viser undersøgelser, at det er vanskeligt og tager lang tid at opnå en høj naturtilstand og herunder artsdiversitet på tidligere gødskede arealer. Her kan f.eks. fremhæves en undersøgelse af udviklingen i engarters procentvise dækningsgrad på to enge, der er overgået fra ager for ca. 30 år siden. Engene er ens mht. naturgivne forhold og er overgået til vedvarende græs efter udsæd af en græs- hvidkløverblanding, men den ene eng har været gødsket 14 år efter omdriftens ophør. Den ikke-gødskede eng er efter 30 år ved at nærme sig en natureng med ca. 60 % dække af engarter, mens den tidligere gødskede eng, stadig domineres af robuste græsser og urter. Her udgør andelen af engarter kun ca. 20 %. Ved en dækning på ca. 50 % engarter begynder en række karakteristiske engplanter som små stararter (dværgstar, grøn star, stjernestar), halvparasitære arter (rødtop, liden skjaller, kirtlet øjentrøst) samt urter (vinget perikon, vandnavle, kærranunkel, trevlekrone) at indfinde sig. Ingen af disse engarter har endnu etableret sig på engen, der tidligere blev gødsket⁶. Undersøgelsen viser således, at det tager lang tid og er vanskeligt at opnå en høj biodiversitet på tidligere gødskede arealer. En fortsat ekstensiv drift på arealerne i form af høslæt eller afgræsning er endvidere af stor betydning for udviklingen af naturværdierne på arealet. Ophør med gødskning og sprøjtning og et samtidigt ophør med høslæt eller afgræsning vil således indebære, at arealerne gror til med – og bliver spredningsveje for - uønskede og ruderate arter.

I denne sammenhæng synes det endvidere paradoksalt, at de arealer, som vil blive omfattet af et forbud mod gødskning- og sprøjtning som udgangspunkt ikke vil være berettiget til at opnå tilskud til naturpleje i landdistriktsprogrammet. Tilskudsmidlerne målrettes således fra 2015 arealer med en relativ høj naturværdi (HNV-score større eller lig med 5), hvilket vil udelukke langt de fleste hidtil gødskede og sprøjtede arealer fra tilskuddet. En målretning af plejetilskuddet er hensigtsmæssig, men det synes i denne sammenhæng yderst uheldigt, at miljøministeriet med den ene hånd forbyder sprøjtning og gødskning og med den anden hånd ikke sikrer incitamenter til at understøtte den pleje af arealerne, som er nødvendig for at udvikle en høj artsdiversitet og naturindhold på de samme arealer.

Disse forhold bør fremgå af høringsmaterialet, da det er ekstremt væsentligt ved vurderingen af indgrebets egnethed til at opnå det ønskede mål om at standse tilbagegangen af biodiversitet og om at fremme en øget artsrigdom på de pågældende arealer.

⁶ Kilde: Nielsen L., Hald A. B. & Buttenschøn R. M. (2006) "Beskyttede ferske enge: Vegetation, påvirkninger, pleje, Naturplanlægning". Skov og Naturstyrelsen.



I tredje afsnit på side 18 fremgår det at forbuddet mod at gødske og sprøjte § 3 arealer vil medvirke til at reducere udledningen af kvælstof til vandmiljøet yderligere. Landbrug & Fødevarer skal i den sammenhæng kraftigt understrege, at såfremt det foreslåede forbud mod at gødske og sprøjte § 3 arealer bliver gennemført, skal den reducerede kvælstofudledning godskrives i det samlede indsatskrav vedrørende kvælstofudledningen fra landbruget. Der bør i den sammenhæng sikres, at denne yderligere kvælstofreduktion kan modregnes direkte i indsatskravene, herunder fx som et reduceret krav om efterafgrøder.

I fjerde afsnit på side 18 fremgår det, at den foreslåede skærpelse af bødeniveauet for § 3 overtrædelser, vil have en præventiv effekt og dermed positive miljømæssige konsekvenser. Landbrug & Fødevarer er ikke enig i denne vurdering. Hovedparten af overtrædelser af § 3 beskyttelsen sker i god tro. Den præventive effekt af øget bødestørrelse vil derfor være yderst begrænset. Det bør derfor mere retvisende anføres, at der ikke forventes en miljømæssig effekt af den foreslåede strafsærpelse.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 3a, stk. 2

Vedrørende den forventede undtagelse for arealer, der anvendes til afgræsning for økologiske husdyr. Der fremgår af 4. afsnit, at undtagelsen skal sikre, at økologiske bedrifter, herunder i særdeleshed økologiske malkekvægbedrifter, fortsat kan leve op til krav om at dyrene går ude og græsser en stor del af året. Dette argument finder Landbrug & Fødevarer relevant, omend vi må stilles os dybt undrende overfor at miljøministeriet ikke finder det relevant at fastholde og få flere både økologiske og konventionelle dyr ud på græs. Ved alene at undtage økologisk arealer, skabes et direkte incitament til at de konventionelle dyr flyttes fra engarealerne, og ind i stalden. Landbrug & Fødevarer skal i stedet opfordre til at skabe et positivt incitament for at få flere dyr på græs – uanset om de er økologiske eller konventionelle.

Det fremgår af afsnit 5, at ministeren vil fastsætte nærmere regler og dokumentation for afgræsningen med økologiske dyr. Der skal i den sammenhæng kraftigt opfordres til, at reglerne kommer til at følge andre kendte retningslinjer, så der ikke skal opfindes et nyt kontrolsystem og deraf yderligere bureaukrati, for at dokumentere afgræsning.

Til § 2, stk. 1, nr. 2

Vedrørende § 3a, stk. 3

Det fremgår, at det ved afgørelsen af, om forbuddet udgør ekspropriation eller har karakter af ekspropriation, ikke er tilstrækkeligt, at en lodsejer rammes hårdt af forbuddet. Landbrug & Fødevarer stiller sig undrende overfor dette, og skal i den sammenhæng anmode om en redegørelse for, hvilke andre kriterier – udover de økonomiske – der vil blive tillagt afgørende betydning for, hvornår en ejendom kan opnå erstatning eller dispensation fra forbuddet.

Vi skal endvidere opfordre til, at det i tilfælde af ekspropriation eller karakter af ekspropriation bliver op til den enkelte lodsejer selv at vælge hvorvidt der ønskes udbetalt erstatning eller en dispensation til at fortsætte hidtidig drift.

Det skal derudover bemærkes, at en dispensation bør være tidsbegrænset. En tidsbegrænset dispensation på 10 år er helt utilstrækkelig, ligesom vi må sætte eftertrykkeligt spørgsmålstegn ved



det anførte udsagn om, at en tidsbegrænset dispensation mindsker indgrebets intensitet, således at forbuddet ikke får karakter af ekspropriation.

Endelig bør det fremgå af teksten hvilke muligheder der er for at klage over miljøministerens afgørelse om ekspropriation.

Til § 2, stk. 1, nr. 6

Det anføres som en skærpende omstændighed i forbindelse med bødeudmåling, hvis overtrædelsen er sket i forbindelse med udøvelsen af erhvervsvirksomhed.

Som tidligere anført, finder Landbrug & Fødevarer bestemmelsen unuanceret, da den opståede skade ved en overtrædelse af reglerne kan være helt uafhængig af, om skaden er opstået i forbindelse med udøvelsen af et erhverv eller ej. Det må være karakteren af skaden, der er afgørende for bødestraffens størrelse.

Det afgørende må være, hvorvidt overtrædelsen i erhvervsmæssigt øjemed er sket med det formål at sikre en økonomisk gevinst. Dette vil kunne være et selvstændigt skærpende element.

Med venlig hilsen

Karen Post
Chefkonsulent

Vand og Natur

D +45 33 39 46 52
M + 45 22 99 84 83
E kpo@if.dk



Høringssvar til lov om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse

Lovforslaget er en del af regeringens Naturplan Danmark, der blev lanceret 27. okt. 2014. Forslaget indeholder opfølgning på tre af Natur- og Landbrugskommissionens anbefalinger:

- Etablering af et Grønt Danmarkskort
- Forbud mod gødskning og sprøjtning på § 3-beskyttede arealer
- Etablering af et vejledende bødeniveau for overtrædelser af naturbeskyttelsesloven.

KL hilser Naturplan Danmark velkommen og anerkender behovet for lovændringer, der kan understøtte planen. KL's kommentarer til de tre tiltag fremgår i det følgende.

Etablering af et Grønt Danmarkskort

De foreslåede elementer er bl.a.:

1. At der indføres et nyt planemne i kommunernes kommuneplankatalog
2. At der fastsættes bestemmelser om, at der ved områdeudpegninger sikres sammenhæng til nabokommuners udpegninger
3. At der udarbejdes en redegørelse for grundlaget for kommunernes udpegninger
4. At der ved udpegninger anvendes Digitale Naturkort og nationale kriterier.

KL finder det relevant, at der etableres et Grønt Danmarkskort, der skal udgøre en overordnet og sammenhængende planlægningsramme for naturen. For de enkelte elementer har KL flg. bemærkninger.

Den 17. november 2014

Sags ID: SAG-2014-06638
Dok.ID: 1938232

TRR@kl.dk
Direkte 3370 3803
Mobil 2476 1173

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1/3

Ad 2) KL foreslår, at kommunerne samarbejder i et mindre antal lovfæstede regionale netværk, der inddeles af kommunerne efter organisatoriske og naturgeografiske forhold. Den organisatoriske inddeling kunne fx være de 5 kommunekontaktråd (KKR). Den naturgeografiske inddeling kunne fx være 10-15 samarbejdsfora, der har ophæng i KKR.

De nævnte samarbejdsfora kunne udvides til også at inddrage interessenter, når der skal udarbejdes kommuneplaner. Den tværkommunale model for interessentinddragelse har bl.a. vist sin styrke indenfor vandområdet, hvor de lovfæstede vandråd i 2014 har været en succes. Bindende indsats, som Natura 2000-indsatsen, kunne evt. også inddrages i sådanne fora eller naturråd – da Natura 2000 er rygraden i Grønt Danmarkskort.

Ad 4) Hvad angår Digitale Naturkort er det essentielt, at naturkortene understøtter kommunale arbejdsgange – dvs. at de både er funktionelle og kan sikre synergi til den nuværende naturforvaltning. Derfor bør der være fokus på:

- At kommunerne snarest kan anvendes naturkortene – da arbejdet med kommuneplan 2017 er påbegyndt eller snart skal i gang
- At data kan tilgås, downloades og præsenteres så de modsvarer det kommunale data-set-up
- At der i øvrigt er en hensigtsmæssig funktionalitet, herunder oppe-tider etc.
- At kortene er en del af Danmarks Miljøportal, ligesom de øvrige fællesoffentlige naturdata. Det vil være ineffektivt og uhensigtsmæssigt, hvis kommunerne skal arbejde i to forskellige datasystemer for natur.

Implementering af og fremdrift for Grønt Danmarkskort

Grønt Danmarkskort er en planlægningsramme og vil ikke i sig selv skabe mere eller bedre natur i Danmark. Det følger bl.a. af, at der ikke samtidigt med kortet etableres nye virkemidler til implementering. KL foreslår derfor fortsat, at der skabes rammer til implementering af Grønt Danmarkskort. Det kunne fx være, at kommunerne kunne anvende jordfordeling i Natura 2000-indsatsen, der af regeringen præsenteres som rygraden i Grønt Danmarkskort.

Grønt Danmarkskort skal prioritere den kommunale naturindsats, der siden kommunalreformen i 2007 primært har bestået i:

- Implementering af Natura 2000-indsatsen
- Implementering af vandplanernes vådområdeindsats
- Implementering af vandplanernes vandløbsindsats.

Indsatsniveauet for Grønt Danmarkskort er derfor primært styret af de mål, rammer, virkemidler og finansiering, der vedtages med vand- og

naturplanerne for perioden 2016-2021. Planerne sendes i høring ultimo 2014.

Af Naturplan Danmark fremgår dog, at den kommunale indsats især vedrører vådområder og Natura 2000 Life-projekter – herunder klimatilpasning. KL ser derfor frem til snarlig dialog med Naturstyrelsen om mål, rammer, organisering m.m. for disse to indsatser. Det er en forudsætning for at kommunerne kan omsætte Grønt Danmarkskort til en konkret indsats – og bl.a. også sikre synergi til friluftsliv og klimatilpasning.

Forbud mod gødskning og sprøjtning

KL finder det relevant, at naturtilstanden på § 3-arealerne sikres ved, at der fastsættes regler, der forbyder eller begrænser muligheden for at gødske og sprøjte – det kan fx ske i synergi med tilskud til naturpleje.

I den foreslåede model er der tale om et generelt forbud. En alternativ model er en begrænsning, hvor visse naturtyper udelades fra forbuddet. Begge modeller har fordele og ulemper – ift. naturbeskyttelse, administration, erhvervsøkonomi og kommunaløkonomi. KL vil gøre opmærksom på, at den foreslåede model vil medføre forøgede forespørgsler til kommunerne mhp. feltafgræsning af § 3-arealerne.

En tredje model kunne være, at der sideløbende med den foreslåede model indføres forhøjede tilskud til pleje af § 3-naturarealer. Dette kan ske over Landdistriktsprogrammet, hvor den eksisterende ordning kan målrettes sådanne arealer. Programmets prioriteringer afgøres af regeringen i de kommende uger eller måneder.

Et vejledende bødeniveau

KL finder det relevant, at bødeniveauet moderniseres – og dermed hæves. Det vil i højere grad bringe niveauet i overensstemmelse med lignende overtrædelser indenfor anden lovgivning.

Med venlig hilsen

Troels Garde Rasmussen
Chefkonsulent



Natur og Miljø
Hobrovej 437
9200 Aalborg SV
9634 5248

Til Naturstyrelsen.
Indsendes ved e-mail til nst@nst.dk

Aalborg, den 17. november 2014

Vedr.: Høringsvar til lovforslag om ændring af naturbeskyttelsesloven . Journalnummer : NST-400-00087

Jeg henvender mig på vegne af Agri Nord i anledning af ovennævnte lovforslag.

Nedenfor findes landboforeningens bemærkninger til lovforslaget.

Med hensyn til lovforslagets § 1 om det grønne Danmarks kort, så har vi ikke vurderet dette nærmere, og fremsender derfor ingen bemærkninger herom

Med hensyn til lovforslagets § 3a:

Der er foreslået en lovændring om forbud mod gødskning og sprøjtning på beskyttet natur ved indføjelse af ny § 3a i naturbeskyttelsesloven. Forslaget er begrundet med et tab af naturværdier, og det er en udmøntning af anbefaling nr. 4 fra Natur- og landbrugskommissionen.

Til anbefaling nr. 4 fra Natur og Landbrugskommissionen blev udarbejdet en række notater, heraf 2 fra DCE, som har haft stor indflydelse på begrundelserne for det fremlagte lovforslag.

Det drejer sig om "Vurdering af omfang og konsekvenser af sprøjtning og gødskning af § 3-beskyttede naturarealer" (Notat af DCE, dateret d. 13. december 2012.) samt "Vurdering af konsekvenser for udledning af drivhusgasser samt for naturen, vandmiljøet og biodiversiteten af Natur- og Landbrugskommissionens samlede anbefalinger med tilhørende handlinger". (Notat fra DCE og DCA, dateret d. 15. april 2013.)

Lovforslaget er blevet lanceret af miljøministeren med slagord om, at lovforslaget skal beskytte "den sårbare natur" mod "gift og gylle", som har medført et "tab af arter på 44%".

Der er ikke dækning for de bombastiske udmeldinger. Hensigterne bag lovforslaget kan man gætte på, for de begrundelser, som fremføres i lovens bemærkninger, hviler på et utroligt spinkelt grundlag. I betragtning af lovforslagets indgribende karakter burde der et meget større og bedre forarbejde til.

Derfor finder vi det nødvendigt at inkludere en gennemgang og kritik af notaterne udarbejdet af DCE til Natur- og Landbrugskommissionen.

Notat fra DCE til NLK, dateret 13. december 2012: "Vurdering af omfang og konsekvenser af sprøjtning og gødskning af § 3-beskyttede naturarealer".

Aalborg
Hobrovej 437
9200 Aalborg SV
Tlf. 9634 5100
Fax 9634 5110

Aars
Markedsvej 6
9800 Aars
Tlf. 9998 9700
Fax 9998 9706

Hobro
Horsøvej 11
9500 Hobro
Tlf. 9657 6800
Fax 9657 6888

DLBR.
DANSK
LANDBRUGSRÅDGIVNING

Dette notat er et svar på 5 spørgsmål stillet af NLK.

I spørgsmål 1 udbeder NLK sig en "opdateret vurdering af omfanget af hhv. gødsning og sprøjtning på de § 3 beskyttede naturarealer, i det omfang det er muligt, gerne opgjort for § 3 naturtyper".

Indledningsvis oplyses i notatet, at der mangler et landsdækkende, kvantitativt datagrundlag for driften af § 3 arealer, og derfor foretages en vurdering på baggrund af andre tilgængelige datakilder.

DCE anvender derfor to beskrevne metoder til at opgøre arealerne af sprøjtede og gødskede arealer.:

Metode 1 baserer sig på oplysninger fra besigtigelser af naturarealer efter den tekniske anvisning til besigtigelse af naturarealer fra perioden 2007 – 2012. I alt godt 60.000 ha. I appendiks 1 er metoden beskrevet med flere detaljer og et overblik over data.

Den oplysning fra besigtigelseskemaet, som benyttes af DCE til at vurdere omfanget af gødsning og sprøjtning af § 3-natur, er afkrydsning af denne del af feltskemaet:

Afgrensning og drift (angiv kategori 1-5)				
Arealandel med græsning/høslæt				
(1) 0-5%	(2) 5-10%	(3) 10-30%	(4) 30-75%	(5) 75-100%
Arealandel med tydelige påvirkninger af landbrugsdrift (gødsning, sprøjteskader)				
(1) 0%	(2) 1-10%	(3) 10-25%	(4) 25-50%	(5) 50-100%

Fig 1. Del af feltskema udviklet af DMU

I henhold til den tekniske anvisning foregår bedømmelsen visuelt, mens sagsbehandleren besigtiger stedet. Gødsning og sprøjtning kategoriseres under et, og den berørte arealandel bedømmes visuelt.

Hvad der skal forstås ved påvirkning af landbrugsdrift er uddybet i den Tekniske Anvisning udviklet af det daværende DMU, nu DCE:

"Påvirkning af landbrugsdrift på lysåbne arealer På naturarealer, der grænser op til marker i omdrift, kan vegetationen i randzonen bære tydeligt præg af en direkte gødningspåvirkning, afdrift med sprøjtemidler og/eller påvirkning med erosionsmateriale. På arealer, der anvendes til intensiv græsningsdrift eller høslæt, kan der forekomme tilskudsfordring og/eller udbringning af gødning. Omlægning af grønsværen ved isåning af arter forekommer på eng- og overdrevstyperne. Gødsningspåvirkninger kan ofte erkendes ved en markant mørkere grøn vegetation og forekomst (evt. dominans) af kvælstofelskende arter såsom rajgræs, stor nælde, alm. kvik, vild kørvel og ager-tidsel. Ligeledes kan der være tydelige kørespor og efterladenskaber efter gødningsudbringning eller tilskudsfordring. Afdrift af sprøjtemidler kan give svidningsskader på vegetationen i randzonen, og fra tilgrænsende marker kan der afsættes materiale i form af opslemmede lerpartikler (efter vanderosion) eller støv- og sandpartikler (efter vinderosion). Begge dele påvirker naturarealets vegetation, bl.a. i form af fosfortilførsel.

Registrering:

• Arealandel med tydelige påvirkninger af landbrugsdrift (gødsning, sprøjteskader). I feltet vurderes, på en skala fra 1-5, hvor stor en andel af arealet, der er tydeligt påvirket af landbrugsdrift." TA Version 1.04, juni 2010, DMU.

Der er flere problemer med at konkludere fra disse resultater.

Metoden er skønspræget og derfor personafhængig. Både, hvad angår bedømmelsen af, hvad der er gødsknings- og sprøjtepåvirkning, og hvad angår bedømmelsen af størrelsen af påvirkningen af arealet. Den tekniske anvisning er den vejledning, der skal sikre, at vurderingerne foretages ens, men når vurderingerne er meget skønsprægede spørgsmål, så vil det være utrolig svært at ensrette vurderingerne.

Det er endvidere uklart beskrevet i TA'en, om det alene er gødskning og sprøjtning, der skal vurderes på, eller om det er alle de beskrevne påvirkninger af landbrugsdrift?

Endelig er givet metoden ikke mulighed for at skelne mellem om der konstateres gødningspåvirkning, om der konstateres sprøjtepåvirkning eller begge dele. Det hele angives som en samlet påvirkning.

Som DCE selv skriver, så er det svært at afgøre, hvorfra en observeret påvirkning kommer. Er det direkte gødskning eller indirekte tilførsel af kvælstof ad anden vej, fx luftbåren eller vandbåren, eller er det historisk tilførsel af gødning til arealet, eller en blandet tilførsel. Med hensyn til observering af sprøjtning, så skelnes her ikke mellem typen af sprøjtning, om det er nedsprøjtning af græs før en omlægning, eller om det er bekæmpelse af bjørneklo. En observeret påvirkning siger således ikke, om arealet bliver gødet og/eller sprøjtet, eller om hvor meget og til hvilket formål.

Der er ikke hentet information hos lodsejere eller brugere af arealerne, der kunne belyse dette.

Metode 1 bygger altså på, at det kan lade sig gøre visuelt at bedømme, om et areal er sprøjtet eller sprøjtet, eller næringspåvirket på anden vis. Dette skøn må antages at være meget personafhængigt på trods af TA'ens vejledning.

Udover at registreringen i sig selv kan være subjektiv, så giver metoden ikke mulighed for at skelne mellem typerne af påvirkninger. Oplysningerne angives som en samlet vurdering. Derfor kan metoden højst bidrage til at give et skøn over, hvor stor en andel der visuelt opleves som påvirket.

I gennemsnit er der observeret påvirkninger på 7,6 % af de besøgte naturarealer. Ved brug af dette gennemsnit på al den vejledende registrerede natur, er beregnet et areal på 26.000 ha, som skulle være påvirket.

Metode 2 baserer sig på data fra 2010 fra landovervågningsoplandene (LOOP). Denne metode er beskrevet i Appendix 2. Formålet med landovervågningsoplandene er at undersøge næringsstoffernes vej og mængde igennem jord og vand i et vandopland. Der er 5 vandoplande med i LOOP, som både inkluderer målinger og interview-undersøgelser om landbrugsdriften. De udvalgte vandoplande ligger i landbrugsdominerede områder. Samlet udgør de 5 oplande 3960 ha. DCE anvender i det omtalte notat oplysningerne fra naturarealerne i disse oplande. DCE oplyser, at der kun er oplysninger om 21 % af det samlede naturareal i disse oplande, nærmere bestemt for 30% af engene og 11% af moserne. Det er imidlertid ikke oplyst, hvor stort areal de 21 % udgør af de 3960 ha, som omfatter alle oplandene. Vi har efterspurgt dette tal hos forfatterne af notatet, men det tal har de ikke på nuværende tidspunkt tid til at finde frem, og kun mod betaling.

I stedet har vi undersøgt de eksisterende rapporter for landovervågningsoplandene for beskrivelser af arealerne der indgår heri. For nogle af oplandene findes rapporter om de enkelte oplande. Derudover er der årlige samlede rapporter, som også giver en beskrivelse af, hvordan arealerne fordeler sig på forskellige kategorier. Resultatet ses nedenfor.

Tabel 1:

LOOP	Reference	Samlet opland (ha)	Andel natur (% eller ha)	Andel natur (ha)
Højvads rende (LOOP 1)	FR 758, 2009, DMU	985	1	9,85
Odderbæk (LOOP 2)	FR 740, 2010, DMU	1143	0,6+5,3+0,6+0,4+1,4 (ha)	8,3
Horndrup bæk (LOOP 3)	FR 717, 2009, DMU	546	3	16,38
Lille bæk (LOOP 4)	FR 756, 2010, DMU	465	5	23,25
Bolbro bæk (LOOP 6)	VR 74, 2013, DCE	820	<0,6	4,92
Samlet areal		3959		62,7
21 % af naturarealet				13,17

I de 5 vandovervågningsoplande er der ikke meget beskyttet natur. I alt er der ca. 63 ha.

De 21 % af det samlede naturareal i vandoplandene, som har oplysninger om landbrugsdrift er godt 13 ha. Undersøgelsen begrænser sig til naturtyperne eng og mose, da der her var flest data. Det er således et meget lille datagrundlag metode 2 baserer sig på, hvorfor resultaterne er behæftet med megen usikkerhed.

Oplysningerne fra interviewene om de omkring 13 ha natur (vi ved ikke hvor meget af dem, der er mose og eng) viser, at der er gødningsanvendelse på 20 % af engene og 16 % af mosearealet. Den gennemsnitlige gødningstildeling ligger på 130 kg N/ha/år.

Der er en kæmpe usikkerhed med hensyn til at skalere oplysningerne herfra de omkring 13 ha op til de 95.196 ha og 94.440 ha, der er vejledende registreret som henholdsvis eng og mose. DCE anfører dog også at opskalering af data skal tages med et forbehold, og bemærker endvidere at data stammer fra et enkelt år, og at det ikke kan udelukkes at der kan være forskel i gødningspraksis fra år til år på denne type arealer.

Med hensyn til omfanget af sprøjtemiddelbelastning findes der, i de samme interviews, oplysninger om, at der er anvendelse af sprøjtemidler på 5-6 % af arealet for både mose og eng. Niveaue af sprøjtninger ligger på 0,2 BI mod de 3,0 der er på almindelige landbrugsarealer. Der er endvidere oplysninger om formålet med anvendelsen af sprøjtemidler i de afholdte interviews. Her fremgår det at 61 % er mod ukrudt og 34 % mod sygdomme. Det oplyses endvidere at de 5-6 %, der sprøjtes, da sprøjtes der gennemsnitligt 4 gange om året, men at spredningen i antallet af sprøjtninger varierer mellem 1 og 13 sprøjtninger.

Oplysningerne fra metode 2 gør det muligt at skelne gødsning og sprøjtning. Resultaterne indeholder endvidere oplysninger om niveau for gødsning og sprøjtning, samt en endvidere oplysninger om formålet med sprøjtningen. Metode 2 omfatter kun enge og moser, samt direkte anvendelse af gødsning og sprøjtning i det år interviewene laves.

Den meget store svaghed ved metode 2, er at data baseres på et utroligt lille datamateriale. Det betyder at der er stor chance for at datamaterialet ikke er repræsentativt for driften af engene og moserne på landsplan.

Selvom DCE tager forbehold for opskalering af data fra metode 2, savnes at der oplyses konkret hvad arealstørrelse metode 2 omfatter. Der oplyses en masse procenter, men det er også en kendt manøvre at skjule ubelejlige, små data ved hjælp af procentsatser.

Svaret på spørgsmål 1

Med hensyn omfanget af gødsningen vurderer DCE at metode 1 og 2 er de aktuelt bedst mulige beregningsmetoder. Fra metode 1 vurderer DCE, at 7,6 % påvirket areal svarende til omkring 26.000 ha. Tallet dækker om påvirkning af gødsning og sprøjtning under et, men udlægges til at være påvirkning af gødsning.

For metode 2 oplyses ikke det gennemsnitlige gødningspåvirkede areal, blot at det er på 20 % af engene og 16 % af moserne. Da arealet af de to naturtyper ikke kendes, og heller ikke andelen, har vi ikke mulighed for selv at beregne et gennemsnit. Ifølge vores beregning af naturarealet i de samlede LOOP, hvor der kun er oplysninger fra 21 %, så dækker besvarelsen dog maksimalt over 13 ha.

DCE kan dog oplyse os, at det stemmer meget godt overens med 7,6 %, og at det gødskede areal ligger mellem 20.000 og 30.000 ha på landsplan!

I denne konklusion opskalerer DCE alligevel resultaterne fra metode 2 på trods af deres egne forbehold herfor. Måske fordi resultaterne i metode 1 ikke indeholder et rent tal for gødsningspåvirkningen.

Med hensyn til vurderingen af gødsningen af arealerne, så anvendes udelukkende resultaterne fra det lille datasæt fra metode 2 (LOOP).

Den fundne procent for behandlet areal er meget lav. 5- 6 % af naturarealerne er blevet sprøjtebehandlet. Som tidligere nævnt gør det her gældende, at datastørrelsen giver en stor usikkerhed på resultatet. Vi bemærker dog at de oplyste formål med sprøjtningen er at 61 % er ukrudtsbekæmpelse og sygdomsbekæmpelse. De ukrudtsarter, der sprøjtes væk er ofte ager-tidsel, stor nælde og forskellige skræpper. Disse arter har heller ingen høj naturværdi, og er tegn på dårlig naturtilstand. Det indikerer, at det er ikke arealer med høj naturværdi, der sprøjtes.

Øvrige kommentarer til arealopgørelsen af de gødskede og sprøjtede enge:

Vi vil henlede opmærksomheden mod Skov- og Naturstyrelsens redegørelse til Lauritsen-udvalget om kulturengene fra 2003.

På daværende tidspunkt vurderede Skov- og Naturstyrelsen, at de ferske enge (både natur- og kulturenge) udgjorde ca. 103.000 ha. Der fandtes ikke opdeling af registreringerne i natur- og kultureng. Nordjyllands Amt var eneste amt, som havde lavet særskilt registrering af kulturengene i den vejledende registrering. Ifølge Nordjyllands Amt var pr. 1996 69% af de ferske enge i amtet kulturenge, svarende til 19.963 ha.

Skov- og Naturstyrelsen gjorde opmærksom på, at der ikke var en klar definition til sondring mellem kultureng og natureng, og udskillelse af kulturengene ville kræve en meget arbejdskrævende nyregistrering af de ferske enge.

Naturbeskyttelseslovens § 3 angående beskyttelse af enge er uændret fra 2003 til nu, så vi har anledning til at tro, at på en del af disse 19.963 ha i Nordjylland er gødsning og intensiv landbrugsdrift ophørt fra 2003 indtil 2013, så disse kulturenge er gået over til at være naturenge; men også at hovedparten af kulturengene antagelig findes stadigvæk.

Nogle af disse arealer har en gødningskvote, fordi de drives uændret med afgræsning og slet, medens andre ikke har, fordi de er tilmeldt MVJ-ordninger og lign., så arealerne p.t. ikke gødes (til gengæld for tilskud); men de har gødskningsretten i behold, hvis arealerne træder ud af ordningerne. Har en landmand ikke brug for en kultureng i produktionen, kan den tilmeldes en MVJ-ordning angående miljøvenlig drift, og så giver den et årligt støttebeløb, i stedet for blot at falde tilbage til at være natureng. Derfor vil mange enge være bevaret som kulturenge af støtteordningerne

Der er tydeligt signaleret usikkerhed omkring vurderingen af arealet af kulturenge i lovforslagets bemærkninger. På baggrund af de nordjyske data virker det anslåede areal for lavt, og flere arealer end anslået vil miste deres gødskningsret med lovforslaget.

I notatets spørgsmål 2 og 3, som besvares samlet, efterspørges "en vurdering af omfanget af negative effekter af hhv. gødskning og sprøjtning i forhold til § 3-naturtyper, herunder en vurdering af hvilke af de beskyttede naturtyper/arealer hvor de negative effekter er størst." og "en vurdering af omfanget af negative effekter af hhv. gødskning og sprøjtning for sårbare og truede arter"

Her anvendes igen metode 1 og 2 til belyse omfang og effekter af gødskning. Effekten af sprøjtning kan der ikke beregnes på med de tilgængelige data.

Anvendelsen af metode 1 betyder her, at der tages udgangspunkt i de samme data, som beskrevet i appendiks 1. Dog laves der anden behandling af data, som er beskrevet ved en række begreber, men hvor beregningsmetoden ikke forklares, eller hvor der henvises til en kilde, der ikke beskriver beregningsmetoden.

Det som vi kan forstå ud af notatet, er at der ved en ny metode vurderes hvor stor en andel af naturtypernes areal, som kan karakteriseres ved tre niveauer af kvælstofpåvirkning. Samtidig får vi oplyst et antal indikatorarter for de forskellige næringsstofniveauer og naturtyper, og en "næringsratio" for de forskellige næringsstofniveauer og naturtyper.

Resultaterne er beskrevet i tabel 1 i notatet.

For at kunne forstå og evt. prøve de samme beregninger savnes en forklaring på hvordan de forskellige næringsratioer fremkommer. Der oplyses kun, at der for hederne anvendes værdien for NI. Beregningen af næringsratio ud det angivne datasæt er således uoplyst. Med hensyn til begrebet "indikator-arter" er der henvist til Faglig rapport fra DMU nr 712, 2009 om indikatorarter for Habitatnaturtyper. Dette er åbenbart en ny type indikatorarter i forhold til de indikatorarter, der er nævnt i relation til metoden til indsamling af data i metode 1.

Med baggrund i tabellen mener DCE her at dokumentere en årsags-sammenhæng mellem niveau af næringsstoffer og indikatorarter.

DCE mener tabel 1 viser at næsten hele arealet med eng og mose er mere eller mindre påvirket af næringsstoffer, at godt 40% af eng og mosearealerne er decideret næringsbelastede.

Vi bemærker først, at denne konklusion er i modstrid med konklusionen fra spørgsmål 1, hvor der på baggrund af de samme data fandtes at påvirkningen var 7,6 % i gennemsnit for alle naturtyper, og ses der i appendiks hedder procenterne for påvirket areal for eng 14 % og for mose 1,8 %.

Disse selvmodstridende konklusioner på data fra samme datasæt er en tydelig indikation på at der er noget galt med de anvendte metoder, og resultaterne er derfor ikke troværdige.

På de arealer, der er undersøgt, kan der være mange årsager udover næringsstoffer, til deres tilstand og artsindhold i dag, og dermed antallet af indikatorarter. En faktor, der bredt anerkendes som meget

betydende for dette, er hvorvidt arealet græsses eller om der tages hø på arealet. Udover næringsstoffer har lys nemlig stor betydning for mange plantearter, og udover at græsning og slåning af hø påvirker næringsstofbalancen, så giver det også lys til de mindre planter.

Ved anvendelsen af metode 2 tages udgangspunkt i det gennemsnitlige niveau af gødskning på 130 kg N/ha/år, der er fundet ved interviewundersøgelsen vedrørende 13 ha natur i LOOP. Dette tal sammenholdes med tålegrænserne for kvælstof på forskellige naturarealer, både tørre og fugtige. Tålegrænsen forklares med det niveau der skiller mellem påvirkning og ikke påvirkning af kvælstoffet. Tålegrænserne for eng, mose, hede og overdrev er oplyst til at ligge mellem 10 og 25 kg N/ha/år. Det skal her bemærkes at enge og moser ligger i den høje ende af dette interval. DCE anfører at 130 kg N/ha/år ligger langt over disse tålegrænser.

Der næst oplyses det, at der er etableret en sammenhæng mellem kvælstoftilførsel ud over tålegrænsen og tab i artsrigdom. Der henvises her til en rapport fra et møde om tålegrænser i Holland. Med udtrykket "etableret en sammenhæng" får man forståelsen af at der er tale om en anerkendt videnskabelig sammenhæng. Det er der imidlertid ikke tale om. Det er en sammenstilling af data, der lavet i anledning af mødet. Brugen af data, sammenhængen og konklusionerne har ikke været evalueret af andre forskere på feltet. Der er med andre ord ikke tale om resultatet er trykt i et videnskabeligt tidsskrift. Derfor er der ikke "etableret" en sammen, men nogen har "foreslået" en sammenhæng.

Resultat ses i denne kurve fra rapporten:

Figure 10.1. Relationship between the species richness ratio (S_n/S_c) and N exceedance (N addition plus background deposition minus minimum value of the critical load) in grassland habitats (E) (6 countries; n=22; $p < 0.001$).

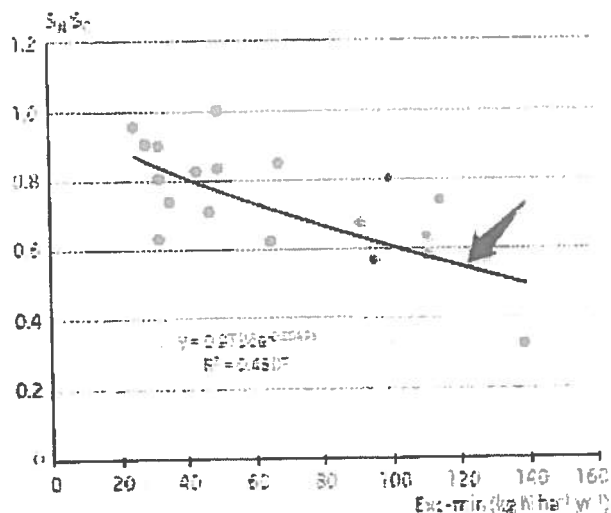


Fig. 2 Fra Bobbink og Hettelingh, 2011, s. 177.

Sammenhængen er beskrevet i rapporten "Review og revision of empirical critical loads" fra 2011 (Bobbink og Hettelingh er editører på rapporten) i kapitel 10. Der er tale om at der er eftersøgt og anvendt data fra andre studier, både rapporter, videnskabelige artikler, bøger og afhandlinger, der viser effekten af tilførsel af rent kvælstof på naturarealer i Europa (ingen data fra Danmark). Der tilføres kvælstof under et niveau på 150 kg N/ha/år. Der skal være mindst 3 vækstsæsoner, og der skal være data for artsantal. Data kommer fra forskellige naturtyper, våde og tørre, basiske og sure, lavland og

alpint indenfor den europæiske kategori "græsland". Endelig skal bemærkes at der ikke fraføres noget kvælstof. Det vil sige, at der hverken græsses eller slås hø på arealerne.

På y-aksen ses S_n/S_c . Det er det relative artsindhold på arealet. S_c er artsantallet i kontrolsituationen, altså ingen tilførsel af kvælstof. S_n er situationen artsantallet efter tilførsel af en mængde kvælstof. Når $S_n/S_c = 1$, er $S_n = S_c$. På x-aksen ses mængden af overskydende kvælstof, når tålegrænsen er trukket fra. Kurven falder med stigende kvælstofoverskud fordi artsantallet falder efter tilførsel af kvælstof. S_n bliver mindre end S_c .

DCE beregner vha. af ligningen for denne kurve at ved en tilførsel på 130 kg N/ha/år at artsantallet reduceres med 44 %.

Dette resultat kan faktisk aflæses direkte. Y værdien beregnes som angivet i teksten ved figuren: $130 \text{ kg N/ha/år} + \text{baggrundsbelastningen} (=14 \text{ kg N/ha/år for Danmark}) - \text{tålegrænsen (formodentlig } 25 \text{ kg N/ha/år)} = 119 \text{ kg N/ha/år}$. X-værdien i dette punkt kan aflæses til omkring 0,56, hvilket indikerer et fald i antal af arter på 44 %!

DCE omtaler denne teoretiske beregning som et tab af artsrigdom og det har det også været i de eksperimenter, der ligger til grund for sammenhængen.

Men det er ikke tilfældet med de danske enge. Der er der ikke forsvundet noget siden naturbeskyttelsesloven blev vedtaget i 1992, idet denne lov tillod at fortsætte den drift, der havde været på arealerne på daværende tidspunkt. De gødede enge har således i været gødede siden engang før 1992 og derfor er det forkert og misvisende at tale om tab af arter når der henvises til de konkrete danske forhold.

Et andet væsentligt problem med konklusion om et tab på 44 % arter er at der i forsøget er en forudsætning om at der tilføres kvælstof, men uden at fraføre noget.

På de naturarealer i Danmark, hvor der tilføres gødning er det med en hensigt om at høste et udbytte fra de pågældende arealer. Dette enten i form af græs til dyr, der kan gå på arealerne og æde det, eller der kan høstes hø for bruge det som foder i stalden. Det giver ingen mening eller økonomi i at tilføre kvælstof uden at ville udnytte arealet til landbrugsdrift.

I spørgsmål 4 ønskes en "vurdering af den landbrugsmæssige betydning af hhv. fortsat gødskning og sprøjtning.

Svaret på dette spørgsmål er en gentagelse af at det overvejende er engene og moserne, der bliver gødet, og de gødede arealer udgør en beskedent del af det samlede areal for disse naturtyper. Vurderingen er gødskningen sker af produktionsmæssige hensyn og ikke af hensyn til naturplejen. Et ophør af gødskning og sprøjtning vil medføre en lavere produktion på arealerne og flere uønskede arter i hø fra arealerne. Vurderingen lyder på at et forbud mod gødskning kan forventes at få betydning for den landbrugsmæssige udnyttelse af arealer enten i form af mere ekstensiv drift eller ophør af afgræsning.

Vi ønsker at knytte nogle kommentarer hertil.

Den observerede gødskning af moser kan forklares ved at der ikke er en præcis definition af forskellen mellem enge og moser. Fx er der ved besigtigelserne i Aalborg Kommune sket det, at tidligere registrerede enge efter besigtigelserne er blevet benævnt som moser uanset, at det var græssede arealer. Driften er tilsyneladende her uden betydning for om et areal betegnes som mose eller eng, og forestillingen om at moser er arealer, der er så fugtige, at de ikke kan udnyttes driftsmæssig, er ikke

gældende for den nye registrering af § 3. En del af data fra Aalborg Kommune indgår i det datasæt som udgør metode 1, da gennemgangen her startede i 2009.

Et gødskning og sprøjtning forbud vil helt sikkert have betydning for produktionen på disse arealer, og omfanget af denne betydning er afhængig af hvor stort et areal, der er tale om. I notatet fra DCE er omfanget af næringspåvirket areal opgjort på to forskellige måder fra det samme datasæt, med to vidt forskellige resultater. I et andet afsnit af dette høringssvar vil oplyse de tal der var for kulturrenge i det gamle nordjyllands amt. Det tale alene overstiger DCE's første lave skøn for hele landet.

Dernæst vil vi gøre opmærksom på, at fjernes økonomien i disse arealer er der stor sandsynlighed for at udnyttelsen i form af høslæt og afgræsning vil ophøre. Grundet det nye prioritetsystem for støtte til græsning og pleje af naturarealer, som træder i kraft til foråret, vil det ikke være muligt at ansøge om græsningsstøtte til disse arealer. Kriteriet for at kunne indsende en ansøgning om græsningsstøtte er en værdi på det såkaldte HNV-kort på mindst 5. HNV står for High Nature Value og er et værdisætningssystem af natur og græsarealer, der skal sikre at støttemidlerne prioriteres til arealer med størst naturværdi. De gødskede og sprøjtede enge har så lav værdi, at de ligger under den krævede værdi på 5. Derfor vil et forbud mod gødskning og sprøjtning sætte gang i et større biologisk eksperiment, hvor man kan følge udviklingen af naturværdier på de gamle kulturrenge.

Fordi næringsstoffer ikke bare er næringsstoffer og der er forskel på at tilsætte ren N og NPK, som er det der er brugt, så kan det ikke forventes at artsantallet vil stige indenfor en kort årrække. Tværtimod kan det faktisk falde yderligere hvis vi tæller de dyr med, der lever på udnyttede græsarealer. Komplexiteten i at skabe biodiversitet på enge er beskrevet i en rapport fra Skov og Naturstyrelsen fra 2006 "*Beskyttede enge: Vegetation, påvirkninger, pleje, naturplanlægning*". Det er heller ikke en videnskabelig rapport, men rapporten er omhyggelig med angivelsen af kilder og benytter sig af en del videnskabelig litteratur.

I spørgsmål 5 ønskes en "vurdering af evt. negative effekter i forhold til naturpleje ved græsning, hvis der ikke fortsat kan gødskes på § 3-beskyttede naturarealer."

Her fremføres en påstand om at "biodiversitetseffekterne ved gødskning er i de fleste tilfælde mere alvorlige end effekterne ved eventuelt ophør af afgræsning". Derfor konkluderer DCE at risikoen for ophør af afgræsning ikke kan begrunde en fortsat gødskningspraksis. Der er ingen kildeangivelse til denne påstand. Ved forespørgsel hos forfatterne til notatet om der fandtes undersøgelser, der viste dette, var svaret det var de kunne de ikke svare på, på stående fod, men at de tvivlede på at en sådan undersøgelse fandtes. De forklarede at årsagen til udsagnet var at der var observeret markante effekter på flora og funga ved gødskning på naturarealer og andre eksempler at tilgroning var en mere reversibel effekt.

Problemet med påstanden er, udover, at det er en udokumenteret påstand, at der tages udgangspunkt i en anden proces. Det er processen: Hvad sker der når ugødsket natur gødskes? Mens i Danmark er processen: Hvad der sker der med de næringsrige kulturrenge når både gødskning og græsning ophører? Processen frem og tilbage er ikke den samme, og forfatterne erkender da også dette, når de siger at tilgroning (uden gødskning) er en mere reversibel proces.

Men bliver lovforslaget besluttet kan vi se frem til verdens største natureksperiment og vi vil få svar på hvordan biodiversiteten udvikles på kulturrengene!

Notatet indeholder denne konklusion til sidst:

Her slås det fast at det overvejende er de ferske enge, der sprøjtes og gødes.

Det vurderes at det er ca. 20.000 ha af engene, der gødskes/sprøjtes.

Det vurderes at det er ca. 26.000 ha af al naturen, der gødskes/sprøjtes.

For de ferske enge vurderes det ud fra modelberegninger at gødskning og sprøjtning kan have forårsaget et nettotab på mere en 44 % af artsrigdommen.

Videre vurderes det at effekterne af fortsat gødskning vil være mere alvorlige end effekterne af eventuel ophørt afgræsning. Dette gælder også på enge.

Disse argumenter gentages i notatet "*Vurderinger af konsekvenser for udledningen af drivhusgasser samt for naturen, vandmiljøet og biodiversiteten af Natur. Og Landbrugskommissionens samlede anbefalinger med tilhørende handlinger.*" Notat fra DCE og DCA, dateret d. 15. april 2013.

I vurderingen af anbefaling 4 vurderes det at forbud mod gødskning og sprøjtning vil have en stor på biodiversiteten. Dette med henvisning til ovenfor gennemgåede notat fra DCE, dateret d. 13. december 2012.

I notatet fra 15. april 2013 lyder det "Hovedparten af det gødskede areal vurderes at være stærkt biologisk forarmet grundet en årlig tilførsel på i gennemsnit 130 kg N/ha/år ..." samt "Ud fra modelberegninger vurderes det at gødskning og sprøjtning kan have forårsaget et tab på mere end 44 % af artsrigdommen."

Som gennemgået ovenfor er der ikke belæg for at dette er korrekte konklusioner, når der opskaleres til det samlede naturareal i Danmark. Derudover er det direkte misvisende at henvise til et tab af artsrigdom, da modelberegningen henviser til en situation hvor et naturareal begynder at blive tilført kvælstof. I virkelighedens Danmark, er der tale om kulturrenge, der har modtaget en konstant gødningsmængde i årtier, og hvor påvirkningen af kvælstof været konstant de sidste mange år.

En anden meget vigtig faktor for at belyse årsagerne til en fald i biodiversiteten på den lysåbne natur er faldet i arealandel, der afgræsses. Denne oplysning findes i datasættet for metode 1, men udelades i notatet af DCE. Ligesom arealandelen af landbrugspåvirkning skal noteres, så skal arealandelen med græsning og/eller høslet noteres. Vi har ikke kunne finde en opgørelse over dette

Antallet af græssende dyr er faldet over tid grundet landbrugsmæssig effektivisering. Mange dyr holdes nu på stald hele tiden. Dette har resulteret i at græsning er ophørt på mange naturarealer, som ikke giver nok foderenheder i forhold til at opretholde en høj produktion. Dette kan ses tydeligt ved at mange naturarealer gror til, uanset tidligere tiders gødningsniveau.

I en anden teknisk rapport fra DCE (nr. 13, 2012) "Analyse af behovet for græsning og høslet på beskyttede naturarealer" opgøres det samlede behov for afgræsning på naturarealerne i Danmark til 130.973 ha, hvilket svarer til 38 % af den vejledende registrerede natur. Derudover vurderes plejebehovet i form af græsning og høslet i kombination at gælde 45.055 ha eller 15 % af den beskyttede natur. På arealerne med dårligst naturtilstand, anbefales høslet, og denne anbefaling gælder samlet 149.925 ha eller 43 % af naturarealet.

Samlet vurderes der at være et plejebehov på 325.953 ha. Til sammenligning er der i alt 346.415 ha. Denne analyse er baseret på de samme data som i metode 1, men om det er baseret på den noterede arealandel med pleje eller areandelen med fravær af pleje, er uklart.

Det er en stor mangel, at undlade at oplyse, at der er så stort et plejebehov på naturarealerne, da dette har enorm indflydelse på biodiversiteten på disse arealer. Den ensidige fokusering på kvælstof som årsagen til lav biodiversitet ligner manipulation, når konstateringen af plejebehov er så stort.

Konklusion på DCE og DCA's notater og konklusioner, som danner baggrund for lovforslaget

Som redegjort for ovenfor, baserer DCE's konklusioner sig på et særdeles spinkelt datagrundlag, som tillægges resultater, der ikke er præcis dækning for. Konklusionerne fremstilles uden præcis redegørelse for hvornår, der er tale om reelle data og hvornår der er tale om fortolkning af data. Denne udeladelse kan konstateres at have ført til store misforståelser om resultaternes styrke i miljøministeriet.

De anvendte beregningsmetoder er yderst kritisable, og bærer ikke præg af videnskabelig metode, idet det for flere resultaters vedkommende er umuligt at kontrollere beregningerne. De anvendte metoder er ikke fuldt oplyste. Flere nøgletal er udeladt.

Resultaterne viser dog, at det først og fremmest er engene, der gødskes. Dette er temmelig forudsigeligt eftersom, der i naturbeskyttelseslovens § 3 var indeholdt et begreb "kulturengene". Dette er en mellemform mellem natur og landbrugsarealer, og gennem tiden har det været diskuteret om de burde tages ud af loven.

Ministeren har flere gange fremført at hensigten med lovforslaget er at bremse tilbagegangen af biodiversitet, hvilket lyder meget prisværdigt. Der er henvist til at der er fundet et tab på 44 % af arter på gødede naturarealer.

Som redegjort for ovenfor, er dette en komplet misforståelse. Modellen som er brugt til at beregne de 44 % bygger på udenlandske data og forudsætter, at gødskningspraksis påbegyndes eller øges på et naturareal. Yderligere tilføres kvælstoffet uden at der sker en form høst på arealet i form græsning eller slåning af hø. Dette modelscenarie er langt fra hvad der er sket og som sker på kulturengene. Her er der en uændret gødningspåvirkning, og artstabet på disse arealer er sket meget langt tilbage i tid, ca. på tidspunktet for opfindelsen af handelsgødning. Kulturengene er således ikke kendt for at være artsrige eller være sårbar natur. Deres naturmæssige værdi er mest relateret til de fugle, der lever på græsarealer.

Den sårbare natur findes mange andre steder. Der findes også på enge og moser, der ikke har været gødede, og som har et højt artsindhold, men derudover er det overvejende på gamle uforstyrrede arealer, fx heder og overdrev. Mange af disse arealer er ganske rigtigt truede, men det er i høj grad af manglende pleje og tilgroning. Den manglende pleje skyldes, at der er meget ringe økonomi i plejen af naturarealer.

Således har Fødevarerøkonomisk Institut i rapport 211 "Økonomiske analyser af naturplejemetoder i beskyttede områder" fra 2012 opgjort, at der ikke kan skabes indtægter på pleje af naturarealer. Tabet varierer mellem naturtyperne, således at det største tab er på engene, hvor flest dyr er påkrævet for at græsse det med et passende græsningstryk.

Som nævnt i redegørelsen ovenfor er det ikke muligt at søge om tilskud til pleje af kulturenge, da de ikke opfylder naturværdi-kriteriet for at kunne søge. Forbud mod gødskning og sprøjtning af kulturengene vil derfor være et kæmpemæssigt biologisk eksperiment, hvor reversibiliteten af eksperimentet er ukendt.

Når ministeren fremlægger disse resultater som det solide videnskabelige grundlag for forslaget, viser det, enten at ministerens embedsmænd ikke har forstået notaterne og de usikkerheder, notaternes konklusioner hviler på - hvilket må betegnes som usandsynligt - eller også, at der er tale om manipulation med begrundelserne for at få forslaget vedtaget. Ingen af forklaringerne er særlig flatterende for ministeriet.

Det er et faktum at lovforslaget vil have størst betydning for de gødede eng, tidligere kaldet kulturrenge. Det er også et faktum, at naturindholdet på disse arealer er lavt. Hvis lovforslaget skal have betydning for biodiversiteten skulle indholdet af arter øges på disse arealer efter et stop af gødskning og sprøjtning. Der findes ingen videnskabelig dokumentation for at det vil ske, når udnyttelsen af arealerne i form af græsning og hø-slæt ophører. Tværtimod er der i rapporten fra Skov og naturstyrelsen fra 2006, dokumentation for at arealerne vil vedblive at være med lavt naturindhold.

Lovforslaget vil således ikke bidrage til at forbedre biodiversiteten, som påstået.

Forslagets ekspropriative karakter:

Redegørelsen i lovforslagets afsnit 2.2.1.3 er tydeligvis lavet for at nedtone forslagens ekspropriations karakter.

I det foregående er omtalt, at forslaget kun skulle angå udnyttelsen af ca. 35.000 ha dyrkningsjord.

I hidtidig naturbeskyttelse har det været anerkendt, at kulturrengene var produktionsjord for landbruget, så når hidtidig drift fik lov at fortsætte, kunne denne jord fortsat være produktionsjord.

Denne lovændring er et brud med hidtidig naturbeskyttelse.

Her gribes ind i hidtidig drift.

Forslaget vil indebære, at disse jorder lider et anseligt værditab i almindelig omsætning.

Vi har taksationsafgørelser i forbindelse med fredningssagen Lien/Fosdalen, hvor tabet ved ophørt ret til gødskning og sprøjtning af kulturrenge er opgjort til 40.000,- kr./ha pr. 5. december 2006 (Taks 367 22.dec 2009). Fredningsindgreb er selvfølgelig individuelle indgreb; men afgørelsen anerkender værditabet på arealerne i fri omsætning.

Hertil kommer, at der vil være kvægejendomme, hvis husdyrproduktion berøres konkret og væsentligt, hvis ejendommens velbeliggende enge ikke længere må sprøjtes og gødskes. Der vil være individuelle tab for disse ejendomme, som vil overstige de sædvanlige tab, som er ovenfor beskrevet..

Det nævnes som mulighed i lovforslaget afsnit 2.2.1.3, at ministeren kan dispensere i den konkrete situation, så hun kan dispensere fra forbuddet mod sprøjtning og gødning i stedet for at udbetale erstatning. Der er lagt op til midlertidige dispensationer, som ikke kan overgå til en ny ejer. Dispensationsmulighederne ændrer ikke ved det anselige formuetab for ejerne af kulturrengene ved den ny lov.

Forhøjet bødeniveau.

Det fremlagte lovforslag indeholder også ny regler, som skal forhøje bødeniveauet ved overtrædelse af naturbeskyttelsesloven § 3. Det skal være en skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er sket under udøvelse af erhverv. Det forhøjede bødeniveau angår også overtrædelser, der er sket ved simpel uagtsomhed, jf. nbl. §89, stk. 1.

En skærpelse af bødeniveauet ved simpel uagtsomhed kan medføre urimelige resultater, fordi den beskyttede natur ikke er udpeget bindende, men hovedsagelig ved vejledende registreringer.

De vejledende registreringer er ikke altid korrekte og sikre, for det ligger i flere af definitionerne på beskyttede naturtyper, at den hidtidige drift – for eksempel omlægningernes hyppighed – afgør, om et areal er omfattet af naturbeskyttelseslovens beskyttelse, eller om det er jord til fri dyrkning.

De vejledende registreringer meddeles ikke til den berørte, men lægges ud på miljøportalen.

En registrering af et areal på Miljøportalen er ikke en afgørelse, og oftest kræver det nærmere oplysninger om hidtidig drift, inden en afgørelse kan træffes, om hvorvidt et areal er beskyttet eller ej.

Samtidig er reglerne dynamiske, så arealer kan vokse ind i og ud af naturbeskyttelsen.

Endelig er flere af definitionerne på overdrev (tør natur) og eng (våd natur) særdeles rummelige, så der kan være tvivl om selve udpegningsgrundlaget.

Dette betyder samlet set, at der er væsentlig usikkerhed knyttet til de vejledende udpegninger af beskyttet natur.

Der er på den måde ikke parallelitet mellem vandløbslovgivningen og miljøbeskyttelsesloven på den ene side og naturbeskyttelsesloven på den anden. Et skærpet bødeniveau vil efter vores mening kunne begrundes i gentagelsestilfælde eller ved grovere uagtsomhed, men de simple uagtsomheder bør ikke straffes hårdere.

Med venlig hilsen


Christina W. Kærgaard,
Natur- og Miljøkonsulent

Referencer

Blicher-Mathiesen G, Rasmussen A, Grant R, Jensen P G, Hansen B, Thorling L, (2013). Landovervågningsoplände 2012. NOVANA. Videnskabelig rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. Nr. 74

Bobbink R, Hettelingh J-P (eds), (2011). Review and revision of empirical critical loads and dose response relationships. Coordination Centre for Effects, RIVM, Bilthoven, www.rivm.nl/cce

Dubgaard A, Jespersen H M L, Laugesen F M, Hasler B, Christensen L P, Martinsen L, Källstrøm M, Levin G, (2012). Økonomiske analyser af naturplejemetoder i beskyttede områder. Rapport nr. 211. Fødevarøkonomisk Institut.

Fredshavn J, Nygaard B, Ejrnæs R, (2010). Teknisk anvisning til besigtigelse af naturarealer omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 mv. Version 1.04. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

Grant R, Mejlhede P, Blicher-Mathiesen G, (2009). Oplandsmodellering af vand og kvælstof i umættet zone for oplandet til Højvads Rende. Faglig rapport fra DMU nr. 758

Hasler B, Christensen L P, Martinsen L, Källström M, Levin G, Dubgaard A, Jespersen H M L, (2012). Omkostninger ved hensigtsmæssig drift og pleje af arealer med naturplejebæhov indenfor Natura 2000 og Naturbeskyttelseslovens § 3. Teknisk rapport vedr. delprojekt 3 i projekt: Sikring af plejekrævende lysåbne naturtyper i Danmark. Teknisk rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. Nr. 12

Jensen P N, Fredshavn J, Olesen J E, (2013). Vurdering af konsekvenser for udledning af drivhusgasser samt for naturen, vandmiljøet og biodiversiteten af Natur- og Landbrugskommissionens samlede anbefalinger med tilhørende handlinger. Notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi og DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug

Nielsen L, Hald A B, Buttenschøn R M, Nielsen T S, Svart H E, Jørgensen H (red), (2006). Beskyttede ferske enge: Vegetation, påvirkninger, pleje, naturplanlægning. Skov- og Naturstyrelsen

Nygaard B, Levin G, Bladt J, Holbeck H B, Brøndum W, Spleth P, Ejrnæs R, (2012). Analyse af behovet for græsning og høslæt på beskyttede naturarealer. Areal, biomasse og antal græsningsdyr. Teknisk rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. Nr. 13

Pedersen L E, Blicher-Mathiesen G, Mejlhede P, Grant R, (2010). Oplandsmodellering af vand og kvælstof i umættet zone for oplandet til Lillebæk. Faglig rapport fra DMU nr. 756.

Strandberg M; Bak J; Bladt J; Bruus M; Grant R; Nielsen K E; Nygaard B; Strandberg B, (2012). Vurdering af omfang og konsekvenser af sprøjtning og gødskning af § 3-beskyttede naturarealer. Notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi.

Høringssvar til udkast til ændring af Naturbeskyttelsesloven §3

Økologisk Landsforening har gennemgået forslaget til ændring af Naturbeskyttelsesloven.

Foreningen hæfter sig ved, at det fremgår af bemærkningerne til loven, at ministeren vil fritage økologer fra forbuddet mod gødskning af § 3 områder, såfremt arealerne afgræsses.

Økologisk Landsforening finder det rimeligt at fritage de økologiske producenter fra forbuddet mod gødskning, såfremt arealerne afgræsses. Det gør vi fordi, det gør en forskel for miljøet generelt og for de pågældende § 3 arealer, når arealerne i tilknytning til § 3 arealerne bliver drevet økologisk.

Det gør en forskel, fordi de økologiske landmænd ikke bruger pesticider, anvender mindre gødning på så vel bedriftsniveau som på markniveau, der er flere afgræsningsmarker på økologiske landbrug, og der er flere grøngødnings- og efterafgrødemarker. Alle disse forhold er positive målt på biodiversitet, også for § 3 arealet, da der sker en udveksling mellem dyrkningsarealerne og de omgivende arealer.

Økologisk Landsforening noterer, at det fremgår, at ministeren kan fastsætte krav til husdyrtætheden på arealer, der fritages fra forbuddet. Det er meget vigtigt, at disse krav rummer mulighed for, at landmanden kan tage hånd om sine dyr. Det vil sige, husdyrintensiteten skal kunne variere hen over året, og det skal være muligt at tage dyrene hjem i perioder, hvor arealerne er uegnede til afgræsning f.eks. pga. fluer, oversvømmelser, bløde arealer pga. store nedbørsmængder eller tørke.

På trods af, at Økologisk Landsforening kan bakke op om, at økologer fritages fra forbuddet mod gødskning, så vil foreningen gerne præsentere et alternativ til at friholde økologer fra forbuddet mod gødskning.

Økologisk Landsforening foreslår, at Miljøministeriet i stedet for at give økologerne en særbehandling vælger at ændre reglerne for opgørelse af harmoniareal, så §3 arealer, der afgræsses, kan indgå direkte i opgørelsen af harmoniarealet. Det vil sige, ændre reglerne, så et areal kan medregnes som harmoniareal, hvis det afgræsses også selvom, der ikke må anvendes gødning på det. I dag kan de dyr, der går på arealer, der ikke gødskes, i en vis udstrækning medregnes i beregningen af bedriftens samlede dyreenheder. Alligevel vil der være en del

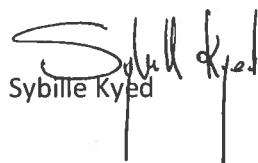
bedrifter, der registrerer et gødningsforbrug på arealer, som de ikke gødsker for dermed at kunne tælle dem med som harmoniareal, da dette har større betydning end den modregning, der kan foretages her. Det er i princippet en omgåelse af reglerne.

Vi mener, at forslaget i Naturplan Danmark om at forbyde gødskning af § 3 arealer kunne anvendes til at ændre reguleringen, så praksis og regler passer bedre sammen, samtidigt med at der skabes en motivation til at afgræsse arealerne. Dette initiativ vil være i god tråd med målet om at styrke naturen på §3 arealerne.

Det er dog nødvendigt at nævne, at forbuddet mod gødskning kan have meget store konsekvenser for bedrifter, hvor §3 arealer udgør en betydelig del af bedriften, idet der kan være tale om et væsentligt areal for bedriftens foderforsyning. Det vil derfor være væsentligt at ministeren i disse tilfælde udnytter muligheden for at dispensere for forbuddet mod gødskning, idet det ellers vil have karakter af ekspropriation.

Afslutningsvis vil Økologisk Landsforening gerne give udtryk for, at foreningen finder det rimeligt, at staten sikrer, at det er muligt at blive økonomisk kompenseret for det tab, som forbuddet medfører. Der bør således indføres et naturplejetilskud til de paragraf 3 arealer, der ikke længere vil kunne få Økologisk Arealtilskud, fordi der indføres forbud mod gødskning og sprøjtning. Det er en omkostning for erhvervet at pleje arealerne, sådan som staten ønsker det, og den ydelse skal landmændene betales for.

Med venlig hilsen


Sybille Kyed

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Fremsendt elektronisk til nst@nst.dk , bpc@nst.dk, trsla@nst.dk og soele@nst.dk

17. november 2014

Høringssvar vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af Lov om Planlægning og Lov om Naturbeskyttelse, Journalnr.: NST-400-00087

Friluftsrådet har modtaget forslag til lov om ændring af Lov om Planlægning og Lov om Naturbeskyttelse – etablering af et Grønt Danmarkskort, forbud mod gødskning og sprøjtning i §3-områder og vejledende bødeniveau i høring og har følgende bemærkninger til forslaget.

Generelle kommentarer

Friluftsrådet ønsker, at udtrykke stor tilfredshed med, at Regeringen med lovforslaget udmønter helt centrale elementer af Naturplan Danmark og at der med lovforslaget følges op på tre af Natur- og Landbrugskommissionens anbefalinger. Rådet havde gerne set, at Regeringen samtidig havde valgt at følge op på flere af anbefalingerne fra Natur- og Landbrugskommissionen. Det havde været oplagt, når nu der lægges op til ændringer af Lov og Planlægning og Lov om Naturbeskyttelse, samtidig at bringe de forslag fra kommissionen, som også vedrører de to love, eksempelvis anbefalingerne om klarere rammer for lokalplanlægning (anbefaling 23) og et løft til lokale natur- og landskabsplaner (anbefaling 24), i spil.

Ad etablering af et Grønt Danmarkskort

Friluftsrådet bakker op bag forslaget om, at der indføres et nyt planemne i Planlovens §11, så kommuneplanerne fremover skal indeholde retningslinjer for udpegning af eksisterende og potentielle naturområder, som skal indgå i et Grønt Danmarkskort. Ifølge lovforslaget skal kommunerne fremover ved udpegning af eksisterende og potentielle områder anvende en række angivne nationale kriterier. Friluftsrådet noterer med tilfredshed, at kommunerne fremover får pligt til at inddrage naturområder i et Grønt Danmarkskort, som samtidig bidrager til borgernes rekreation.

Igennem en årrække har Friluftsrådet ved flere lejligheder opfordret til, at staten stiller krav om, at kommuneplanerne indeholder friluftsliv som et selvstændigt planemne jævnfør Planlovens § 11. Friluftsrådet noterer som sagt med tilfredshed, at kommunerne får pligt til at inddrage rekreative overvejelser i planlægningen, men anbefaler fortsat, at friluftsliv indføres i loven som et selvstændigt planemne.

Kommuneplanen skal fremover ledsages af en redegørelse for planens forudsætninger, herunder de prioriteringer som kommunalbestyrelsen lægger til grund for naturindsatsen inden for et Grønt Danmarkskort. Friluftsrådet forudsætter, at denne redegørelse for planens forudsætninger skal forholde sig til alle de nationale kriterier, som er angivet i forslaget til ny § 11a, stk. 3 og at redegørelsen således også vil omfatte, hvorledes der bidrages til andre formål, herunder rekreation/friluftsliv.

Med den foreslåede lovændring fastsættes der ikke mål for omfanget af arealer, som skal indgå i Grønt Danmarkskort, ligesom der ikke beskrives nærmere kriterier for naturkvaliteten eller angives, hvorledes der skal følges op på, om der er fremdrift. Lovforslaget lægger ligeledes op til, at kommunerne får en pligt til at koordinere det Grønne Danmarkskort med nabokommunerne uden, at det nærmere præciseres, hvorledes denne koordinering skal ske. Friluftsrådet finder det vigtigt, at Miljøministeren målrettet følger udviklingen af et Grønt Danmarkskort og dels benytter sig af den mulighed, som Planlovens §52 giver ministeren for at bistår kommunalbestyrelser med vejledning efter Planloven og ikke mindst er parat til at gøre indsigelse mod kommuneplaner, som ikke i tilstrækkelig grad kvantitativt og kvalitativt lever op til forudsætningerne for et nationalt Grønt Danmarkskort, herunder ikke sikrer en koordinering på tværs af kommunegrænser.

Ad forbud mod gødsning og sprøjtning

Friluftsrådet bakker op bag indførelsen af et forbud mod at bruge gødning og sprøjtemidler i de §-3-beskyttede områder jævnfør Naturbeskyttelsesloven. Friluftsrådet ser indførelsen af et lovfastsat forbud som værende et langt stærkere styringsinstrument end den hidtidige gældende bemyndigelsesbestemmelse i Naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 4.

Friluftsrådet er af den opfattelse, at et sådan forbud bør gælde alle § 3 arealer og stiller sig undrende over for, at der lægges op til at undtage arealer, der anvendes til afgræsning for økologiske husdyr.

Friluftsrådet er bekymret for i hvilket omfang, der med henvisning til lovforslagets forslag til ny paragraf 3a, stk. 3 lægges op til, at ministeren får en general adgang til at dispensere fra forbuddet mod gødsning og sprøjtning af arealer. Friluftsrådet anbefaler, at en sådan dispensationsadgang kun benyttes i ganske særlige tilfælde og i yderst begrænset omfang. Det anbefales ligeledes, at bestemmelsen gøres tidsbegrænset og bortfalder efter eksempelvis 5 eller 10 år og således kun gives ministeren som en mulighed i en overgangsperiode.

Ad vejledende bødeniveau

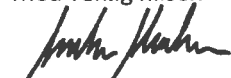
Lovforslaget lægger op til, at det vejledende bødeniveau for overtrædelse af Naturbeskyttelsesloven tilpasses bødeniveauet fastlagt i Miljøbeskyttelsesloven og regler udstedt i henhold til denne lov. Friluftsrådet anbefaler, at det vejledende bødeniveau for sammenlignelige overtrædelser på de to lovområder ensrettes og at det fastholdes, at det skal betragtes som en skærpende omstændighed, at en overtrædelse er begået i forbindelse med udøvelse af erhverv.

Friluftsrådet er tilfreds med, at lovforslaget lægger op til at følge Natur- og Landbrugskommissionens anbefaling om at skærpe bødeniveauet for overtrædelse af Naturbeskyttelseslovens § 3.

Friluftsrådet støtter, at der ved bødeudmålingen skal tages hensyn til Naturbeskyttelseslovens formål og at der ved lovens administration skal lægges vægt på den betydning, som et areal på grund af sin beliggenheden kan have for almenheden. Rådet ønsker i denne forbindelse at pege på, at Naturbeskyttelseslovens bl.a. har til formål at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen og at en hindring af dette kan inddrages i forbindelse med straffeudmålingen.

Det er med tilfredshed, at Friluftsrådet noterer sig, at der i lovbemærkningerne redegøres for at minimumsniveauet på 5.000 kr. for privates henkastning af affald i naturen ikke er møntet på f.eks. små mængder skovtursaffald og at et bødeniveau i sådanne tilfælde anses for passende at være på 1.000 kr.

Med venlig hilsen



Anker Madsen
Afdelingsleder, Politisk Afdeling

Hørings svar vedrørende udkast til ændring af planloven og ændring af naturbeskyttelsesloven

Tak for muligheden for at komme med bemærkninger til lovudkastet, Jeres j.nr.: NST-400-00087.

Indledende bemærkninger

De planer, der igennem tiderne er fremlagt synes hver gang at have til formål at være den endelige og komplette løsning for naturen, sammenhængen i naturen, m.v. Vi har nu habitatområder, nitratfølsomme områder, fuglebeskyttelsesområder, § 3-områder, Ramsar-områder. Listen er lang og langt fra udtømmende. Lovudkastet forsøger sig som i fortiden med en fortælling om, at nu skal naturen bindes sammen. Fortællingen bygger ikke på den nære virkelighed, og vil derfor slå fejl. Vi vil gerne naturen, landbruget lever af og i naturen. Hvis miljøministeren også gerne vil naturen, så skal mange regler skrottes og sammenhængende natur skal skabes på ejendomsniveau i tæt samarbejde med lodsejeren. Der skal laves konkrete naturplaner på ejendomsniveau, hvor vi på naturens og lodsejerens præmisser realiserer den målsætning som og Natur- og Landbrugskommissionen anbefaler til glæde for natur og landmænd.

Lovudkastet har særligt til formål, at gødsning og anvendelse af sprøjtemidler fremover forbydes på enge, m.v. Særlig gødsning er en afgørende forudsætning for at drive arealerne bare nogenlunde landbrugsmæssigt forsvarligt. Udsigten er, at arealerne vil blive opgivet i en landbrugsmæssig sammenhæng og blive til vild natur, fordi det ikke på nogen måde vil være rentabelt at drive arealerne. Dette er i meget dårlig overensstemmelse med landbrugsforordningerne på området. Konsekvensen vil samtidig være driftstab, omkostninger til øget vedligeholdelse, tab af betalingsrettigheder, tab af EU-støtte og slutteligt det største tab, nemlig jordværditabet. Lovudkastet er klokkeklar ekspropriation. Det er fornærmende overfor alle danske landmænd, at lovudkastet bygger på den antagelse, at der måske er hjørner af lovudkastet, der er ekspropriativt, når det grundlæggende indgreb i sig selv er ekspropriativt.

De danske landmænd har det i øjeblikket ekstraordinært hårdt og omfattende konkurser truer med at ramme hele erhvervet. Det er med denne timing, at miljøministeren vil opgive god landbrugsjord uden erstatning og samtidig skærpe bødestrafen for den, der tillader sig at dyrke den jord som landbruget oprindeligt købte som god landbrugsjord. Det er tyveri ved højlys dag, og straffeskærpelserne står på ingen måde mål med overtrædelserne.

I Danmark undergødes der svarende til cirka 40 % under ligevægt mellem plantens behov og tilført kvælstof. Lovudkastet vil sandsynligvis mindske den samlede N-kvote. Der er behov for, at landbruget kan få lov til at gøde efter ligevægtsprincippet. Gødsning efter ligevægtsprincippet udgør den ægte vækstmotor, der kan igangsættes fra i morgen, uden det vil skade miljøet. Reguleringen skal naturligvis baseres på målinger. Vores model vil levere en vækst på 34 procent, 34 milliarder på betalingsbalancen og dertil 35.000 nye jobs.

Formand for Natur- og Landbrugskommissionen lagde vægt på, at alle anbefalinger skulle udmøntes samtidig. Nu kommer stramningerne først. Forslaget er dyrt for samfundet, landbruget og natur- og miljøgevinsten er ikke fokuseret, men snarere tilfældig.

Grønt Danmarkskort og Digitale Naturkort

"Grønt Danmarkskort" og "Digitale Naturkort" omtales lidt uklart i lovforslaget. Grønt Danmarkskort må opfattes som konceptet, mens "Digitale Naturkort" må opfattes som endnu et lag i de digitale kort. Sidstnævnte synes formuleret som om, at borgere og myndigheder kan og nærmest skal støtte ret på kortværket som det nu engang tager sig ud. Det er naturligvis praktisk, hvis kortværk var retligt bindende, men vil så samtidig skabe helt nye juridiske vanskeligheder, fordi ændring af kortværket vil have karakter af at være en ændring af en retligt bindende forskrift, hvilket vil medføre høring, udstedelse af ny forskrift, samt opbevaring for at genfinde kortet enhver vedtaget form, samt andre problemer. Nu ved de fleste heldigvis, at naturen er dynamisk. Natur kan vokse sig ind og ud af en given tilstand, og udpegninger baseret på luftfotos er langt fra altid tilstrækkeligt præcise. Derfor formoder jeg, at kortværket som langt de fleste andre kortværk er vejledende. Det bør præciseres i lovudkastet. Det bør altid og i alle tilfælde altid bero på en konkret vurdering af det konkrete naturområde om naturområdet falder inden for eller uden for de givne kriterier.

Forbud mod anvendelse af gødning og sprøjtemidler

Ekspropriation

Lovudkastet har til hensigt at forbyde brug af gødning og anvendelse af sprøjtemidler på § 3-arealer. Lovudkastet anfører, at det reelt kun vil påvirke eng, strandeng, inkl. strandengsoverdrev, fordi de øvrige naturtyper i forvejen ikke gødes eller sprøjtes. Det fremgår af lovudkastet, at det i alt drejer sig om 35.000 ha. Det er vores vurdering, at arealet nok snarere er i størrelsesorden cirka 60.000 hektar i 2014.

Lovudkastet synes at udtrykke sig, så det kommer til at lyde som om, at lovudkastet medfører bagatelagte ændringer for landbruget. Faktum er, at ud over jordbearbejdning, så er de to væsentlige kendetegn for drift af landbrugsjord, at jorden bliver gødet og om nødvendigt sprøjtet. Lovudkastet vil medføre, at de omfattede arealer ikke længere kan drives i en landbrugsmæssig sammenhæng.

Den eneste mulighed er at markerne afgræsses. Denne mulighed er bare ikke nødvendigvis en mulighed for rigtig mange landbrug. Selv i de tilfælde, hvor det kunne være en faktisk mulighed, så er det sandsynligvis forbundet med omkostninger at etablere og drive. Det mest sandsynlige scenarie er derfor, at mange landmænd helt opgiver meget store arealer og lader dem vokse til og springe i skov, fordi de ikke har råd til at drive dem.

Realiteten er altså, at lovudkastet bringer de omfattede arealer fra status som landbrugsareal til status af at være et naturareal. Dette sker mod landmandens vilje og uden erstatning. Det er ekspropriation og burde slet ikke finde sted. Når det så åbenbart skal finde sted, så skal det naturligvis udløse fuld erstatning til lodsejeren. Selv hvis arealerne fremover drives, så bør landmanden kompenseres for de tiltag, der skal til for fx at afgræsse arealerne.

Lovudkastet er klokkeklar ekspropriation i sit hele, men det kan da ikke udelukkes, at der er nogle landbrug, hvor indgrebet af konkrete årsager, ikke udgør et så intenst indgreb, at der i det konkrete tilfælde er tale om ekspropriation. Udgangspunktet er altså helt modsat end det, der lægges op til i lovforslaget. Desuden er det postulerende, at indgreb af denne type almindeligvis er generel erstatningsfri regulering.

Konsekvensen af lovudkastet er driftstab, omkostninger til øget vedligeholdelse, tab af betalingsrettigheder, tab af EU-støtte og slutteligt det største tab, nemlig jordværditabet, samt påregnelige og direkte følger så som forringet pant og kreditværdighed.

Lovudkastet bemyndiger ministeren til, at der kan udstedes bekendtgørelser, hvor der generelt kan undtages fra forbuddet mod gødskning og sprøjtning og dels bemyndigelse til at etablere en dispensationsordning.

I forhold til undtagelser fra forbuddet er det eneste konkrete, at en dispensation kunne gøres tidsbegrænset til fx 10 år. Miljøministeren forudsiger altså, at forslaget generelt kan være ekspropriativt, for ellers vil der jo ikke være grund til en sådan bemyndigelse. Lovudkastet indeholder dog ingen eksempler på, hvilke dele af forbuddet, der kunne tænkes at være ekspropriativt.

Ift. dispensationsordningen så omtales denne i lovudkastet også yderst begrænset, hvilket i sig selv er problematisk. Det må antages, at der tale om en ordning, hvor landmanden kan ansøge om dispensation, hvorefter myndigheden kan træffe afgørelse. Årsagen til en sådan ordning bygger vel på, at forbuddet trods eventuelle undtagelser alligevel kan være ekspropriative. Samtidig er det i erkendelse af, at der ikke for alle konkrete sager kan opstilles kriterier for, hvornår noget er ekspropriativt og hvornår det ikke er. Det er helt afgørende, at alle landbrug får mulighed for, at de kan ansøge om dispensation, og der ikke opstilles særlige kriterier for dette.

Det er uklart hvordan fordelingen mellem kommunerne og staten vil være. Er det kommunen eller Naturstyrelsen, der bliver afgørelsesmyndighed? Vil kommunerne være part i sagen ift. eventuel vurdering? Vil der være klageadgang for afgørelsen? Hvordan vil processen og inddragelsen i det hele taget være? I de tilfælde, hvor man træffer afgørelse om, at der gerne må gødes eller sprøjtes, hvordan tilkendegives og registreres dette? Vil det blive tale om tinglysning og hvem skal betale for disse omkostninger? Hvor intens vil afgørelsesmyndighedens prøvelse være af proportionalitet, m.v.?

Grundlæggende er det demokratisk betænkeligt, at ministeren i ramme alvor foreslår, at Folketinget giver ministeren en så vidtgående bemyndigelse uden at beskrive den påtænkte ordning i lovudkastet. Den manglende beskrivelse skal ses i lyset af, at bemyndigelsen angår grundlæggende rettigheder, store summer og samfundets fælles interesse i miljø og landbrugets rammevilkår. Bemyndigelsen bør uddybes og præciseres langt mere end tilfældet er. Når dette er sket bør lovudkastet komme i fornyet høring.

Slutteligt fremgår det af lovudkastet, at afgræsning for økologiske husdyr vil blive undtaget fra forbuddet mod gødskning. Formålet er at realisere regeringens målsætning om økologisk jordbrug. Dette er systematisk og ulovlig forskelsbehandling og helt i strid med grundlæggende rettigheder, der bl.a. er beskyttet efter EU-retten. Hvis regeringen vil fremme økologi så må regeringen finde ikke-diskriminerende måder at gennemføre dette på.

Invasive arter

Der lægges op til, at kommunerne skal være afgørelsesmyndighed for dispensationsansøgninger mod bekæmpelse af invasive arter så som bjørneklo og flyvehavre i det omfang der eksempelvis skal anvendes sprøjtemiddel mod arterne. Det er en unødigt tung sagsgang, at kommunerne skal være afgørelsesmyndighed for dispensationer, der sandsynligvis vil ligne hinanden til forveksling. I netop dette

tilfælde bør lovudkastet indeholde en bemyndigelse til ministeren, der kan fastsætte generelle regler på området og der ud over indeholde en dispensationsadgang.

Det vil i rigtig mange tilfælde være nødvendigt at bruge pesticider til at bekæmpe invasive arter. Denne ret til brug af pesticider kunne lige så godt fremgå af en bekendtgørelse udstedt af miljøministeren. Problemet er, at mange landmænd med altovervejende sandsynlighed vil komme i den situation, at de observerer problemet med kæmpebjørneklo eller flyvehavre, men ikke kan gøre noget ved problemet, fordi de først skal ansøge om dispensation og efterfølgende skal der træffes afgørelse. Hvis der i mellemtiden har været krydsverensstemmelseskontrol, så vil landmanden blive trukket i EU-støtte, fordi det er en overtrædelse af reglerne i GLM-bekendtgørelsen.

Ovenstående er slet ikke et usandsynligt scenarie, nok snarere et meget sandsynligt scenarie. Medlemsstaterne kan naturligvis selv vælge at indrette sine regler som de vil, men der er også grænser efter EU-Domstolens praksis. I dette tilfælde synes reglerne at være indrettet på en måde, så det gøres unødigt svært eller umuligt at overholde EU's forordninger på landbrugsområdet. Dertil kommer, at det jo er afgørende, at reagere på invasive arter, når de opdages, de venter ikke med at brede sig til kommunen er færdig med at behandle dispensationsansøgningen.

Bødeniveau

Vi lever i en tid, hvor ingen straffe tilsyneladende kan blive hårde nok. Det er slået igennem på miljøbeskyttelsesområdet og også på pesticidområdet. Det er jo åbenlyst, at overtrædelse af regler skal imødekommes, men højere straf er efter vores vurdering ikke nødvendigvis vejen.

Det er en giftig cocktail at forhøje straffene i en tid, hvor de øvrige ingredienser er, at landbruget er under et økonomisk pres og rigtig mange landbrugsfamilier risikerer at gå konkurs. N-kvoten ligger samtidig cirka 40 % under ligevægt. Når man så derudover stjæler folks jord, der reducerer gødningsmængden yderligere og store arealer med lovforslaget reelt gøres værdiløse og samtidig vil blive forbundet med omkostninger, så presser ministeren landbrugserhvervet ud i en komplet uholdbar situation.

Der skal være proportionalitet i straffene og jo højere straffen fastlægges, jo mere intens bør dokumentation og prøvelsen også være. Der må derfor lægges vægt på, at eventuelle overtrædelser har medført en konkret skade eller påvirkning. Sagen er dog den, at lovlige brug af pesticider, jo ikke medfører skade og nitrat jo ej heller udgør et reelt problem ift. miljøet.

Slutteligt er der det problem, at § 3-arealer vokser ind og ud af beskyttelsen, der er mange fejludpegninger, osv.

De skærpede straffe er efter vores vurdering ikke proportionale og bør derfor helt fjernes.

Økonomi

De erhvervsøkonomiske vurderinger er sat alt for optimistisk. Konsekvensen er jo massive driftstab, omkostninger til øget vedligeholdelse, tab af betalingsrettigheder, tab af EU-støtte og slutteligt det største tab, nemlig jordværditabet. Disse tal fremgår slet ikke af lovudkastet. Dette bør loyalt fremgå og beskrives langt mere indgående.

Der ud over synes kommunerne at få langt flere opgaver, og dispensationsordningen vil også være forbundet med en del administration. Med mindre det vurderes at være en formssag, men i det tilfælde, så burde man jo nok snarere lave generelle regler og der ud over lave en dispensationsordning.

Spørgsmål og specifikke bemærkninger

Lovudkastet side 24 har følgende ordlyd: *"Dog omfatter forbuddet ikke gødning afsat direkte på arealet fra græssende dyr, i det omfang det sker i overensstemmelse med hidtil lovlig drift og ikke medfører en tilstandsændring."* Hittidig drift kan vel fortsættes uagtet, at der sker en tilstandsændring. Det er jo den hittidige drift, der er beskyttet. Eller hvad?

Lovudkastet anfører, at forslaget omfatter 35.000 ha eng, strandeng, inkl. strandengsoverdrev. Sagt med andre ord, så er det alle udpegede enge, strandenge og strandengsoverdrev omfattet af § 3? Er det alene denne naturtype, der vurderes i dag at få gødning?

Af lovudkastet fremgår det på side 5, at: *"Belastning med kvælstof og fosfor ensretter naturen med tab af mangfoldighed til følge, fordi nogle få arter og naturtyper fremmes på bekostning af andre."* Det er et vildledende og usandt udsagn som fremstår ensidigt. Nitrat er eksempelvis ikke et problem for det danske miljø. Så længe der er ligevægt mellem den tilførte mængde og den bortførte mængde, kan dyrkningen ikke fremme arter og naturtyper på bekostning af andre. Tværtimod vil et ophør med tilførsel af gødning og pesticider fremme nogle arter og naturtyper, som ikke længere er naturlige for landbrugsjorden, da den har været dyrket i mindst 150 år.

Det fremgår af lovudkastet side 5: *"I perioden 2007 til 2011 er sprøjtemidlernes belastning i Danmark steget med 35 %."* Af tidligere udtalelser fra Miljøministeriet er det blevet dokumenteret, at der har været en midlertidig stigning på grund af de forøgede pesticidafgifter. Har udsagnet i lovudkastet taget højde for denne midlertidige stigning, så den ikke medregnes? Belastningen er faldet drastisk. Stigningen må skyldes en anden beregningsmetode? Vi ser frem til en indgående redegørelse for påstanden i høringsnotatet.

Af lovudkastet side 5 fremgår det: *"En afgift skal fremme anvendelsen af mindre belastende sprøjtemidler"*. For det første er afgiften vel indført? Dette bør sprogligt fremgå mere tydeligt. Med mindre, at regeringen med formuleringen antyder, at der kommer flere stigninger? Dernæst, så sker der jo hele tiden en udvikling, og der godkendes ikke midler, der kan skade miljøet. Hvordan skelner I mellem belastende og ikke belastende sprøjtemidler, når der kun godkendes midler, der ikke skader miljøet?

Hvorfor er det en skærpende omstændighed, at en overtrædelse sker som led i udøvelsen af et erhverv? En skærpende omstændighed afhænger vel af en konkret vurdering af beskyttelsen, forsættet og grovheden eller den manglende grovhed?

Det fremgår af lovudkastet side 11: *"Forbuddet mod gødsugning og sprøjtning griber i et begrænset omfang ind i den aktuelle drift, idet der foreslås et forbud mod nogle af de aktiviteter, der foregår på arealerne i dag."* Det er jo postulerende og ikke underbygget. Det er faktisk usandt i den forstand, at gødsugning og sprøjtning nok er de 2 væsentligste elementer sammen med jordbearbejdning for at drive en jord landbrugsmæssigt forsvarligt.

Landmanden har vel retsbeskyttelse på, at kunne udbringe husdyrgødning på de omfattede arealer efter husdyrgodkendelsesloven, idet en lang række landbrug har opnået retsbeskyttelse herpå? Dette er jo

afgørende forudsætninger for at opretholde deres husdyrproduktion. Ellers er godkendelsen jo illusorisk. Det bemærkes, at loven implementerer en langt række centrale miljødirektiver. Vi formoder, at lovudkastet anerkender dette forhold, så arealer godkendt efter husdyrgodkendelsesloven ikke omfattes af lovudkastet. Vi ser frem til at dette uddybes i høringsnotatet.

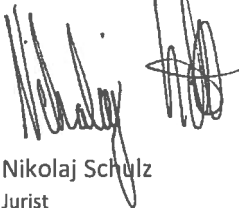
Det fremgår af lovudkastet side 13: "*Omvendt bør simpelt uagtsomme overtrædelser, efter omstændighederne strafforfølges.*". I nævner selv simpel uagtsomt. Når I nu selv vælger at fremhæve, at denne norm også bør strafforfølges, kan I så ikke uddybe med konkrete eksempler på dette? Det kan ofte være svært at forstå, hvad forskellen er på grov/simpel inden for et specifikt område eller simpel/hændeligt. Dette bør mere tydeligt italesættes. Det synes urimeligt at straffe landmanden med skærpede straffe for simpel uagtsomhed.

Af lovudkastet side 24 fremgår det: "*Forbuddet mod sprøjtning omfatter enhver form for brug og udbringning af sprøjtemidler, dvs. uanset om disse benævnes sprøjtemidler, pesticider eller plantebeskyttelsesmidler, og uanset om der er tale om herbicider, insekticider mv.*". Ville det ikke være at foretrække, at henvise til pesticidforordningen og de definitioner, der anvendes her?

Tekstnære bemærkninger

Af lovudkastet side 14 fremgår det: "*Naturstyrelsen har indsamlet 32 bødeforelæg og domme i perioden fra 2011 og frem til og med 2011 om overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3.*". Det er lidt uklart om der er tale om en periode eller året 2011. Der ud over ville det være hjælpefuldt om det i høringsnotatet blev oplyst, hvilke specifikke domme, der er udvalgt, og hvorfor år 2011 netop er valgt?

Med venlig hilsen



Nikolaj Schulz

Jurist

Bæredygtigt Landbrug

mobil. +45 60 14 12 30

E-mail: nsc@baeredygtigtlandbrug.dk

Web: www.baeredygtigtlandbrug.dk